ОБЩИНСКИ СЪВЕТ - ДОЛНА БАНЯ
област Софийска, ул. Търговска 134
Председател на Общински съвет-Долна баня
тел. (07120) 8846, факс (07120) 2227
e-mail: obshtinadb@abv.bg, https://dolna-banya.egov.bg/

РЕШЕНИЕ №41

ВЗЕТО С ПРОТОКОЛ №7 ОТ 03.06.2025 ГОДИНА

ОТ ИЗВЪНРЕДНО ЗАСЕДАНИЕ

ПО ТОЧКА ПЪРВА - ЕДИНСТВЕНА ОТ ДНЕВНИЯ РЕД

О Т Н О С Н О: *Приемане на Програма за управление на отпадъците на община Долна баня за периода 2025-2028 година.*

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ - ДОЛНА БАНЯ – на Редовно Заседание на 03 ЮНИ през 2025 година, в непълен състав 7 на брой общински съветници разгледа Докладна записка с вх. № 46/02.06.2025г., с изх. №08-08-71/28.03.2025г. **относно :** *Приемане на Програма за управление на отпадъците на община Долна баня за периода 2025-2028 година.*

Воден от горното и на основание чл.52, ал.8 от ЗУО, и чл.21,ал.1 и ал.2 от ЗМСМА, във връзка с чл. 27, ал. 3 от ЗМСМА, присъстваха 7 на брой общински съветници и гласуваха 7 на брой общински съветници, със 7 гласа „за“, „против“ 0 и „възд. се“ 0, Общински съвет град Долна баня

РЕШИ:

ПРИЕМА- актуализирана Програма за управление на отпадъците на Община Долна баня за период 2025-2028 година.

Председател на Общински съвет
град Долна баня: /П/
/Лиляна ДРАГАНОВА/

Изготвил: Мариана Китова,
Младши експерт към Дирекция “РРСП“

МОТИВИ: На основание чл.52, ал.8 от ЗУО, и чл.21,ал.1 и ал.2 от ЗМСМА.

РАЗГЛАСЯВАНЕ:

1. Интернет страницата -.03.06.2025 г.;
2. Инф. табло – ул. „Търговска” № 134 - 03.06.2025 г.

ОБЩИНА ДОЛНА БАНЯ

АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ОСНОВНИ ДЕФИНИЦИИ 11
ВЪВЕДЕНИЕ 14
I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА ДОЛНА БАНЯ 17
I.1. РЕЛЕФ 22
I.2. КЛИМАТ 22
I.3. ВОДНИ РЕСУРСИ 26
I.4. ПОЧВИ 28
I.5. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗОНИ 29
I.6. ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ, СТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ 30
II. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗИТЕ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ 31
II.1. БИТОВИ ОТПАДЪЦИ 32
II.2. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 32
II.2.1. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ 32
II.2.2. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ 33
II.2.3. ТРЕТИРАНЕ НА УТАЙКИТЕ ОТ ПСОВ 33
II.2.4. ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ .. 33
II.2.5. СХЕМИ ЗА СЪБИРАНЕ, ТРАНСПОРТИРАНЕ И ТРЕТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ФИНАНСИРАНЕ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 33
II.3. ПРИЛАГАНИ СХЕМИ ЗА СЪБИРАНЕ, ТРАНСПОРТИРАНЕ И ТРЕТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИ 34
II.4. ФИНАНСИРАНЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ 34
II.5. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 35
II.6. ИНФОРМИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНОСТТА 36
II.7. ПРОГНОЗИ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ 37
II.7.1. ПРОГНОЗИ ЗА ОБРАЗУВАНИТЕ КОЛИЧЕСТВА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ И ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ 37
II.7.2. ПРОГНОЗИ ЗА СТРОИТЕЛНИТЕ ОТПАДЪЦИ 37
II.7.3. ПРОГНОЗИ ЗА УТАЙКИ ОТ ПСОВ 38
II.8. SWOT АНАЛИЗ 38
II.9. ПРОГРАМИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г. 40
II.9.1. ЦЕЛ 1: НАМАЛЯВАНЕ НА ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЧРЕЗ ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО ИМ И НАСЪРЧАВАНЕ НА ПОВТОРНОТО ИМ ИЗПОЛЗВАНЕ - ПРОГРАМА НА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ 42

II.9.1.1. ЦЕЛИ И МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021 - 2028 Г. 45
II.9.1.1.1. МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ 46
II.9.1.1.1.1. ПРОВЕЖДАНЕ НА ЗЕЛЕНИ ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ 46
II.9.1.1.1.2. ФИНАНСОВИ СТИМУЛИ ЗА РАЗШИРЕНА ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ 46
II.9.1.1.1.3. ПОВИШАВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНОТО СЪЗНАНИЕ/ОБУЧЕНИЕ 47
II.9.1.2. ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ 47
II.9.1.2.1. МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИТЕ ОТПАДЪЦИ 49
II.9.2. ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ - ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ 56
II.9.3. ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ- ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ 65
II.9.4. ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ - ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МРО 70
II.9.4.1. ПОДПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОПАКОВКИТЕ И ОТПАДЪЦИТЕ ОТ ОПАКОВКИ 74
II.9.5. ЦЕЛ 3: НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ - ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ ..77
II.10. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ 79
II.11. СИСТЕМА ЗА ОТЧЕТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПУО 2025-2028 Г. 79
II.12. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНКА НА РЕЗУЛТАТИТЕ И ЗА АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА 80
III. АНАЛИЗИ НА ТЕКУЩОТО СЪСТОЯНИЕ ПРИ УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ В ОБЩИНА ДОЛНА БАНЯ 81
III.1. НОРМАТИВНИ И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ В КОНТЕКСТА НА ПРАВАТА И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА ОБЩИНА ДОЛНА БАНЯ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 81
III.1.1. ОСНОВНИ АНГАЖИМЕНТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА ДОЛНА БАНЯ 82
III.1.2. ПРИНЦИПИ 82
III.1.2.1. РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ 86

III.1.2.2. ОСИГУРЯВАНЕ НА ПЛОЩАДКИ ЗА ПРЕДАВАНЕ НА РАЗДЕЛНО СЪБРАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ ОТ ДОМАКИНСТВАТА 89
III.1.3. ОБЩИНСКА НАРЕДБА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 89
III.2. АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИТЕ 94
III.2.1. АНАЛИЗ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ 94
III.2.1.1. СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ ОТНОСНО БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ 95
III.2.2. АНАЛИЗ НА СТРОИТЕЛНИТЕ ОТПАДЪЦИ 96
III.2.3. АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИТЕ ОТ УТАЙКИ ОТ ПСОВ 97
III.2.4. МЕДИЦИНСКИ И БИОЛОГИЧНИ ОТПАДЪЦИ 97
III.3. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ 98
III.4. ПРОГНОЗИ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ 98
III.4.1. ПРОГНОЗИ ЗА ОБРАЗУВАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ 98
III.4.2. ПРОГНОЗИ ЗА ОБРАЗУВАНИТЕ СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ 100
III.4.3. ПРОГНОЗИ ЗА УТАЙКИТЕ ОТ ПСОВ 101
III.5. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 101
III.6. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ 102
III.6.1. СЪДОВЕ И ТЕХНИКА ЗА СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ 102
III.6.2. РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ 103
III.6.3. ПЛОЩАДКИ, СЪОРЪЖЕНИЯ И ИНСТАЛАЦИИ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ 103
III.6.4. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА ОТПАДЪЦИ ОТ СТРОИТЕЛСТВО И РАЗРУШАВАНЕ 106
III.6.5. ИНСТАЛАЦИИ И СЪОРЪЖЕНИЯ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА УТАЙКИТЕ ОТ ПСОВ 106
III.6.6. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ 106
III.6.7. ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ 107
III.6.8. СЪЩЕСТВУВАЩИ СХЕМИ ЗА СЪБИРАНЕ, ТРАНСПОРТИРАНЕ И ТРЕТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 107
III.6.8.1. СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА СМЕСЕНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ 109
III.6.8.2. РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ 110
III.6.8.3. РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ ОТ ТЕКСТИЛ 110
III.6.8.4. РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА ОПАСНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ 110
III.6.8.5. РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА МАСОВО РАЗПРОСТРАНЕНИ ОТПАДЪЦИ 111
III.6.9. ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ 111

III.6.10. ПРЕДВАРИТЕЛНО ТРЕТИРАНЕ 112
III.6.11. ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ И ОБЕЗВРЕЖДАНЕ 112
III.6.12. СЪБИРАНЕ, ТРАНСПОРТИРАНЕ И ТРЕТИРАНЕ НА СТРОИТЕЛНИТЕ ОТПАДЪЦИ 113
III.6.13. ФИНАНСИРАНЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ 113
III.6.13.1. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ 117
III.7. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 118
III.7.1. АНАЛИЗ НА ФУНКЦИИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 119
III.7.2. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ ФУНКЦИИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 121
III.7.3. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ 121
III.8. ИНФОРМИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНОСТТА 121
III.8.1. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ 121
IV. ОСНОВНИ НОРМАТИВНИ И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ В СЕКТОР ОТПАДЪЦИ 122

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ В ДОКУМЕНТА

Таблица № 1 *SWOT анализ* 38
Таблица № 2 *Цели на община Долна Баня 2025-2028 г.* 40
Таблица № 3 *Индикативен бюджет на ПУО до 2028 г. на община Долна Баня* 41
Таблица № 4 *План за действие - Програма за предотвратяване образуването на отпадъци* 50
Таблица № 5 *План за действие - Под-програма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци* 53
Таблица № 6 *План за действие - Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци* 59
Таблица № 7 *План за действие - Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради* 68
Таблица № 8 *План за действие - Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО* 72
Таблица № 9 *План за действие - Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки* 75
Таблица № 10 *План за действие - Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци* 78
Таблица № 11 *Събрани смесени битови отпадъци и брой население за страната и община Долна Баня* 95
Таблица № 12 *Разделно събрани отпадъци* 96
Таблица № 13 *Норма на натрупване на отпадъците* ***Error! Bookmark not defined.***
Таблица № 14 *Население в Община Долна Баня* 99
Таблица № 15 *Прогноза на населението в община Долна Баня* 99
Таблица № 16 *Прогноза на нормата на натрупване в община Долна Баня* 100
Таблица № 17 *Брой и вид съдове за събиране на смесени битови отпадъци* 102
Таблица № 18 *Разходи за управление на отпадъците (хил. лв.)* 115
Таблица № 19 *Стратегически цели* 127

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ В ДОКУМЕНТА

Фигура № 1 *Йерархия за управление на отпадъците*.....16
Фигура № 2 *Карта на община Долна Баня*.....17
Фигура № 3 *Защитени зони и територии* 19
Фигура № 4 *Основни транспортно-комуникационни оси в община Долна Баня*.....20
Фигура № 5 *Основните пътища в община Долна Баня*.....21
Фигура № 6 *Максимални температури*.....23
Фигура № 7 *Съотношение между облачни, слънчеви и дни с валежи*.....23
Фигура № 8 *Розата на вятъра*.....24
Фигура № 9 *Климатична карта на България* 25
Фигура № 10 *Пространствено разпределение на годишните валежи (мм) в България*.....26
Фигура № 11 *Състояние на реките в България*.....27
Фигура № 12 *Почвени типове в България*.....29
Фигура № 13 *Защитени територии и зони по НАТУРА 2000*.....30
Фигура № 14 *Цели по § 15 от ЗУО*.....86
Фигура № 15 *Цели по ЗУО*.....88
Фигура № 16 *Размер на отчисленията за депониране*.....92
Фигура № 17 *Инсталация за сортиране*.....104

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

АОП	Агенция за обществени поръчки
ЕГО	Едрогабаритни отпадъци
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройството на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МБТ	Механично биологично третиране
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
МС	Министерски съвет
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ПОС	Програма "Околна среда"
ОПР	Общински план за развитие
ППОО	Програма за предотвратяване образуването на отпадъци
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
РДНО	Регионално депо за неопасни отпадъци
РИОСВ	Регионални инспекции по опазване на околната среда и водите
ТБО	Такса битови отпадъци

ОСНОВНИ ДЕФИНИЦИИ

Битови отпадъци са:

а) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от домакинства, включително хартия и картон, стъкло, метали, пластмаса, биологични отпадъци, дървесина, текстил, опаковки, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, отпадъци от батерии и акумулатори, както и обемни отпадъци, включително дюшеци и мебели;

б) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от други източници, когато тези отпадъци са сходни по естество и състав с отпадъците от домакинства;

Битовите отпадъци не включват отпадъците от производството, селското стопанство, горското стопанство, рибарството, септичните ями и канализационната система и от третирането на отпадъчните води, включително утайки от пречистване на отпадъчни води, излезли от употреба моторни превозни средства или отпадъци от строителство и разрушаване.

Това определение не засяга разпределението на отговорностите за управлението на отпадъците между публичните и частните субекти

Строителни отпадъци са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква „а“ от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения

Опасни отпадъци са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в Приложение № 3 към ЗУО.

Опасни отпадъци от домакинствата. Опасните отпадъци от домакинствата обхващат широка гама от материали, които могат да включват: газови бутилки; аерозоли, батерии, масла, бои, лакове и лепила, запалими течности (разредители, разтворители и др.), пестициди, почистващи вещества и препарати, флуоресцентни тръби, лекарства и други.

Биоразградими отпадъци са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

Аеробно разграждане е разграждане с наличие на кислород

Анаеробно разграждане е разграждане без наличие на кислород

Биоотпадъци са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, офисите, ресторантите, търговията на едро, столовете, заведенията за обществено хранене и търговските обекти за търговия на дребно, както и подобните отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Хранителни отпадъци са всички храни съгласно чл. 2 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 г. за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните (ОВ L 31, от 01 февруари 2002 г., стр. 1), които са се превърнали в отпадъци

Масово разпространени отпадъци са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Масово разпространени отпадъци са:

- отпадъци от опаковки от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали
- негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА)
- излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС)
- излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)
- излезли от употреба гуми (ИУГ)
- отработени масла

Йерархия при управление на отпадъците – приоритетният ред, който компетентните органи по ЗУО и лицата, при чиято дейност се образуват и/или третират отпадъци, прилагат при управлението на отпадъците. Приоритетният ред при управление на отпадъците е предотвратяване, подготовка за повторна употреба, рециклиране, друго оползотворяване и обезвреждане.
Предотвратяване са „мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:

- количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;
- вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве; или
- съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите".

Предотвратяването е хоризонтална мярка, която обхваща всички фази на потока от материали – добив, производство, разпространение и потребление.
Повторна употреба е „всяка дейност, посредством която продуктите или компонентите, които все още не са се превърнали в отпадъци, се използват отново за целта, за която са били предназначени".
Оползотворяване е „*всяка дейност, която има като основен резултат използването на отпадъка за полезна цел чрез замяна на други материали, които иначе биха били използвани за изпълнението на конкретна функция, или подготовката на отпадъка да изпълнява тази функция в производствено предприятие или в икономиката като цяло*".
Определението на термина „*оползотворяване*" е една от ключовите концепции на Закона за управление на отпадъците. „*Оползотворяване*" и противоположният термин „*обезвреждане*" заедно съставляват „*третиране на отпадъците*". Всяко третиране на отпадъците може да е или дейност по оползотворяване, или дейност по обезвреждане. Нито една дейност не може да се определи едновременно като дейност по оползотворяване и обезвреждане. Накратко казано, действията по обезвреждане са предимно действия по управление на отпадъците, които целят освобождаване от отпадъците чрез депониране, докато основният резултат на дейности по оползотворяване е „*отпадъкът да се използва за полезна цел*". Оползотворяването е разделено на три под-категории: подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго материално оползотворяване.
Подготовка за повторна употреба са „*дейностите по оползотворяване, представляващи проверка, почистване или ремонт, чрез които продуктите или компонентите на продукти, които са станали отпадък, се подготвят,*

така че да могат да бъдат използвани повторно без каквато и да е предварителна обработка“.

Основната разлика между „*повторна употреба*“ и „*подготовка за повторна употреба*“ е, че в първия случай материалът или предметът не е станал отпадък, докато в случаите на „*подготовка за повторна употреба*“ въпросният материал е станал отпадък по смисъла на определението за отпадъци и след това чрез поправка се превръща отново в продукт, който се използва по предназначение. Примери за подготовка за повторна употреба са ремонт на велосипеди, мебели, перални машини, хладилници и други, от които притежателите им са се освободили като отпадък и впоследствие след ремонта са повторно използвани.

Рециклиране е „*всяка дейност по оползотворяване, чрез която отпадъчните материали се преработват в продукти, материали или вещества за първоначалната им цел или за други цели. То включва преработването на органични материали, но не включва оползотворяване за получаване на енергия и преработване в материали, които ще се използват като горива или за насипни дейности.*”

Друго оползотворяване - другите форми на оползотворяване не са споменати сред определенията, но са очертани в чл. 4, ал. 1 от РДО, където след рециклиране се нареждат други форми на оползотворяване. „*Друго оползотворяване*” е всяка дейност, която отговаря на определението за „оползотворяване” съгласно РДО, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране.

Примери за друго оползотворяване са: изгарянето или съвместното изгаряне, когато основното използване на отпадъците е като гориво или друг начин за получаване на енергия. Това е операция по управление на отпадъците с оползотворяване на енергията, класифицирана като R1 в приложение II към РДО респективно R1 в приложение 2 към §1, т. 13 на ЗУО. Това контрастира с изгарянето на отпадъци, без оползотворяване на енергия, класифицирано като операция по обезвреждане D10 в приложение I към РДО, респективно D10 в приложение 1 към §1, т. 11 на ЗУО. За определяне дали изгарянето в инсинератори, предназначени за изгаряне на твърди битови отпадъци трябва да бъде класифицирано като R1 или D10, в съответствие с критериите за енергийна ефективност, трябва да се използва като ориентир Ръководството на Комисията; насипни дейности, отговарящи на дефиницията за оползотворяване вж. §1, т. 10 от ДР на ЗУО.

Обезвреждане е „*всяка дейност, която не е оползотворяване, дори когато дейността има като вторична последица възстановяването на вещества или енергия*”.

Депониране на отпадъци е метод, при който не се предвижда последващо третиране на отпадъците и представлява складиране на отпадъци за срок, по-дълъг от три години - за отпадъци, предназначени за оползотворяване, и една година - за отпадъци, предназначени за обезвреждане, по начин, който не представлява опасност за човешкото здраве и околната среда.

Управление на отпадъците са събирането, транспортирането, обезвреждането и оползотворяването (включително сортирането) на отпадъците, включително осъществяваният контрол върху тези дейности, следексплоатационните грижи за депата, както и действията, предприети в качеството на търговец или брокер.

ВЪВЕДЕНИЕ

Основание за изработване на Програмата

Настоящата Програма за управление на отпадъците (ПУО) на Община Долна Баня е разработена на основание изискванията на чл.52 от Закона за управление на отпадъците. Тя е изготвена в съответствие със Заповед № РД-883/23.09.2021г. на Министъра на околната среда и водите, с която са издадени Методически указания за разработване на общински/регионални програми за управление на отпадъците за периода 2021-2028г. Общинската ПУО е съобразена изцяло и със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028г. Програмата включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината, регламентирани в Глава втора, Раздел III на ЗУО.

Рамката, обхвата и съдържанието на общинската програма за управление на отпадъците са в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците. Националният план за управление на отпадъците (НПУО) има ключова роля за постигане на ефективно използване на ресурсите и устойчиво управление на отпадъците, тъй като анализите на съществуващата ситуация показват, че в България съществува значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците, по-добро използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места, като същевременно бъдат намалени вредните въздействия на отпадъците върху околната среда.

Отпадъци в обхвата на Програмата

ПУО включва в обхвата си отпадъците, които са в приложното поле на ЗУО и в същото време управлението им е от компетенциите на общинските власти:

- битови отпадъци
- производствени отпадъци – утайки от ПСОВ
- строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради
- опасни отпадъци – битови и строителни

Географско покритие

Програмата за управление на отпадъците се отнася за цялата територия на община Долна Баня.

Регион за управление на отпадъците

Община Долна Баня участва в регион за управление на отпадъците Костенец (Самоков) съгласно определените в НПУО региони за управление на отпадъците в България.

Подход при разработване на Програмата

При разработването на ПУО, община Долна Баня взе предвид основните изисквания на Закона за управление на отпадъците и подзаконовата уредба по прилагането му. В допълнение, при разработването на Програмата са взети предвид и редица европейски и национални програмни и методически документи и изследвания, в т.ч:

- Изискванията към Национален план за управление на отпадъците 2021–2028 г. и Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци, като част от него;
- Изготвяне на план за управление на отпадъците, методологична обяснителна бележка, 2012 г., ЕК, Генерална дирекция „Околна среда";
- Ръководство за разработване на програми за предотвратяване на образуването на отпадъци, ЕК, Генерална дирекция „Околна среда";
- Насоки за изготвяне на програми за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци, ЕК, Генерална дирекция „Околна среда";
- Методология за стратегическо планиране в Република България, април 2010 г., Съвет за административна реформа.

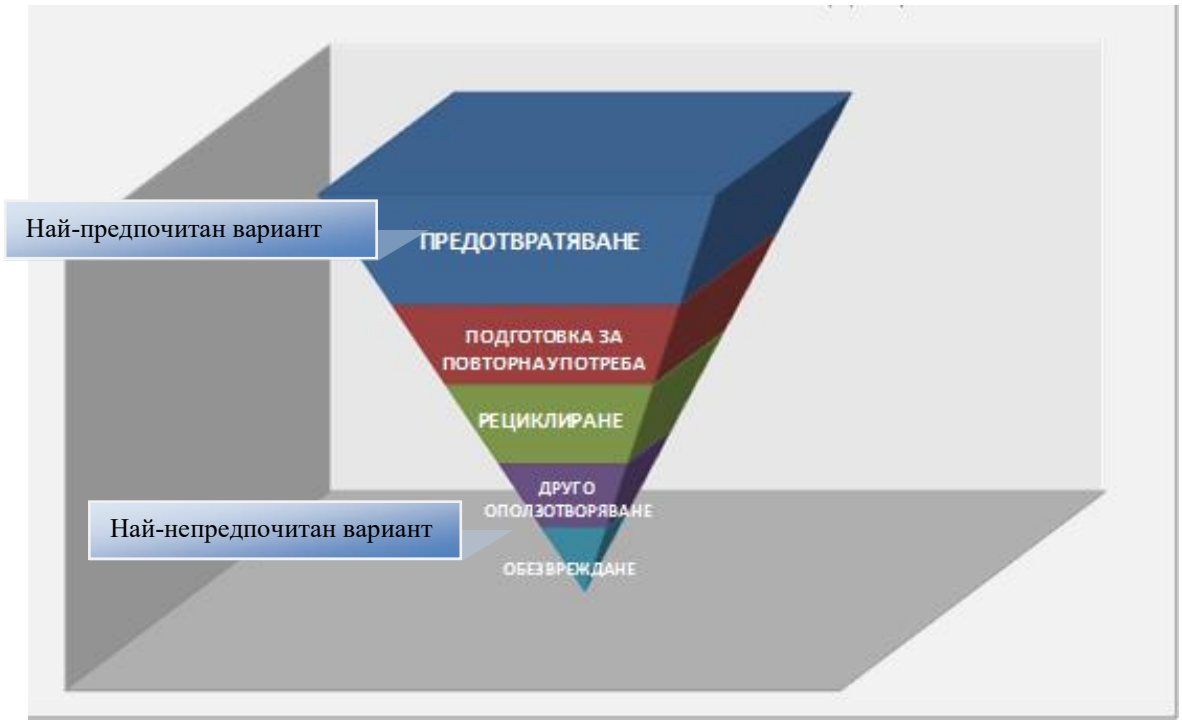
Подходът за разработване на ПУО е съобразен и с изискването такъв вид документ да е достъпен за разбиране от страна на неспециалисти и на широката общественост и същевременно да предоставя възможност на тесните специалисти да получат по-подробна информация чрез приложения към основния текст на аналитичната част.
При изготвяне на ПУО са взети предвид общите принципи за опазване на околната среда, като предпазни мерки и устойчивост, техническа осъществимост и икономическа приложимост, опазване на ресурсите, както и въздействието върху околната среда, човешкото здраве, икономиката и обществото, както и следните специфични **принципи** по отношение на отпадъците:

- Предотвратяване - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно;
- Разширена отговорност на производителя и замърсителят плаща – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве;
- Превантивност – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап;
- Близост и самодостатъчност – отпадъците трябва да бъдат третирани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване.
- Участие на обществеността – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в обсъждането на плановете за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците, да правят предложения и да имат достъп до тях след разработването им.

ЗУО въведе т.нар. **йерархия на управление на отпадъците**, която определя приоритетния ред при управление на отпадъците от гледна точка на най-добрата възможност за опазване на околната среда, предотвратяване на вредните въздействия върху нея и ефективно използване на ресурсите. ЗУО определя пет възможни начина за третиране на отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност, визуализирана на следващата фигура.

Основните приоритети на община Долна Баня за управление на отпадъците за периода 2025-2028 г. и мерките за тяхното постигане бяха определени след изготвяне на задълбочени анализи на текущото състояние по управление на отпадъците на територията на общината и произтичащите от тях основни изводи и препоръки за подобряване на системите за управление на отпадъците. Анализите са представени в Приложение към Програмата.

***Фигура № 1** Йерархия за управление на отпадъците*

Съдържание и структура на Програмата

Съобразно изискванията на чл. 52 от ЗУО, ПУО се разработва и приема за период, който следва да съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците. Програмата се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците и включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на община и изискванията по глава втора, раздел III от ЗУО.

Съобразявайки тези изисквания, структурата на ПУО обединява съдържанието в следните основни части:

- Основни изводи от анализа на състоянието на управлението на отпадъците;
- SWOT анализ (анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите);
- Цели и подцели;
- План за действие с Програми от мерки за постигане на целите;
- Координация с други планове и програми;
- Система за контрол на изпълнението, оценка на резултатите, отчети актуализация на ПУО;
- Приложения, в които са представени - Подробните анализи за състоянието на управлението на отпадъците за територията на община Долна Баня.

Процес на обществени консултации

- Съгласно изискванията на ЗУО, Програмата за управление на отпадъците се публикува на интернет страницата на община тас цел осигуряване на обществен достъп;
- Процесът на обществени консултации стартира на .....когато община Долна Баня публикува на интернет страницата си покана към заинтересованите страни да представят своите предложения за изготвяне на ПУО с приложена към нея ППОО;
- Процедура на екологична оценка;
  Текстът ще бъде добавен след издаване на решение от РИОСВ-София.

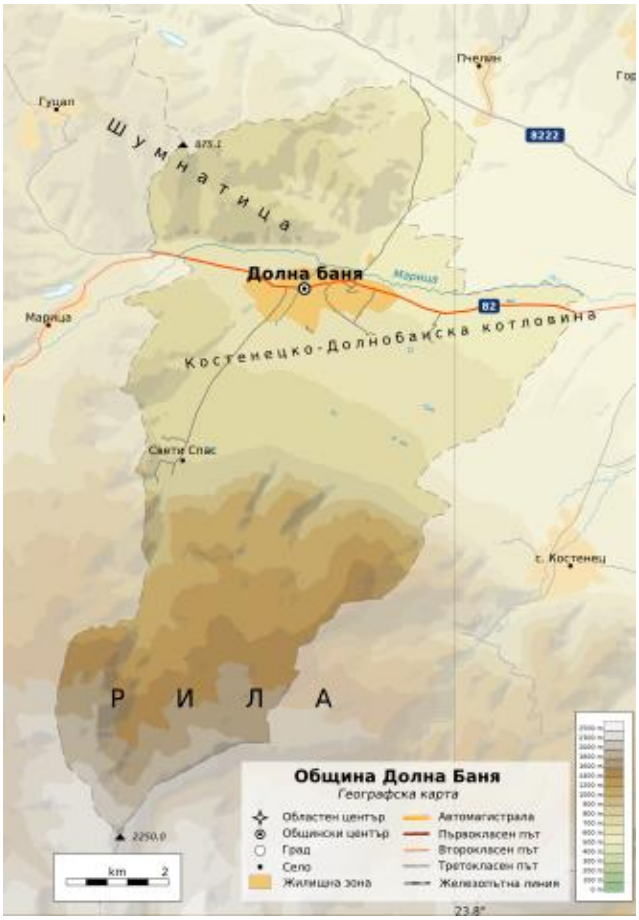
Органи за разработване и приемане на ПУО

Програмата за управление на отпадъците е разработена под ръководството на общинската администрация на община община Долна Баня и е приета с Решение № .... на Общински съвет Долна Баня от ..... г.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА ДОЛНА БАНЯ

Община Долна баня е част от Софийска област и е разположена в югоизточната й част. От север община Долна баня е оградена от южните склонове на Ихтиманска Средна гора, на юг от Рилския масив, на запад е затворена от планинската връзка между Средногорие и Рила - Широка планина, Шумнатица и Севдибежица.

Фигура № 2 *Карта на община Долна Баня*

В състава на община Долна баня влизат общинският център – град Долна баня и село Свети Спас – населено място с кметски наместник.
Общината е основната административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление. Орган на изпълнителната власт в общината е кметът на общината.

Таблица 1 *Населени места в община Долна Баня*

Населено място		***Категория***
гр.	Долна Баня	4
с.	Свети Спас	8

Източник: НСИ

Община Долна Баня заема площ от 66,854 km², от които:

- За нуждите на селското стопанство – 43,68%;
- За нуждите на горското стопанство - 47,98%;

Релефът е полупланински, с надморска височина 640 метра. Между планините Средна гора, Рилския масив, Шумнатица и Севдибежица е разположена Долнобанската котловина, която има коритообразна форма с 520м и 680м абсолютна надморска височина. Долнобанската котловина се характеризира с широко, заето от гъсто разположени. Основен дял от територията на общината попада между 600м и 1000м надморска височина.
Климатът е умереноконтинентален. Температурният режим в котловината се характеризира със следните характеристики:

- средно януарската температура - 3°C;
- средно юлска температура - 19°C;
- средно годишна температура- 9.1°C.

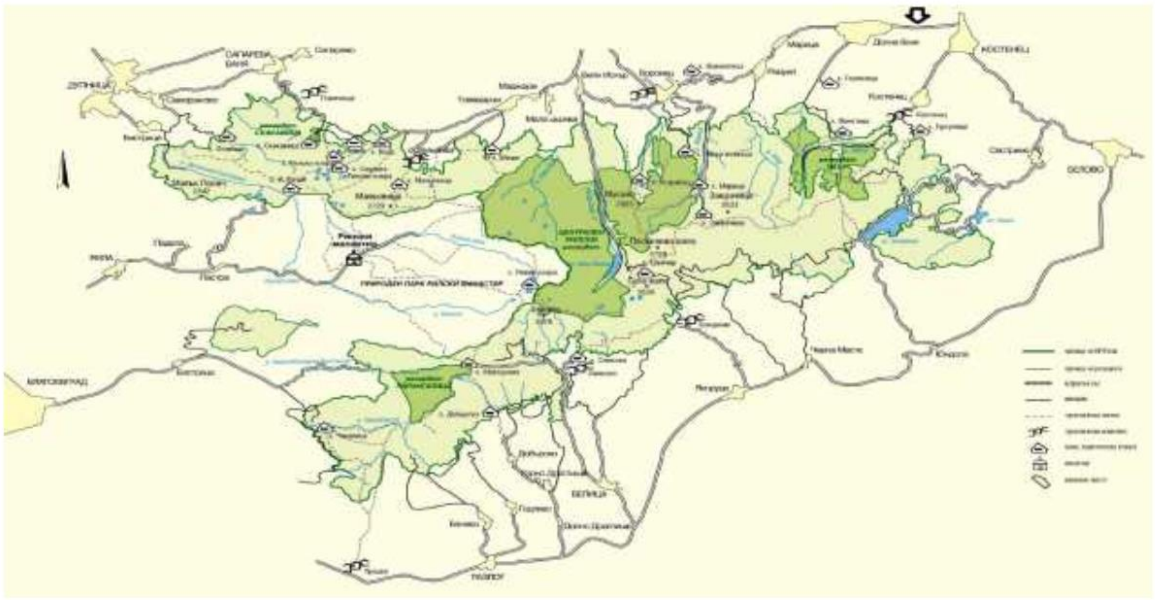
Котловинният характер на Долнобанското поле е условие за инверсионно охлаждане, на което се дължи и факта, че екстремните температури в общината са установени в ниските, а не по високите части.
Преобладаващите ветрове през цялата година са северозападни. Най-силните ветрове духат през зимата /януари и февруари/ и в началото на пролетта. Разнообразните релефни форми обуславят промени в посоката на вятъра. Средногодишната валежна сума е около 600 мм/см², като най-голямо е процентно разпределение през лятото. Долнобанската котловина има относително по-малка валежна сума в сравнение с южните части на общината, което се дължи на дъждовната сянка, която хвърлят околните планини.

По своето местонахождение общината попада в резерват "Ибър", който е важна част от Националния парк "Рила", както и включва на територията си ЗМ "Голямо Градище". Той е първа категория защитена територия по IUCN, включен в „Списъка на ООН на националните паркове и еквивалентните на тях резервати". Разположен е на височина между 1100 и 2400 м., поради което растителният и животинският свят в него са много разнообразни и богати. На територията му се намират защитени растителни и животински видове, както и защитени зони от Натура 2000 по директивата за птиците и директива по местообитанията – Рила буфер. Резерватът се пресича от реките Долнобанска Бистрица, Чавча и Крайна и техните притоци. В границите на територията на община Долна Баня се намират следните защитени зони по НАТУРА 2000.

Таблица 2 Защитени зони по НАТУРА 2000

Код	Име на защитена зона	Тип на защитена зона
BG0000636	Ниска Рила	Защитена зона по директивата за местообитанията
BG0000495	Рила	Защитена зона по директивата за птиците
BG0000495	Рила	Защитена зона по директивата за местообитанията
BG0002129	Рила буфер	Защитена зона по директивата за птиците

***Фигура № 3** Защитени зони и територии*

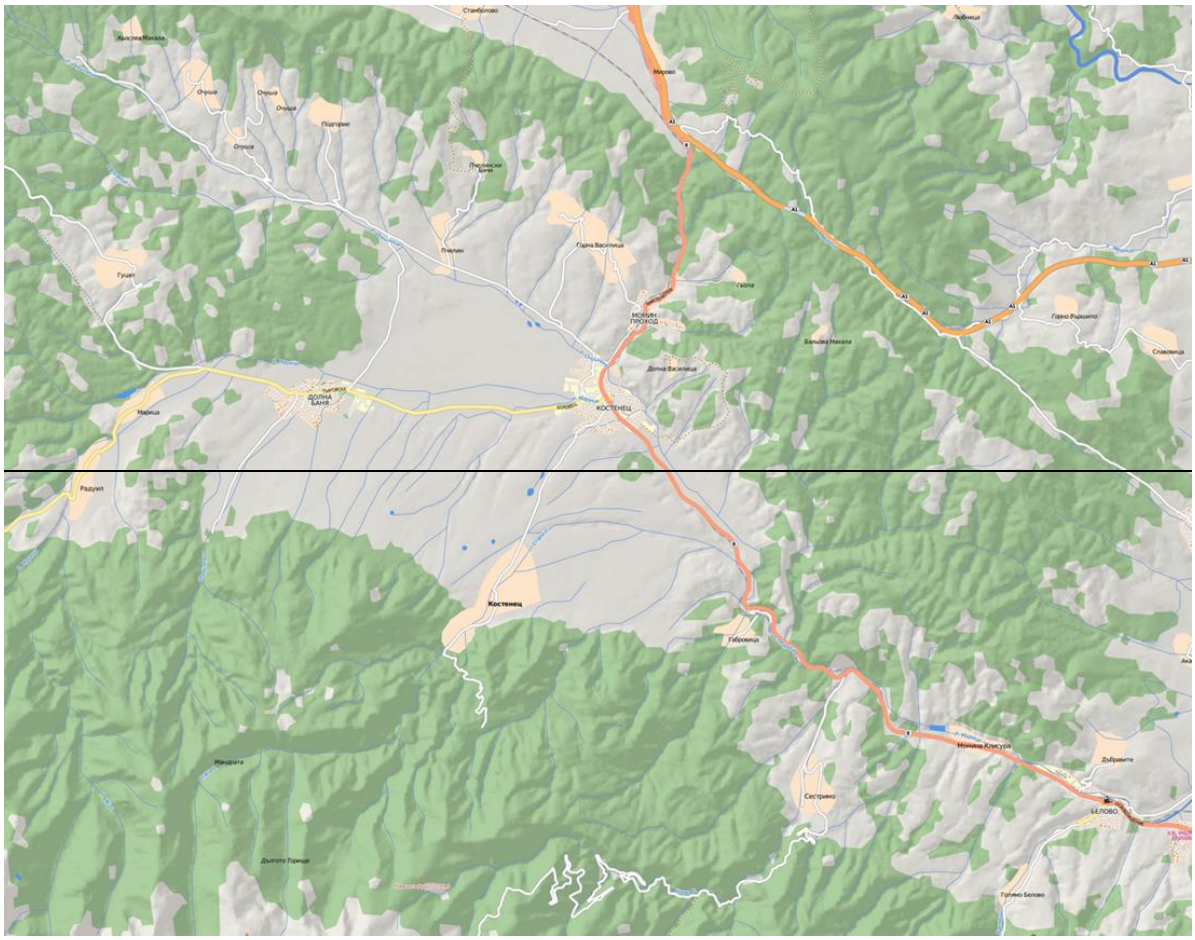

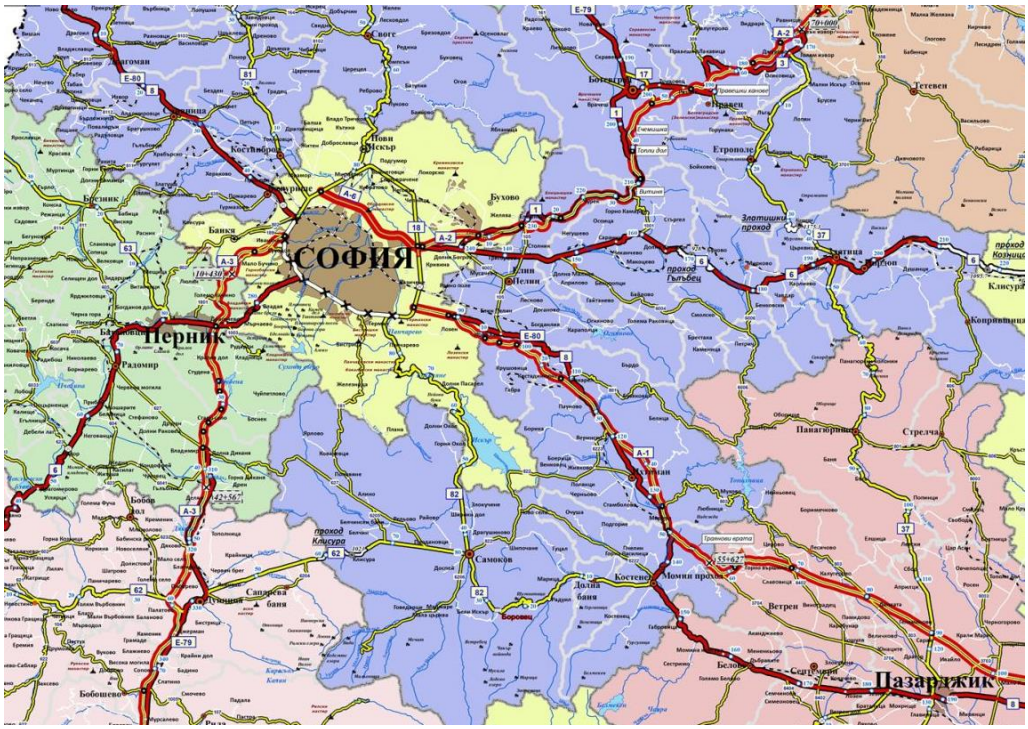
Населението на община Долна Баня е 4 249 жители (НСИ, 31.12.2023 г.).
Демографските характеристики в общината показват трайна тенденция към намаляване на населението и засилена миграция, породена от безработицата и неблагоприятните социалноикономически условия.
Застаряването на населението и емиграционните потоци се отразяват неблагоприятно най-вече върху работната сила и възпроизводствения потенциал на общината.
Община Долна баня е сред общините със сравнително слабо развита икономика, по икономическите показатели общината е на едно от най-ниските места в страната. Както в страната като цяло, и в община Долна Баня малките и средните предприятия доминират в структурата на икономическите субекти.
Във физикогеографско отношение общината се намира в югоизточната част на Софийска област. Община Долна баня е 7-ата най-малка по площ община в България. Границите ѝ са следните:

- на север, изток и югоизток – община Костенец;
- на запад – община Самоков

Съседни на нея са общините Костенец и Самоков.
Надморската височина на територията е от 640 м до 1000 м.н.в.
Административен и културен център на общината е град Долна Баня. Градът е със средна надморска височина 643 м.
Отстои на равни разстояния от София и Пловдив, южно от магистралата София - Пловдив - Свиленград, което осигурява бърз и удобен транспорт и отстои на 8 км. от жп гара Костенец. През Долна баня минава пътят Пловдив-Дупница-Кулата /през Боровец-19 км. и Самоков/ По този път минава туристическият маршрут за Рилския манастир.

Фигура № 4 *Основни транспортно-комуникационни оси в община Долна Баня*

Мерово
Гълъбица
Гълъбица
Гълъбица
Гълъбица
Подгоре
Пчелин
Гълъбица
Гълъбица
Гълъбица
Гълъбица

Източник: АПИ

I.1. РЕЛЕФ

Релефът на община Долна Баня е равнинен, хълмист, средно и високо планински, като територията ѝ попада в пределите на Рила, Костенецко-Долнобанската котловина и Ихтиманска Средна гора.

Северния район на общината се заема от крайните югоизточни, най-ниски части на планинския рид Шумнатица (част от Ихтиманска Средна гора). Височината му в пределите на общината достига до 875,1 м, разположена в крайния ѝ северозападен ъгъл.

Южно от рида Шумнатица се простира крайната югозападна част на Костенецко-Долнобанската котловина. В нея, източно от град Долна баня, на границата с община Костенец, в коритото река Марица се намира най-ниската ѝ точка – 528 м н.в.

Южната половина на общината се заема от северните склонове на Североизточния дял на Рила. Най-на юг, където се събират границите на община Костенец, община Самоков и община Долна баня се издига безимен връх с височина 2250 м, явяващ се най-високата точка на община Долна баня.

I.2. КЛИМАТ

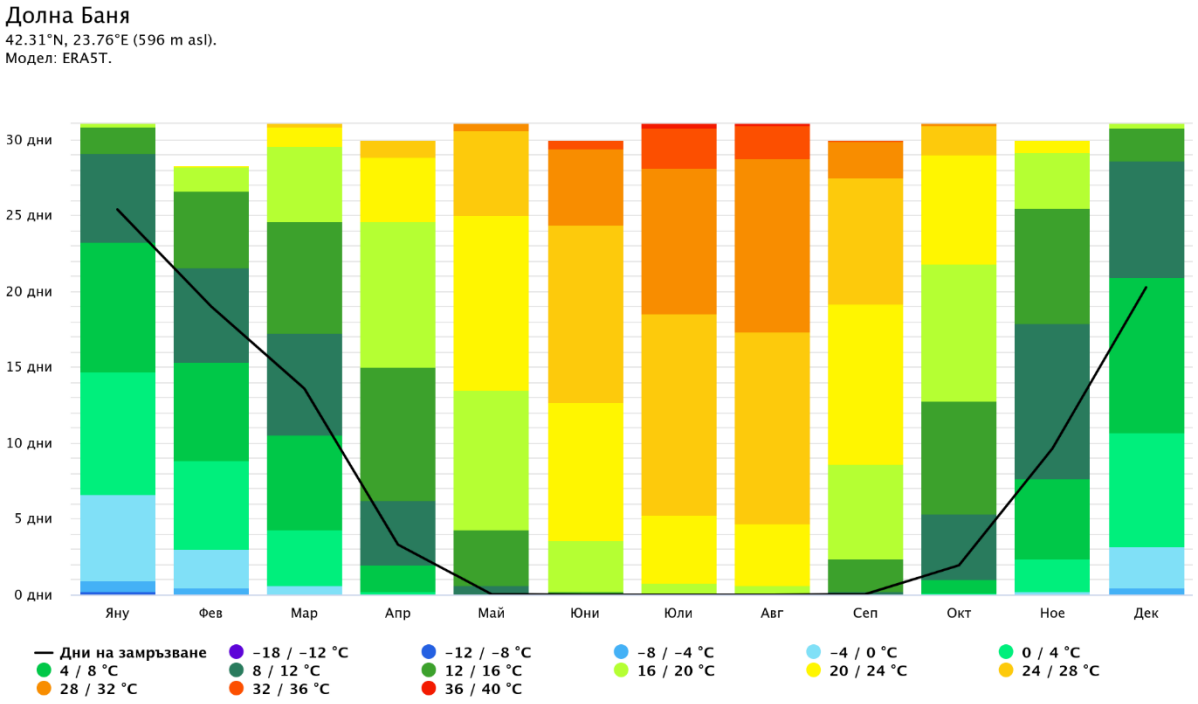
В климатично отношение община Долна Баня попада в умерено-континенталната подобласт от Европейско- континенталната климатична област. Температурният режим в котловината се характеризира със следните характеристики:

- средно януарската температура – 3 C;
- средно юлска температура - 19 C;
- средно годишна температура - 9.1 C.

Котловинният характер на Долнобанското поле е условие за инверсионно охлаждане, на което се дължи и факта, че екстремните температури в общината са установени в ниските, а не по високите части.

Преобладаващите ветрове през цялата година са северозападни. Най-силните ветрове духат през зимата /януари и февруари/ и в началото на пролетта. Разнообразните релефни форми обуславят промени в посоката на вятъра. Средногодишната валежна сума е около 600 мм/см², като най-голямо е процентно разпределение през лятото. Долнобанската котловина има относително по-малка валежна сума в сравнение с южните части на общината, което се дължи на дъждовната сянка, която хвърлят околните планини.

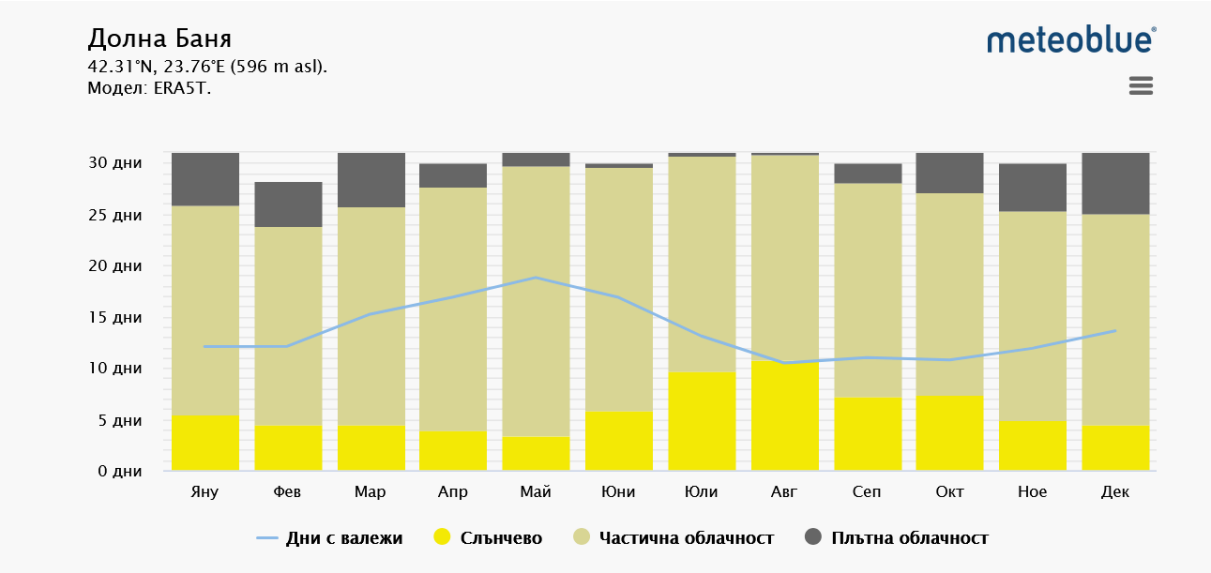
***Фигура № 6** Максимални температури*

Източник: www.meteoblue.com

Средногодишната валежна сума е около 600 мм/см², като най-голямо е процентно разпределение през лятото. Долнобанската котловина има относително по-малка валежна сума в сравнение с южните части на общината, което се дължи на дъждовната сянка, която хвърлят околните планини.

***Фигура № 7** Съотношение между облачни, слънчеви и дни с валежи*

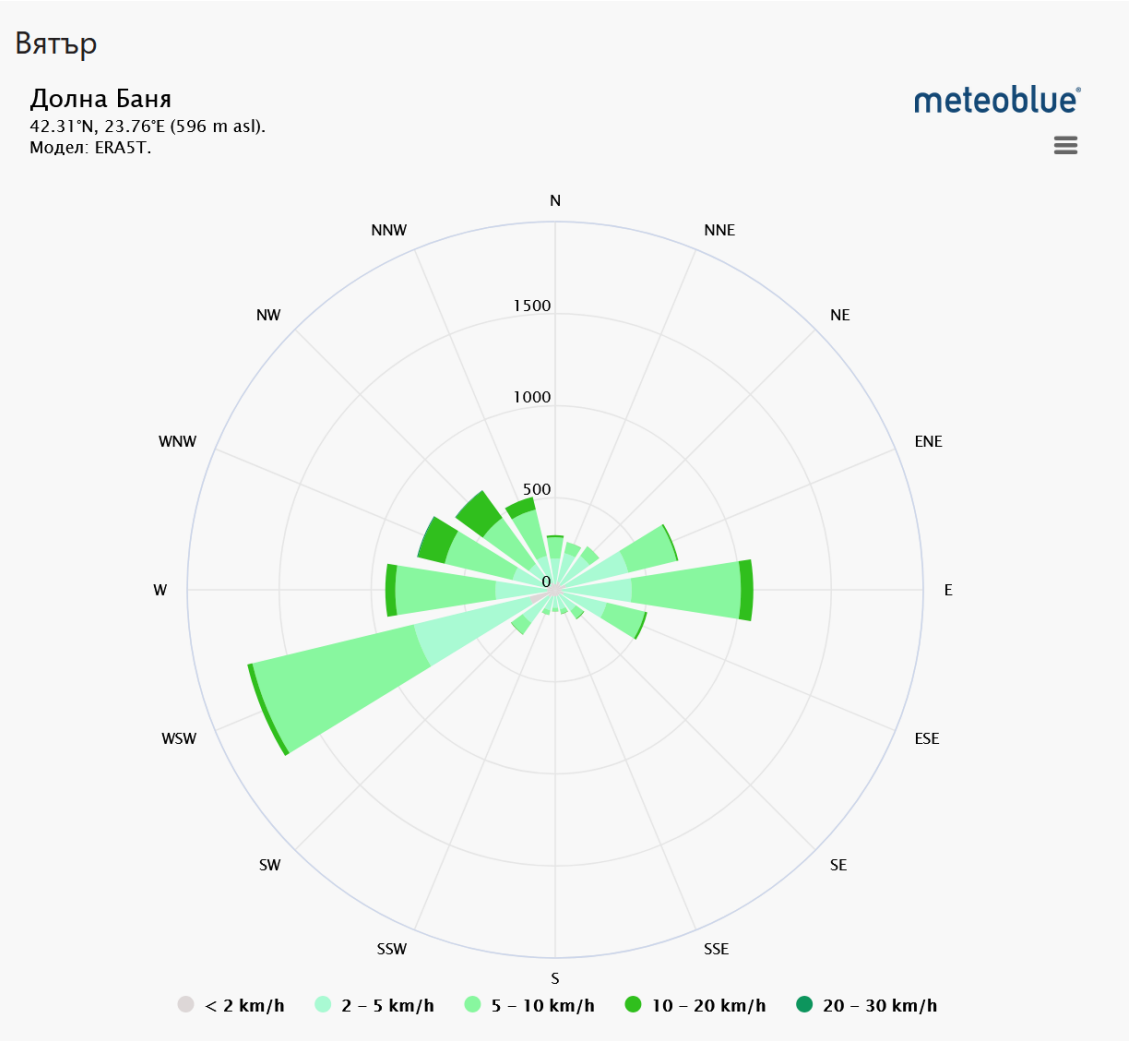

Източник: www.meteoblue.com

Вятърът е от особено голямо значение за естественото пречистване на въздуха и разсейването на локалните приземни концентрации на вредности на по-голяма площ и намаляването на техните стойности до допустимите. От основните му характеристики - посока и скорост, зависят посоките и разстоянията, до които достигат със съответната концентрация праховите и газови частици. От тази гледна точка от съществено значение е броя на дните с малка скорост на вятъра, когато приземната концентрация на вредни вещества достига максимални стойности.

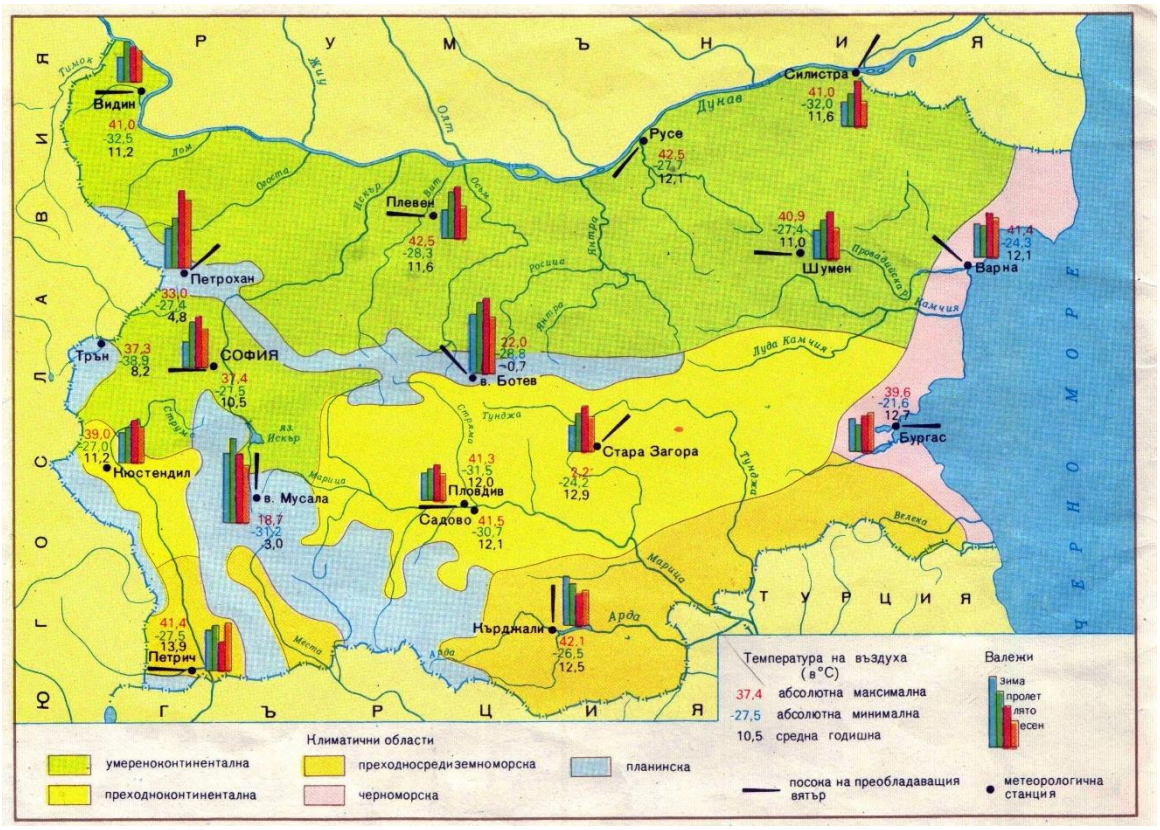
Преобладаващите ветрове през цялата година са северозападни. Най-силните ветрове духат през зимата /януари и февруари/ и в началото на пролетта. Разнообразните релефни форми обуславят промени в посоката на вятъра.

***Фигура № 8** Розата на вятъра*

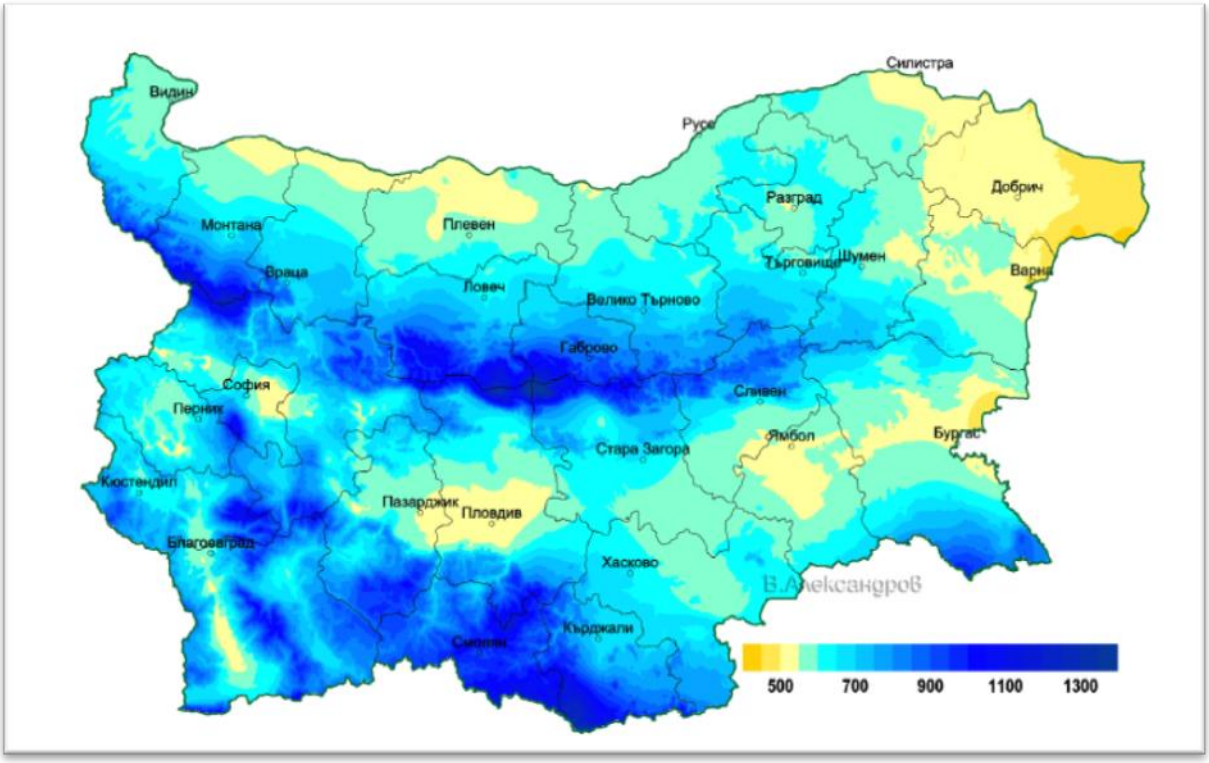

Източник: www.meteoblue.com

***Фигура № 9** Климатична карта на България*

Фигура № 10 *Пространствено разпределение на годишните валежи (мм) в България*

I.3. ВОДНИ РЕСУРСИ

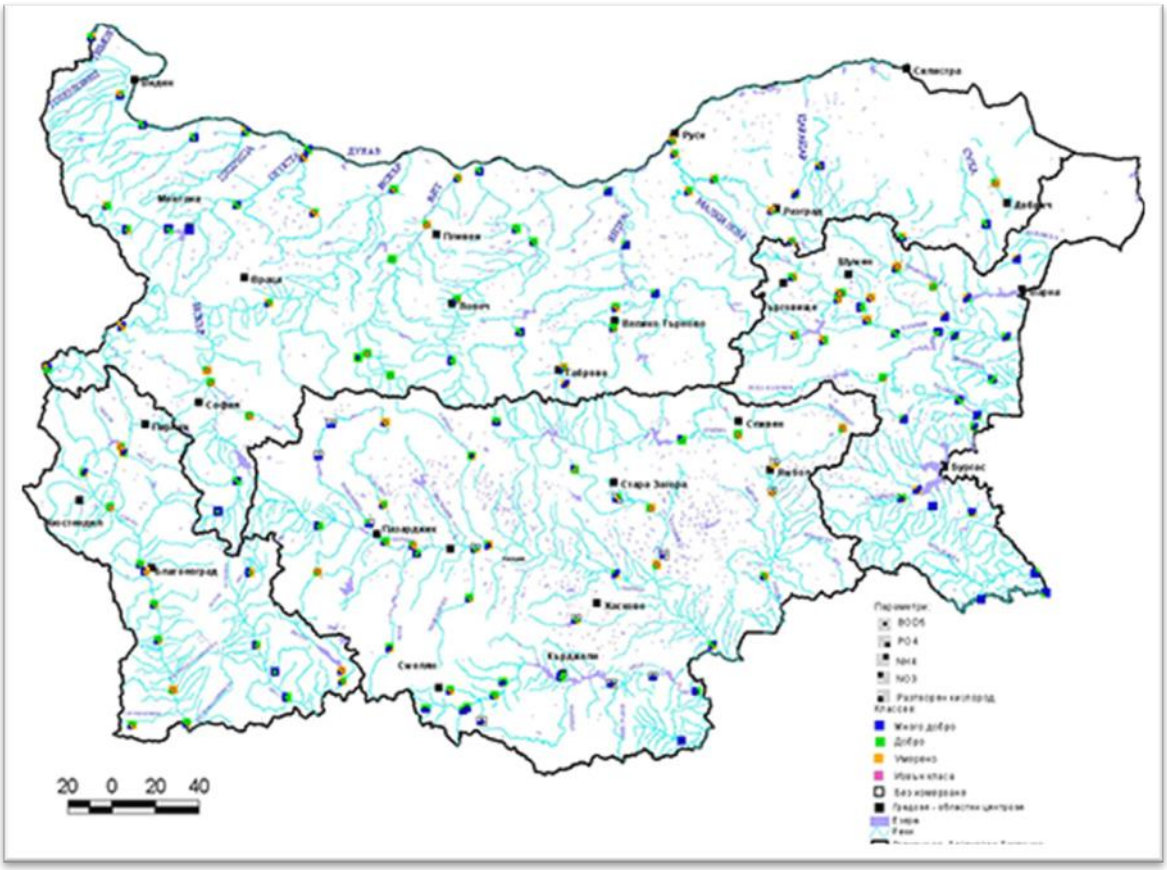
Водния ресурс на общината се оформя от преминаващите през територията й реки. В северната част на общината, през Костенецко-Долнобанската котловина, от запад на изток, на протежение от 9 км протича част от горното

течение на река Марица. Нейни основни притоци на територия на общината са реките: десни – Долнобанска Бистрица, Луджа дере, Курт дере и Сантър дере; ляв – Исиндере. Категоризирана е като II категория водоприемник. Състоянието на водните екосистеми в реката е оценено като добро, с достатъчно самопречистващ капацитет, но тъй като в реката се изливат практически всички отпадни води, то опазването на чистотата на водите на р. Марица е една от най-важните задачи, стояща за изпълнение пред Общината. С изграждането на ПСОВ ще се реши въпроса с отпадните води на гр. Долна баня. През територията на града преминават и реките Долнобанска Бистрица, Очушница и Гуцалска. Остро стои въпросът с образуваните нерегламентирани сметища, резултат от неконтролируемото изхвърляне на битови отпадъци и оборска тор по поречията на реките и изграждането на Пречиствателна станция за питейни води.

Най-голямото богатство на Долна баня са множеството минерални извори, които се разкриват и до момента. Всички те притежават уникални свойства и включват почти целия спектър от полезни качества. Общата характеристика на водата е: слабоминерализирана, алкална, радиоактивна. Геотермалният извор е с дебит 17 л/сек. като има неразкрит потенциал. Началната температура е 62 С – 65 С.

Друг минерален извор е този, който се намира в местността “Бялата вода”, разположен на 2,5 км югозападно от града, с дебит 1 л/сек. и температура 26 С. Водата се характеризира като хипотермална, слабо минерализирана, сулфатнонатриева, без санитарно-микробиологични признаци на замърсявания.

Фигура № 11 *Състояние на реките в България*

Източник: ИАОС

I.4.ПОЧВИ

Почвите в община Долна Баня са разнообразни – слабо излужени канелени горски, алувиално-ливадни и делувиални-ливадни, характеризиращи се с високо плодородие, като са подходящи за отглеждането на зеленчуци, лозя и зърнени култури. Северните склонове на Рила са заети от кафяви горски, а по реките Марица, Очушница и Гуцалска са разпространени алувиално ливадните почви. Потенциаленни източници на замърсяване на почвите с тежки метали и в частност с оловни аерозоли, могат да бъдат моторните превозни средства. Може да се очаква, че замърсени с олово са почвите на разстояние 15-20 м от пътната настилка.

Опазването на почвите и устойчивото използване на почвените ресурси зависи от прилагането на подходящи системи за земеползване, правилната обработка, намаляване на обезлесяването и горските пожари, състоянието на растителната покривка и времето през което почвата е защитена от растителност.

Ерозията на почвите е явление, свързано с отделяне и пренасяне на почвени частици чрез вятър, дъждовни и поливни води при протичане на естествени и/или антропогенни процеси. Загубата на почвен материал оказва съществено влияние върху функциите на почвата, както в мястото на проявлението на ерозията, така и върху прилежащите територии.

Ерозията води до намаляване на дълбочината на коренообитаемия слой, количеството на хранителните елементи и запасите на почвена влага, изчерпване на филтриращия и буферния капацитет на почвата, намаляване на съдържанието на почвено органично вещество, загуба на биоразнообразие, деградация на почвената структура, образуване на почвена кора, разпространение и акумулация на замърсители във водните течения и в зоните на акумулация на наноси.

Няма данни за засегнати от ерозия площи в общината, както и за проведени противоерозионни мероприятия.

Вкисляването на почвите е естествено протичащ процес, чийто интензитет зависи от генетична обусловеност и от антропогенни фактори и се характеризира с понижаване на pH, поява на обменна киселинност и развитие на алуминиева и/или манганова фитотоксичност, обедняване на почвата с бази, молибденов дефицит, подтисната микробиологична активност и киселинна деструкция на глинестите материали.

Основен фактор за вкисляването на почвите в България е едностранчивото торене с азотни торове. Успоредно с процеса на вкисляване се променя подвижността и достъпността на редица почвени елементи, които оказват пряко и косвено влияние върху системата почва – растение – човек.

***Фигура № 12** Почвени типове в България*

Източник: Доклад върху пространственото разпределение на почвеното засушаване в България, 2006 г.

I.5. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗОНИ

В общината има три защитени местности: „Св.Спас“, „Голямото градище“ и „Малкото градище“, с цел опазване на територия с характерен ландшафт, който е резултат на хармонично съжителство на човека и природата.
В общината има един градски парк, разположен в централната част на общинския център град Долна баня, както и един гробищен парк, ситуиран в югоизточната част на града.

По своето местонахождение общината попада в резерват “Ибър”, който е важна част от Националния парк “Рила”, както и включва на територията си ЗМ “Голямо Градище“. Това дава възможност за участие в различни проекти, свързани със защитата на редки растителни и животински видове, както и за определяне на нови и приобщаване на стари туристически маршрути. Освен това е защитена зона по директивата за птиците и защитена зона по директивата за местообитанията.

По данни на МОСВ в обхвата на община Долна Баня са обявени следните защитени територии съгласно ЗЗТ (ДВ, №133/1998):

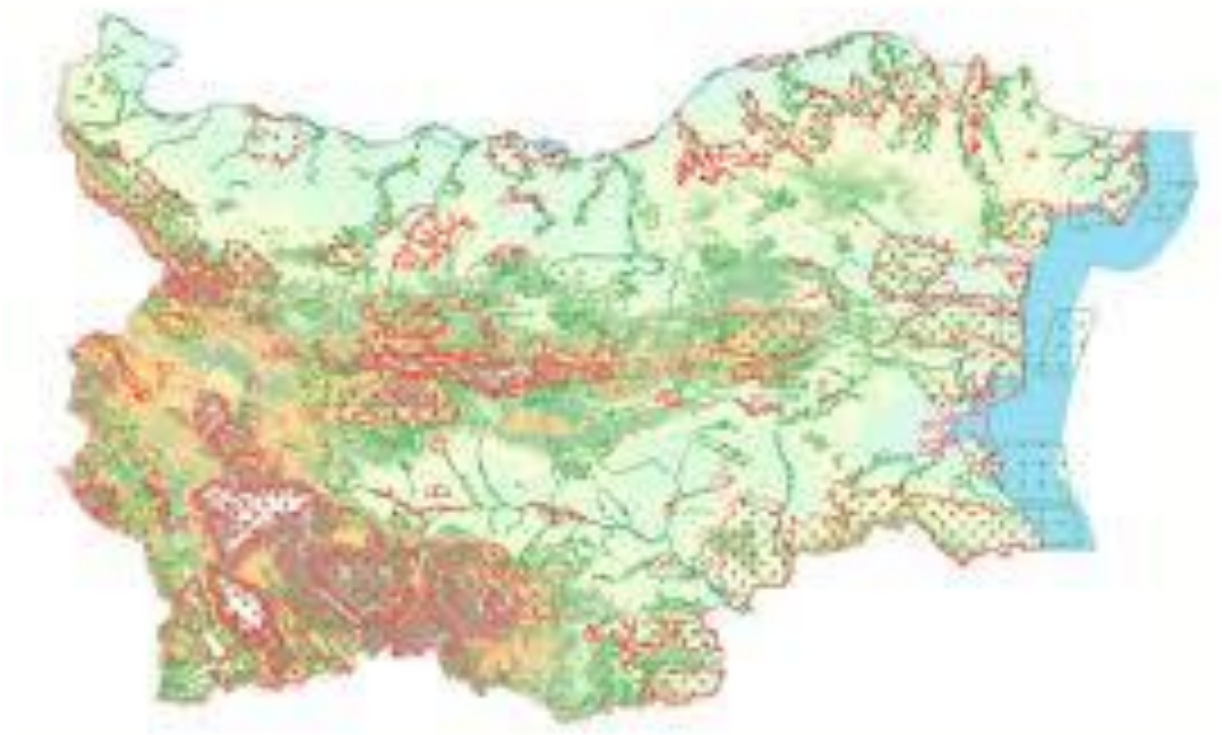
- Защитена местност „*ГОЛЯМОТО ГРАДИЩЕ”* (гр. Долна баня);
- Резерват „*ИБЪР*” (гр. Долна баня, с. Костенец);
- Защитена местност „*МАЛКОТО ГРАДИЩЕ”* (гр. Долна баня);
- Национален парк „*Рила*” (гр. Белица, с. Бистрица, с. Бачево, с. Годлево, с. Горно Драглище, с. Добърско, с. Долно Драглище, с. Долно Осеново, гр. Якоруда, с. Бистрица, с. Самораново, гр. Сапарева баня, с. Овчарци, с. Ресилово, гр. Белово, с. Габровица, с. Сестримо, гр. Долна баня, гр. Костенец, с. Костенец, гр. Самоков, с. Бели Искър, с. Говедарци, с. Маджаре, с. Мала църква, с. Радуил);

- Защитена местност „*Свети Спас*” (гр. Долна баня);

В обхвата на анализираната територия са обявени следните защитени зони по НАТУРА 2000:

- ЗЗ Ниска Рила – BG0000636 Защитена зона по директивата за местообитанията;
- ЗЗ Рила – BG0000495 Защитена зона по директивата за птиците;
- ЗЗ Рила – BG0000495 Защитена зона по директивата за местообитанията;
- ЗЗ Рила буфер– BG0002129 Защитена зона по директивата за птиците;

Фигура № 13 *Защитени територии и зони по НАТУРА 2000*

Източник: МОСВ

I.6. ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ, СТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ

Община Долна баня е сред общините със сравнително слабо развита икономика. По икономическите показатели общината е на едно от най- ниските места в страната. Развити са: търговската дейност, хотелиерската и ресторантьорската дейност и няколко по – големи предприятия.

Общата площ на община Долна баня е 66 854 дка, като от тях земеделските земи са 23 300 дка. По начина на трайно ползване земеделските земи биват: ниви – 6331 дка, ливади – 1929 дка, пасища – 9997 дка, друг вид земеделски земи (угар, пясъци, канали, овгар) – 5043 дка. Селскостопанското производство се осъществява от земеделски производители - арендатори, наематели, кооперации и ползватели на земеделска земя, като преобладаващи са частните земеделски производители. В съответствие с климатичните условия на района малка част от населението отглежда маслодайни растения като рози и

лавандула. Това са сравнително нови култури, в чието отглеждане все още няма традиции в общината. Зеленчукопроизводството в общината има дългогодишни традиции, като основно се отглеждат картофи и различни други видове зеленчуци – кромид лук, домати, краставици, зеле, домати и други. Значителната част от зеленчукопроизводството се използва за личните нужди на домакинствата, като в последно време част от населението се ориентира към отглеждане на по-големи количества картофи с цел търговия. На територията на общината има изградени и действащи целогодишно оранжерии за производство на оранжерийни домати и краставици. В община Долна баня за част от местното население производството на плодове е основен поминък, като предимно се отглеждат ягодови и малинови насаждения. През последните години се наблюдава значителен спад в отглеждането на плодови насаждения и обработването на земните масиви като основните причини, които стоят пред производителите са: липса на единен пазар и фиксирана минимална изкупна цена. Климатичните и почвени условия позволяват и развитието и отглеждането на овощарски насаждения – ябълка, касис, слива и др.

Животновъдството също има съществени традиции на територията на община Долна баня. В резултат на реформите в селското стопанство, изразяващи се главно в ликвидиране на едрите форми на стопанисване на земята и на животновъдните комплекси, е налице значителен спад в поголовието на селскостопанските животни. В Община Долна баня се наблюдава тенденция на намаляване броя на животните във всички категории стопанства и рязко съкращаване на пазарната ориентация на подотрасъла. След практически пълната ликвидация на формите на концентрирано фермерско животновъдство, в общината преобладава отглеждането на единични бройки или малки стада от животни в личните стопанства на селските стопани, в много случаи при неподходящи хранителен режим, битови и санитарно-хигиенни условия, оказващи значително влияние върху обема и качеството на добиваната от тях животинска продукция. Отглеждат се говеда, овце, свине, птици и др.

II. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗИТЕ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Анализите на състоянието на управлението на отпадъците в община Долна Баня са направени в контекста на правата и задълженията на местните власти, произтичащи от националната нормативна уредба и националните програмни документи. Анализите се фокусираха върху това да установят количествата и тенденциите на генерираните отпадъци на територията на общината през последните 5 години, наличната или в процес на изграждане инфраструктура за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците и прилаганите от общината схеми за управление на отпадъците. Въз основа на констатациите от анализите бяха идентифицирани изводи и препоръки за развитие и подобряване на системите за управление на отпадъците в общината, които послужиха като изходна база за разработване на целите и мерките в Програмата за управление на отпадъците до 2028 г. на община Долна Баня.

II.1. БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

През периода 2020-2024 г. нормата на натрупване за община Долна Баня се запазва стабилна, на нива значително по-благоприятни и по-ниски едновременно от средните за страната и за населените места с население от 3 хил. до 25 хил. жители.

Общината трябва да продължи да планира и изпълнява мерки за намаляване на количествата на депонираните и увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци, за да изпълни цели за битовите отпадъци, определени в ЗУО;

Общината следва да изпълни мерки за разделно събиране и оползотворяване на зелените отпадъци на територията на общината.

Община Долна Баня трябва да предприеме допълнителни мерки за увеличаване на разделно събираните и рециклираните количества отпадъци от хартия, картон, пластмаса, метали и стъкло.

Общината следва да въведе мерки за разделно събиране на хранителните отпадъци.

За да може да обхване и отчете всички количества рециклирани и оползотворени битови отпадъци, общината трябва да въведе задължения за всички лица да предоставят съответната информация на общината и да изгради интегрирана информационна система за управление на отпадъците.

Община Долна Баня следва да предприеме стъпки за определяне на такса битови отпадъци в съответствие с принципа „*замърсителя плаща*“.

II.2. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Анализът обхвана инфраструктурата за управление на отпадъците, отговорност на кмета на общината.

Анализът на инфраструктурата проследява настоящата ситуация и тенденциите по отношение на осигуряване от общината на инфраструктура за отпадъци и оценява достатъчен ли е капацитетът на наличната и в процес на изграждане инфраструктура за изпълнение на нормативните изисквания за третиране на отпадъците и за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците и каква допълнителна инфраструктура е необходима за подобряване на услугите и прилагане на йерархията на управление на отпадъците в община Долна Баня.

II.2.1. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Община Долна Баня е добре обезпечена със съдове и транспортни средства за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци, които са достатъчни за осигуряване на качествени услуги. През следващите пет години ще е необходима текуща подмяна на амортизирани и повредени съдове в малък обем и закупуване на специализирани автомобили, както и съдове и техника за събиране и извозване на разделно събраните зелени биоотпадъци;

Община Долна Баня прилага последователни и целенасочени мерки за спазване на йерархията за управление на отпадъците и увеличаване на дела на разделно събраните рециклирани и оползотворени отпадъци. Общината е изпълнила задължението си по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО, като е осигурила инфраструктура за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата. Осигурена е и инфраструктура за разделно събиране и временно съхранение на шестте вида масово разпространени отпадъци чрез

сключени договори с организации за оползотворяване и с лица, притежаващи разрешителни по ЗУО за дейности с отпадъци;
На регионален принцип общината разполага със съоръжение за предварително третиране на смесените битови отпадъци преди депониране чрез сепариране на полезните компоненти. Инсталацията е разположена на регионалното депо за неопасни отпадъци;
Смесените битови отпадъци от населените места в общината се депонират на Регионално депо за отпадъци на общини Самоков, Долна баня, Костенец и Ихтиман;

II.2.2. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Община Долна баня няма специално депо за третиране на строителни отпадъци.

II.2.3. ТРЕТИРАНЕ НА УТАЙКИТЕ ОТ ПСОВ

Понастоящем, сектор отпадъчни води, генерира утайки само от почистване на канализацията. Тези материали се депонират на съществуващото депо за ТБО. Утайките не се ползват за оползотворяване в земеделието или за рекултивация.
Канализационната мрежа в община Долна баня е с обща дължина 28 км и обслужва цялото население на общината. Няма изградени събирателни колектори и пречиствателни съоръжения, което води до заустване на отпадните води директно в р. Марица. В село Свети Спас се ползват и септични ями.
На територията на общината няма ПСОВ.
Успоредно с решаването на проблема за третирането на утайките от почистване на канализацията трябва да се търси съпътстващо решение и за отпадъците от локалните пречиствателни съоръжения в града. В съответствие с принципът замърсителят плаща отговорността за тези отпадъци е на предприятията, които ги образуват.

II.2.4. ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

Селото е присъединено към организираната система за събиране и транспортиране на отпадъци, всички съществуващи нерегламентирани сметища са закрити. Общината почиства и закрива ежегодно новообразувани такива.

II.2.5. СХЕМИ ЗА СЪБИРАНЕ, ТРАНСПОРТИРАНЕ И ТРЕТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ФИНАНСИРАНЕ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Анализът на съществуващите схеми за управление на отпадъците в община Долна Баня е извършен през призмата на принципите при управление на отпадъците *„замърсителят плаща“* и *„разширена отговорност на производителя“*. Анализът разглежда какви схеми е въвела община Долна Баня за предоставяне за услугите за събиране, транспортиране, предварително третиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците; осигурила ли е общината всички услуги, свързани с отпадъците, нормативно определи като ангажимент на кмета на общината; какви източници използва общината за

финансиране на дейностите с отпадъци и достатъчни ли са приходите за покриване на всички разходи за управление на отпадъците.

II.3. ПРИЛАГАНИ СХЕМИ ЗА СЪБИРАНЕ, ТРАНСПОРТИРАНЕ И ТРЕТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИ

Община Долна Баня изпълнява ангажиментите си, произтичащи от националната и местната нормативна уредба за отпадъците, като прилага разнообразни и подходящи форми за предоставяне на услугите и извършване на дейностите – чрез структурни звена в общинската администрация, чрез възлагане по реда на ЗОП, включително на общински дружества, и чрез сключване на договори с колективни организации за оползотворяване и с лица, притежаващи разрешителни за дейности с отпадъци по ЗУО.

Община Долна Баня работи целенасочено за ефективно управление на отпадъците, генерирани на територията ѝ, съобразно с йерархията за управление на отпадъците.

Организираното сметосъбиране и транспортиране на смесените битови отпадъци обхваща всичките 2 населени места в общината и 100% от населението на общината. Дейностите се извършват от общината.

В община Долна Баня има разположен 1 бр. контейнер за разделно събиране на отпадъци от текстил.

Все още не се предоставят услуги за разделно събиране и транспортиране на биоотпадъци (зелени, хранителни и др.), тъй като не е въведена в експлоатация необходимата инфраструктура за компостиране на биоразградими отпадъци и зелени отпадъци.

Анализът на прилаганите схеми за управление на отпадъците дава основание да се препоръча, с оглед разширяване на предоставяните услуги и постигане на нормативно определените цели за отпадъците, общината да предприеме мерки в следните направления:

- ..... Повишаване на ефективността на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки, вкл. разяснителни дейности сред населението и бизнеса и засилен контрол с налагане на санкции. Препоръчително е също в договора с организацията по оползотворяване да се поставят и количествени цели за разделно събрани и предадени за рециклиране отпадъци от опаковки и за отчитане на провеждането на разяснителни кампании. Това ще подпомогне усилията на общината да изпълни целите за рециклиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло;
- ..... Въвеждане на система за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъци, включително хранителни отпадъци.

II.4. ФИНАНСИРАНЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Принципите „замърсителят плаща” и „*разширена отговорност на производителя*“ се реализират, чрез административни разпоредби и икономически инструменти - такси за услугите, продуктови и други екотакси, такси за депониране, плащане при изхвърляне и други.

Основните приходоизточници за финансиране на управлението на битовите отпадъци както за всички общини, така и за община Долна Баня, са такса битови отпадъци и безвъзмездни финансови средства от държавния бюджет и европейски фондове. Община Долна Баня е предоставила възможност на лицата да заплащат ТБО на основа на количеството генерирани отпадъци, а в случаите, когато това е невъзможно - на основа на данъчна оценка и отчетна стойност на имота.

Събраните от общината приходи от такса битови отпадъци не покриват разходите за управление на отпадъците. Тенденцията е трайна през анализирания период и се задълбочава, което показва отклонение от принципа *„замърсителят плаща“*. Коефициентът на ефективност на приходите показва неблагоприятен тренд на нарастване. В следващите години ще е необходимо да нарастват приходите от такса битови отпадъци, за да се покрият разходите за инвестиции и оперативните разходи за експлоатация на новоизградените съоръжения. Общината трябва да преразгледа начина на определяне и размера на ТБО, така че да осигури пълно покритие на разходите за дейностите по отпадъци.

Анализът на състоянието на финансовите потоци за управление на отпадъците в община Долна Баня показва, че е необходимо общината да предприеме действия в насока изготвяне на анализ на разходите и оценка на размера на такса битови отпадъци, съобразно възприетата на национално ниво методика. В изчислителния модел и особеностите при формирането на такса *„битови отпадъци“* и проверката на нейната поносимост следва да се вземат предвид и разходите, които ще възникнат във връзка с планираното въвеждане на нови услуги за разделно събиране на биоотпадъците и свързаната с това инфраструктура, които ще породят нови категории разходи. При определянето на подхода за изчисляване на такса битови отпадъци следва да се инициира кампания за информиране на жителите на общината относно предприетите действия, очаквани резултати и ефекта от тях върху домакинствата.

II.5. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Общинската администрация, по-специално ресорния Заместник Кмет и отговорния административен персонал, упражняват непрекъснат контрол върху събирането, извозването и третирането на различните отпадъци на територията на Общината. Структурата и съставът на звената и служителите, изпълняващи контролни функции е представен в следната таблица:

Таблица 3 Звената ангажирани в управлението на отпадъците

Наименование на административната структура в общинската администрация, отговорна за политиката по управление на отпадъците	*Общ брой на служителите, отговорни само за управление на отпадъците*	*Общ брой на служителите, отговорни както за управление на отпадъците, така и по други политики*
Отдел „Околна среда“	1	
Отдел „Европейска интеграция“		1

Разпределението на функциите в общинската администрация е ясно и няма припокриване на функции както в хоризонтален, така и във вертикален аспект. Ежегодно общината прилага мерки за повишаване на квалификацията чрез участие в специализирани обучения.

II.6. ИНФОРМИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНОСТТА

Подобряването на йерархията на управление на отпадъците все повече зависи от активното включване на гражданите и бизнеса в мерките за предотвратяване на отпадъците и разделното събиране на отпадъците. В резултат на анализа на текущото състояние относно информационната политика на община Долна Баня в сектор отпадъци са изведени следните основни изводи и препоръки:

- Община Долна Баня изпълнява всички ангажименти за консултации с обществеността, произтичащи от екологичното законодателство. Общината привлича обществеността в процеса на вземане на решения по изготвяне на планове и програми и по инвестиционни предложения на територията.
- Прилагат се добри практики за информиране на жителите на общината относно предоставяните услуги, така и за привличането им за участие в дейности, които допринасят за подобряване на управлението на отпадъците в община Долна Баня.
- Все още липсват целенасочени кампании разяснителни кампании за повишаване на общественото разбиране за наличните системи за събиране и третиране на отпадъци, задълженията и отговорностите на населението, ползите за околната среда от прилагане на отделните мерки и по специално от ползите от намаляване на количеството генерирани отпадъци и оползотворяване на отпадъците. Не се провеждат допитвания сред населението относно тяхното мнение за предоставяните услуги и дейности във връзка с отпадъците. Необходимо е общината да разшири работата с обществеността и да планира и провежда целенасочени кампании, с цел изграждане на устойчиви екологосъобразни навици и поведение сред населението за предотвратяване, намаляване и разделно събиране на отпадъците. За целта общината може да използва и натрупаните средства от отчисления по чл.64 от ЗУО.
- Част от информацията в областта на отпадъците се публикува в различни рубрики на интернет страницата на общината, което затруднява намирането ѝ. В този смисъл би било удачно община Долна Баня да направи отделен раздел „Отпадъци“, за гражданите и фирмите, който да съдържа полезна информацията във връзка с управлението на отпадъците. Могат да бъдат публикувани допълнителни данни и информация за улеснение на гражданите и бизнеса, като например:
    - график и местоположение на съдовете за събиране на смесени битови отпадъци, вкл. данни за лицата, които извършват дейностите, с адрес, телефон за контакт;
    - график и местоположение на съдовете за разделно събиране на „зелени“ отпадъци, вкл. данни за лицата, които извършват дейностите, с адрес, телефон за контакт;
    - график и местоположение на съдовете за разделно събиране на отпадъци от опаковки, вкл. данни за лицата, които извършват дейностите, с адрес, телефон за контакт;

- след въвеждане на нови системи за разделно събиране на територията на общината да се оповести реда и начина за прилагане на съответната система, с данни за лицата, които извършват дейностите, с адрес, телефон за контакт;
- местоположение на търговски обекти, в които гражданите, които притежават негодни за употреба портативни и/или автомобилни батерии и акумулатори, могат да върнат НУБА на територията на търговски обект, в който се предлагат батерии и акумулатори от същия вид, без да е необходимо да закупуват нови.
- местоположение на търговски обекти, които извършват продажба на ЕЕО, и в които гражданите, които притежават ИУЕЕО могат да:
  - върнат безплатно ИУЕЕО, при покупката на ново ЕЕО от сходен вид и изпълняващо същите функции
  - върнат безплатно без да закупуват ЕЕО от подобен вид много малко по размер ИУЕЕО (при което нито един външен размер не надвишава 25 cm) или на входа на обектите, които извършват продажба на ЕЕО, с търговска площ, по-голяма или равна на 400 m²;
- местоположение на търговски обекти, в които гражданите, които притежават негодни за употреба портативни и/или автомобилни батерии и акумулатори, могат да върнат НУБА на територията на търговския обект, в който се предлагат батерии и акумулатори от същия вид, без да е необходимо да закупуват нови.
- възможностите и начина за обратно безплатно приемане на ИУГ от гражданите в търговски обекти, места за смяна на ИУГ на територията на общината.

II.7. ПРОГНОЗИ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ

Въз основа на анализа на текущото състояние за генерираните отпадъци на територията на община Долна Баня бяха изготвени подробни прогнози за образуваните отпадъци. По-долу са представени основните изводи от извършените изчисления и анализи.

II.7.1.ПРОГНОЗИ ЗА ОБРАЗУВАНИТЕ КОЛИЧЕСТВА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ И ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Прогнозата за образуваните битови отпадъци в община Долна Баня е направена за периода 2025-2028 г., изготвена въз основа на два компонента - демографска прогноза за периода 2021-2028 г. и прогноза за нарастване на нормата на натрупване на отпадъци на 1 жител.

II.7.2. ПРОГНОЗИ ЗА СТРОИТЕЛНИТЕ ОТПАДЪЦИ

През периода 2025-2028 г. не се очаква увеличаване на количества на образуваните строителни отпадъци поради относително постоянните нива на строително и ремонтни дейности.

II.7.3. ПРОГНОЗИ ЗА УТАЙКИ ОТ ПСОВ

Предвид на това, че не се планира изграждане на пречиствателни станции за отпадъчни води на територията на общината и прогнозите за населението са негативни, не се очаква увеличаване на генерираните утайки от ПСОВ.

II.8. SWOT АНАЛИЗ

SWOT анализът изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегическия анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм неговите „*силни страни*" и „*слаби страни*". Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ, се диференцира на „*възможности*" и „*заплахи*".

Силни страни. Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни. Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности. Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи. Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Въз основа на направените констатации и изводи от анализите на състоянието при управлението на отпадъците в община Долна Баня беше направен SWOT анализ с цел да се идентифицират силните страни, свързани с управлението на отпадъците в общината, и да се планират цели и мерки за преодоляване на слабите страни и превръщане на заплахите във възможности. Направеният SWOT анализ на управлението на отпадъците в община Долна Баня показва посочените по-долу резултати.

***Таблица № 1** SWOT анализ*

Силни страни	Слаби страни
• Община Долна Баня е под средното равнище в страната по генерирани отпадъци на 1 жител. • Общината е осигурила модерна инфраструктура за сепариране, компостиране и обезвреждане на смесените битови отпадъци на регионален принцип. • Съществува значителен административен капацитет на различните нива на управление на отпадъците – регионален и местен • Община Долна Баня постига	• Приходите от ТБО не покриват пълния размер на разходите за управление на дейностите с отпадъци • Липсва инфраструктура стабилизиране на отделената след сепариране биоразградима фракция. • Съществуват пропуски в капацитета на общината за управление на отпадъците, свързани с нормативните документи, информационното осигуряване и контролната дейност.

целите за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци и намаляване на количества на депонираните биоразградими отпадъци. • Принципът „разширена отговорност на производителят" се прилага в общината по отношение на отпадъците от опаковки, без да се отделят публични средства за разделно събиране и третиране. • Налични са предпоставки за повишаване на участието на жителите на общината в мерките за предотвратяване и разделно събиране на отпадъците.	• Принципът „разширена отговорност на производителят" не се прилага в общината по отношение на следните МРО-негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), излезли от употреба гуми (ИУГ), отпадъчни масла и нефтопродукти. • Не се прилагат целенасочени стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци и рециклиране на отпадъците. • Няма изградена мониторингова система, която да отчита удовлетвореността на обществеността и заинтересованите лица от резултатите, свързани с дейности по управление на отпадъците.
Възможности	**Заплахи**
• Осигуряване на извънбюджетно финансиране чрез европейските и национални източници за ефективното управление на отпадъците. • Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразното и ефективно управление на отпадъците • Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с управлението на отпадъците. • Промяна на обществените нагласи в полза на предотвратяване образуването на отпадъците.	• Слаба покупателна способност на домакинствата и трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците. • Значителни по обем необходими инвестиции и експлоатационни разходи за управление на отпадъците съобразно новите изисквания свързани с прилагане на Пакета „*Кръгова икономика*". • Значително увеличение на разходите за управление на битови отпадъци и необходимостта за повишаване на такса битови отпадъци за населението

• Въвеждане на нови, ефективни и екологосъобразни технологии, позволяващи достигане на високи нива на рециклиране и оползотворяване на отпадъците	

II.9. ПРОГРАМИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2025-2028 Г.

Отправна точка за определяне на стратегическите цели за управление на отпадъците за периода до 2028 г. на община Долна Баня са:

- целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективно използване на ресурсите, респективно предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028г.,
- направените изводи и препоръки от извършените анализи на текущото състояние на управлението на отпадъците на територията на община Долна Баня;
- SWOT анализът на управление на отпадъците.

Генералната стратегическа цел на страната в сферата на управление на отпадъците е: ***Общество и бизнес, които подобряват прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива.***

Постигането на главната стратегическа цел е залегнало, като приоритет в настоящата програма.

Стратегическите цели, гарантиращи постигането на генералната стратегическа цел и съответстващите на тях програми от мерки, са представени на следващата таблица.

Таблица № 2 *Цели на община Долна Баня 2025-2028 г.*

Цел	Програма
Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Програма за предотвратяване образуването на отпадъци с подпрограма за хранителните отпадъци.
Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци	Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО с подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки.

Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци	Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци

Целите на Общата Програма за управление на отпадъците на община Долна Баня за периода до 2028 г. са в синхрон с целите на Националния план за управление на отпадъците 2021 - 2028 г.

Посочените подпрограми съдържат както инвестиционни мерки, така и неинвестиционни – *„меки“* мерки. Инвестиционните мерки включват основно изграждането на инфраструктура. *„Меките“* мерки включват дейности като: нормативни промени; обучение на служители; подготовка на проекти; разработване на методики, инструкции и др. административни актове; провеждане на информационни кампании; разработване и внедряване на информационни системи и др.

Инвестиционните мерки са ограничени на брой, тъй като част от инвестиционните дейности в общината са в напреднала фаза или приключени до приемане на Програмата, което е видно в анализите на текущото състояние на управлението на отпадъците.

В рамките на времевия период на Програмата трябва да се осигури необходимата инфраструктура за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоразградими и биоотпадъци, вкл. хранителни отпадъци Ще са необходими неголеми инвестиции за оперативна подмяна на амортизирани и повредени съдове и техника за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци.

Неинвестиционните мерки включват разнообразни дейности, основно свързани с укрепване на административния капацитет, внедряване на интегрирана информационна система за управление на отпадъците, подготовка на проекти, провеждане на информационни кампании и др.

Мерките в програмите са остойностени на базата на информация за изпълнението на сходни дейности и експертни допускания. За част от мерките не е предвиден бюджет, тъй като те ще включват дейности на общинска администрация в рамките на обичайния бюджет на общината за съответната бюджетна година – основно това са мерки с организационен, процедурен и нормативен характер.

Индикативният бюджет на отделните подпрограми за управление на отпадъците е посочен в следващата таблица.

Таблица № 3 *Индикативен бюджет на ПУО до 2028 г. на община Долна Баня*

Програма	Стойност в лв.
Програма за предотвратяване на образуването на отпадъци	175 000 лв.
Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци	175 000 лв.
Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци	610 000 лв.
Програма за достигане на целите за рециклиране и	300 000 лв.

оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	
Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО	40 000 лв.
Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки	40 000 лв.
Програма за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци	9 980 000 лв.
Общо:	**11 280 000 лв.**

II.9.1. ЦЕЛ 1: НАМАЛЯВАНЕ НА ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЧРЕЗ ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО ИМ И НАСЪРЧАВАНЕ НА ПОВТОРНОТО ИМ ИЗПОЛЗВАНЕ - ПРОГРАМА НА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Предотвратяването на образуването на отпадъци има ключова роля за постигане на генерална цел и е основен приоритет. За постигането на този приоритет Директива (ЕС) 2018/851 от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците отделя специално приоритетно място на политиките по предотвратяване на отпадъците, като насочва вниманието към следните основни аспекти:

- Предотвратяването на отпадъци е най-ефикасният начин за подобряване на ресурсната ефективност и за намаляване на въздействието на отпадъците върху околната среда. Поради това е важно държавите-членки на ЕС да предприемат подходящи мерки за предотвратяване образуването на отпадъци, да наблюдават и оценяват напредъка в прилагането на такива мерки. Като част от тези мерки държавите-членки следва да подпомагат иновативни модели на производство, търговия и потребление, които намаляват наличието на опасни вещества в материалите и продуктите, които насърчават увеличаването на продължителността на живота на продуктите и повторната им употреба, включително чрез създаване и подкрепа на мрежи за повторна употреба и за ремонт и схемите за обратно изкупуване и връщане за повторно пълнене, както и като стимулират повторното производство, обновяването и, по целесъобразност, повторната употреба на продуктите и платформите за споделяне;
- Насърчаването на устойчивостта при производството и потреблението може да допринесе съществено за предотвратяването на образуването на отпадъци (ПОО). Държавите-членки следва да предприемат мерки, за да осведомят потребителите за този принос и да ги насърчават да допринасят по-активно за подобряване на ресурсната ефективност. Като част от мерките за намаляване на образуването на отпадъци, държавите членки следва да включат постоянни комуникационни и образователни инициативи за повишаване на осведомеността по въпросите на предотвратяването на образуването на отпадъци и нерегламентираното изхвърляне на отпадъци, поставянето на количествени цели и, по целесъобразност, предоставянето на подходящи икономически стимули за производителите;

- Някои суровини са от голямо значение за икономиката на Съюза и снабдяването с тях е свързано с голям риск. С оглед на сигурността на доставките на тези суровини и в съответствие с инициативата за суровините, установена от Комисията, в нейното съобщение от 4 ноември 2008 г. относно „*Инициатива за суровините: посрещане на нашите основни потребности от растеж и работни места в Европа*“ и целите и целевите стойности на Европейското партньорство за иновации в областта на суровините, държавите-членки следва да предприемат мерки за насърчаване на повторната употреба на продукти, съдържащи значително количество суровини от изключителна важност, с цел предотвратяване на превръщането на тези материали в отпадъци.

Целенасоченото и ефективно планиране на политиките за предотвратяване на отпадъците може да се осъществи, чрез разработване на програми за предотвратяване на отпадъците на различни териториални и организационни равнища.

Предотвратяването на образуване на отпадъци е определено в Член 3, точка 12 от РДО, респективно в §1, точка 28 от ДР на ЗУО, като:

“*Мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:*

- *количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;*
- *вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве; или*
- *съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите*”.

Имайки предвид съдържанието, дадено в определението на предотвратяването на отпадъците и високите екологични цели, които се поставят, *мотото* на предходната и на настоящата програма за предотвратяване на образуването на отпадъците е: *„Най-полезният отпадък е този, който въобще не е възникнал!“*.

Един от ефективните начини за предотвратяване на отпадъците е „*повторна употреба*“ на продуктите, за което в РДО е дадено следното определение: „*Всяка дейност, посредством която продуктите или компонентите, които не са отпадъци, се използват отново за целта, за която са били предназначени*”. Повторната употреба е средство за предотвратяване на отпадъците и не е дейност по третиране, тъй като се осъществява преди продуктът да е изхвърлен/предаден като отпадък. Типични действия за повторна употреба са действията на домакинствата да ремонтират домакински електрически електроуреди, дрехи, обувки, вместо да ги предадат за подготовка за повторна употреба, оползотворяване или в най-лошия случай - да ги изхвърлят с общия битов отпадък за депониране.

Повторната употреба следва да се разграничава от действието „*подготовка за повторна употреба*“, за което определението е следното „*проверка, почистване или ремонт, операции по оползотворяване, посредством които продуктите или компонентите на продукти, които вече са предадени като отпадък/излезли от употреба продукти, се подготвят, така че да могат да бъдат повторно използвани без всякаква друга предварителна обработка*“.

Основната разлика между „*повторна употреба*“ и „*подготовка за повторна употреба*“ е, че в първия случай материалът или предметът не е станал отпадък, докато в случаите на „*подготовка за повторна употреба*“,

въпросният материал е изхвърлен/предаден като отпадък/непотребен продукт и след това се ремонтира и обработва, за да бъде пуснат на пазара като продукт втора употреба или дарен като такъв. Например, ако домакинство претапицира мебели, а не ги изхвърли, това е действие по повторна употреба. Ако домакинството изхвърли/предаде същите мебели в център за подготовка за повторна употреба, мебелите се почистят и претапицират с цел да се продадат/подарят за да се използват отново, това е действие за подготовка за повторна употреба.

Количества отпадъците, преминали действие за подготовка за повторна употреба се отчитат при изчисляване на целите за рециклиране на битовите отпадъци, поставени пред страните-членки, като право да отчитат тези количества за рециклирани има държавата от които са събрани съответните отпадъци, а не в държавата, в която са преминали операцията *„подготовка за повторна употреба*“ .

Директива (ЕС) 2019/904 от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда, насърчава подходите на кръговата икономика, даващи приоритет на устойчивите и нетоксични продукти като се цели преди всичко да се намали количеството на образуваните пластмасови отпадъци и замърсяването на морската околна среда.

Директивата поставя редица задължава за страните-членки, в т.ч:

- до 2026 г. да постигнат измеримо спрямо 2022 г. количествено намаление на потреблението на някои пластмасови продукти за еднократна употреба, в т.ч: чаши за напитки и техните капаци и капачки; съдове за храна и др. До 3 юли 2021 г. държавите-членки трябва да изготвят описание на всички мерки, приети от тях за изпълнение на това задължение и уведомяват Комисията за това описание и го оповестяват публично;
- считано от 3 юли 2021 г., държавите-членки забраняват пускането на пазара на определени пластмасовите продукти за еднократна употреба и на продуктите, изработени от оксо-разградима пластмаса, в т.ч. клечки за уши, прибори за хранене, чинии, сламки, бъркалки за напитки, пръчици за балони и др.

Общините са отговорни за събирането на отпадъците на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По силата на чл. 52 от ЗУО те са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, включително за ПОО. Общините могат да се възползват активно от различни програми за изпълнението на проекти за ПОО, да организират и координират създаването и функционирането на местна общност, обединена около идеите за *„нулеви отпадъци*“, под тяхна координация да се осъществяват различни дарителски кампании и дейности, водещи до ПОО. Освен екологични, ще имат и икономически ползи от активни дейности по ПОО, тъй като съвременното управление и третиране на отпадъците изисква сериозни финансови ресурси и всеки тон предотвратени битови отпадъци е равностоен на спестени разходи от бюджета на общината за един тон третиране на битовите отпадъци.

Екологичните ползи от предотвратяването на отпадъците включват спестяване на ценни природни ресурси и свързаното с това въздействие върху околната среда от извличането и преработката на тези ресурси, намаляване на

количеството консумирана енергия и емисиите парникови газове, образувани вследствие събирането, транспортирането и третирането на отпадъците.
Икономическите ползи от намаляването на отпадъците са значими. За общините то води до намаляване на разходите в общинския бюджет. Предвид все по-високите изисквания на европейското и националното законодателство в сектор отпадъци и задълженията на общините да постигнат определени количествени цели, разходите за управление на отпадъците отнемат значителен ресурс от бюджета на общината.
Всеки потребител може да ограничи купуването на стоки, които водят до образуване на много отпадъци и по този начин да принуди производителите да спрат или поне да намалят производството на такива стоки, например стоки, които имат няколко опаковки. Домакинствата могат да удължат живота на редица продукти, които ползват в ежедневието си чрез ремонтирането им. На сегашния етап това означава потребителят да има такова съзнание, че дори да е готов да понесе ограничения в своите „*удобства*", да вложи повече усилия и време за намаляване на отпадъците. Освен екологичните ползи, домакинствата могат да имат и икономически ползи чрез спестени разходи за нови продукти.
На индивидуално ниво, намаляването на отпадъците също носи икономически ползи, макар че в България все още те не могат да се оценят като съществени предвид факта, че сега прилаганият начин за определяне и заплащане на такса битови отпадъци не осигурява финансови стимули за населението да предотвратява и намалява количеството генерирани отпадъци. Заплащането на ТБО по схемата „*Плащаш колкото изхвърляш*" е икономически инструмент, който стимулира населението и бизнеса да намаляват генерираните от тях отпадъци, като изследванията показват, че най-ефективни са резултатите по отношение на биоотпадъците, вкл. хранителните и отпадъците от опаковки. В комбинация с други мерки и информационни кампании относно техники за предотвратяване на отпадъците, въвеждането на заплащане на ТБО според количеството допринася за намаляване на образуваните отпадъци. От своя страна генерирането на по-малко отпадъци освобождава финансов ресурс на домакинствата за потенциално по-икономически продуктивни начинания – по-ниската и екологосъобразна консумация води до използване на по-малко финансови средства за закупуване на продукти, които се превръщат в отпадък.

II.9.1.1. ЦЕЛИ И МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021 - 2028 Г.

ЗУО изисква кметовете на общини да разработят и изпълняват програма за управление на отпадъците за територията на съответната община, съответстваща на структурата и съдържанието на Националния план за управление на отпадъците. Съгласно изискването за съответствие на структура и съдържание, общинските програми за управление на отпадъците също трябва да съдържат програма за предотвратяване образуването на отпадъци.
Целите на подпрограмата съответстват на генералната стратегическа цел на страната към изграждане на общество и бизнес, които не генерират отпадъци, и на националните цели за предотвратяване на отпадъците.
Стратегическата цел *е прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда.*

Оперативната цел *е намаляване на количеството на образуваните отпадъци и на количествата на вредни вещества, съдържащи се в отпадъците.*

II.9.1.1.1. МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Предвижда се целите да бъдат постигнати чрез конкретни мерки/дейности, които са представени в Плана за действие към настоящата програма. За всяка мярка са посочени срок за реализация, стойност и възможни източници на финансиране, очакван резултат от изпълнението на мярката, индикатори за проследяване на напредъка и изпълнението на мярката, отговорни институции.
В общините в България, най-често прилаганата мярка за предотвратяване образуването на отпадъците е най-вече домашното компостиране.
В периода на ПУО до 2020 г. община Долна Баня прилага следните мерки за регулиране, информиране и насърчаване предотвратяването на отпадъци.

II.9.1.1.1.1. ПРОВЕЖДАНЕ НА ЗЕЛЕНИ ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ

Зелените обществени поръчки са регулаторен инструмент за предотвратяване на отпадъците. Те се дефинират като "*процедура, чрез която публичните органи се стремят да получат продукти, услуги и строителни работи с намалено въздействие върху околната среда през целия им жизнен цикъл, вместо продукти, услуги и строителни работи със същата основна функция, които иначе биха били предоставяни*" Европейската Комисия препоръчва определяне на общи критерии за „*зелените*" обществени поръчки, като по този начин се постигне прилагане на единен подход от страните членки, за да не се нарушава конкуренцията на пазара на Общността. Европейската комисия разработи и критерии за различни стоки и услуги, които тя счита за най-подходящи при възлагане на обществени поръчки за тези стоки и услуги.
Според българското и европейското законодателство за обществени поръчки при възлагането им офертите може да се или на база най-ниска цена, или на база „*икономически най-изгодна*" оферта, като при втория начин се вземат предвид и други критерии за възлагане, в допълнение на цената. Тъй като критерият „*икономически най-изгодна оферта*" винаги се състои от два или повече подкритерия, те могат да включват екологични критерии.
Поетапно при подготовка и провеждане на обществени поръчки, община Долна Баня включва критерии за защита на околната среда и предотвратяване образуването на отпадъци. На етап подготовка на обществена поръчка общината ще изготвя ясни и точни технически спецификации, ще определя критерии за подбор съобразно насоките, посочени в Наръчника за обществени поръчки „*Купувайте, като се съобразявате с околната среда*", публикуван от АОП, и в критериите, разработени от ЕК за различни стоки и услуги, и ще определя подходящи критерии за екологосъобразно управление, като база за сравнение на кандидатите.

II.9.1.1.1.2. ФИНАНСОВИ СТИМУЛИ ЗА РАЗШИРЕНА ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ

Общината използва икономически инструменти за стимулиране на дребния бизнес за по-активно включване в политиките за предотвратяване на отпадъците.

II.9.1.1.1.3. ПОВИШАВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНОТО СЪЗНАНИЕ/ОБУЧЕНИЕ

Предотвратяването на образуване на отпадъци и свързаното с това намаляване на количеството генерирани отпадъци може да е успешно само при участие на широката общественост. За целта е необходимо повишаване на обществената информираност и съзнание за екологосъобразно отношение към ресурсите и необходимостта от предотвратяване на отпадъците. Най-често пречка за по-активно участие на населението в дейности, свързани с генериране и разделно събиране на отпадъците, се явяват липсата на ясна представа у жителите колко струва на общината управление на отпадъците и за какво и защо се изразходват средствата и на познания относно ползите от предотвратяването на отпадъци и техниките за прилагането му.

Популяризирането на различни практически действия, водещи до предотвратяване на отпадъците, може да се извършва чрез съответни кампании в средствата за масова информация, рекламни брошури, интернет сайтове и пр. Целта на тези кампании е потребителят да е в състояние да взема информирано решение при пазаруване или при извършване на ежедневните дейности в домакинството с оглед предотвратяване на отпадъците и намаляване на тяхното количество. Приоритет на кампаниите е предотвратяване на биоотпадъците и отпадъци от опаковки, включително:

- намаляване образуване на хранителни отпадъци
- намаляване на използването на пластмасови и метални опаковки;
- намаляване на опаковките на течности;
- намаляване употребата на хартия и картон;
- насърчаване използването на съдове и прибори за многократна употреба от хотели, ресторанти, заведения за обществено хранене и кетъринг компании;
- насърчаване на повторната употреба/поправка.

Провежданите кампании са насочени както към обществеността като цяло, така и към специфични целеви групи. Приоритет е включване на темата в класните и извънкласните дейности на училищата на територията на общината.

Ежегодно през *м. ноември, Европейската седмица на предотвратяване на отпадъци* общината ще провежда специални инициативи и масови прояви в училищата и сред други целеви групи, за повишаване на обществената информираност и съзнание за екологосъобразно отношение към ресурсите и необходимостта от предотвратяване на отпадъците.

II.9.1.2. ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Към настоящия момент в националното законодателство не са въведени изискванията на Директива 2018/851 от 2018 г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008 г., която предвижда въвеждане на мерки за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци.

Предвид поставените цели на глобално ниво и значителното разхищение на храни в европейските страни, в Директива 2018/851 от 2018 г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008 г., се призовава държавите от ЕС да намалят хранителните отпадъци на всеки етап от веригата на доставки на храни, да наблюдават нивата на хранителните отпадъци и да докладват за

постигнатия напредък с цел постигане на целта за намаляване на хранителните отпадъци на територията на целия ЕС с 30% до 2025 г. и с 50% до 2030 г. Независимо, че посочените количествени цели не са задължителни, като се вземат предвид екологичните, социалните и икономическите ползи от предотвратяването на хранителните отпадъци, се изисква държавите членки да въведат в своите програми за предотвратяване на отпадъците конкретни мерки за предотвратяване на хранителните отпадъци, включително информационни и образователни кампании, които показват начините за предотвратяване на хранителните отпадъци. Освен това държавите членки трябва да измерват напредъка в намаляването на хранителните отпадъци. За предотвратяване на хранителните отпадъци държавите членки следва да предвидят стимули за събиране на непродадените хранителни продукти на всички етапи от веригата на доставка на храни, както и за тяхното безопасно преразпределяне, включително на благотворителни организации. С цел намаляване на хранителните отпадъци от особено значение е да се повиши информираността на потребителите относно значението на датата на трайност („*годно до*“ и „*най-добър до*“).

Съгласно чл. 2 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета:

„По смисъла на настоящия регламент „храни“ (или „хранителни продукти“) означава всяко вещество или продукт, независимо дали е преработен или не, частично преработен или непреработен, който е предназначен за или основателно се очаква да бъде приеман от хора. Понятието „храни“ включва напитки, дъвки и всякакви вещества, включително вода, които са умишлено вложени в храните по време на тяхното производство, приготовление или обработка. То включва водата след точката на съответствие, съгласно определението в чл. 6 от Директива 98/83/ЕО и без да се засягат изискванията на Директиви 80/778/ЕИО и 98/83/ЕО. Понятието „храни“ не включва:

а) фуражи

б) живи животни, освен ако не са подготвени за пускане на пазара за консумация от човека

в) растения преди прибиране на реколтата

г) медицински продукти по смисъла на Директиви 65/65/ЕИО (21) и 92/73/ЕИО (22) на Съвета

д) козметични средства по смисъла на Директива 76/768/ЕИО на Съвета (23)

е) тютюн и тютюневи изделия по смисъла на Директива 89/622/ЕИО на Съвета (24)

ж) наркотични или психотропни вещества по смисъла на Единната конвенция на Обединените нации за наркотичните вещества от 1961 г. и Конвенцията на Обединените нации за психотропните вещества от 1971 г.

з) остатъчни вещества и замърсители.“

По отношение количествата на хранителните отпадъци все още няма отделна статистика. За тях може да се направи извод от морфологичния състав на отпадъците в общината. Съгласно данните за процентното съдържание на отделните фракции, те представляват 13,8% от общото количество на образуваните отпадъци или средно около 2,3 t/y. Това количество е по-ниско от изчисленото средно за страната.

Настоящата Програма за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци си поставя стратегическа и оперативна цел, съвместими с целите на Програмата за предотвратяване на образуването на отпадъци 2021 - 2028 г. По-конкретно целите на настоящата програма са:

Стратегическа цел

Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на хранителните отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда.

Оперативна цел

Намаляване на количеството на образуваните хранителни отпадъци.

II.9.1.2.1. МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИТЕ ОТПАДЪЦИ

Основните предизвикателства, с които община Долна Баня трябва да се справи, за да осигури цялостна политика по предотвратяване образуването на хранителни отпадъци, могат да се идентифицират по следния начин:

- събиране на информация за количествата образувани хранителни отпадъци от бита;
- идентифициране на заинтересованите страни на всички етапи от хранителната верига;
- повишаване информираността на населението;
- осигуряване на необходимото финансиране за осъществяване на посочените мерки в плана за действие към програмата.

Таблица № 4 *План за действие - Програма за предотвратяване образуването на отпадъци*

Стратегическа цел	**Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда**						
Мерки/Дейности	**Бюджет (лв.)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорност за изпълнение**
					Текущи	**Целеви**	
Мониторинг на изпълнение на включените в програмата мерки за предотвратяване образуването на отпадъци		общински бюджет	ежегодно		Ежегодно - % изпълнени/в процес на изпълнение мерки	Всички мерки за ПОО, включени в Програмата, са изпълнени до края на 2028 г.	Кмет Зам.-кмет
Безвъзмездно предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци	50 000	средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО безлихвен заем ПУДООС	2025-2028	Предотвратени зелени и други биоотпадъци	Брой предоставени компостери на домакинствата	Предотвратени отпадъци	Зам.-кмет
Обучение относно "зелени обществени поръчки" на служители от звената от общинската администрация с отговорности, свързани с възлагане на обществени	10 000	общински бюджет	2025-2028		Ежегодно - брой проведени *„зелени“* обществени поръчки	Към края на 2028 г. 10% от обществените поръчки в общината са „зелени“	кмет

Стратегическа цел	Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда						
Мерки/Дейности	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност за изпълнение
					Текущи	Целеви	
поръчки – разработване на изисквания към изпълнителите и технически спецификации							
Предприемане на мерки за намаляване потреблението на пластмасови продукти за еднократна употреба		бюджет на юридически лица, общински бюджет	2025	Създадени предпоставки за предотвратяване образуването на отпадъци от някои продукти за еднократна употреба	Предприети мерки	Намаляване с 20 % на потреблението на пластмасови продукти за еднократна употреба	кмет

Стратегическа цел	Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда						
Мерки/Дейности	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност за изпълнение
					Текущи	Целеви	
Провеждане на обучение за малкия бизнес относно предотвратяване на отпадъци	10 000	отчисления по чл. 64 от ЗУО спонсорство	2021	Фирмите и предприятията на територията на община Долна Баня са запознати с техники за предотвратяване на отпадъци	Брой проведени мероприятия Брой обучени фирми и предприятия	Минимум 60% от целевата група	
Провеждане на периодични информационни кампании за предотвратяване образуването на отпадъци	50 000	средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО спонсорство от партньори	2021-2028		брой проведени мероприятия брой участници	проведени най-малко 6 информационни кампании	
Предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци	50 000	средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО	2022	Предотвратени зелени и други биоотпадъци	Брой предоставени компостери на домакинствата	Предотвратени отпадъци	

Стратегическа цел	**Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда**						
Мерки/Дейности	**Бюджет (лв.)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорност за изпълнение**
					Текущи	**Целеви**	
Отпечатване и разпространяване на стикери „Без пощенска реклама“	10 000	общински бюджет	2021	Предотвратени количества отпадъци от хартия	Ежегодно - % на намаленото количество пощенски реклами	Намаляване с най-малко 20 % пощенските реклами	

Таблица № 5 *План за действие - Под-програма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци*

Цел 1:	**Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване**					
Мерки/Дейности	**Бюджет (лв.)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**	
					Текущи	**Целеви**
Мониторинг на изпълнение на включените в програмата мерки за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци		общински бюджет	ежегодно		Ежегодно - % изпълнени/в процес на изпълнение мерки	Всички мерки за ПОХО, включени в Програмата, са изпълнени до края на 2028 г.
Предприемане на мерки за предотвратяване на хранителните отпадъци	5 000	бюджет на юридически лица, общински бюджет	Ежегодно до 2028 г.	Предотвратени хранителни отпадъци в резултат на изпълнението на мерките	Предотвратени хранителни отпадъци в резултат на изпълнението на мерките	До 2028 г. са изпълнени всички мерки за ПО на хранителните отпадъци от

Цел 1:	**Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване**					
Мерки/Дейности	**Бюджет (лв.)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**	
					Текущи	**Целеви**
						общините
Изготвяне на план за предотвратяване на хранителните отпадъци в общинските социални, здравни, образователни и други звена и предприятия, общинските пазари и други места, където се образуват хранителни отпадъци		Общински бюджет, програми	12/2022 за изготвянето; 12/2028 за прилагането	Предотвратени хранителни отпадъци от общински звена	Брой изпълнени мерки	Минимум 50 % предотвратени хранителни отпадъци
Изпълнение на непрекъснати целенасочени кампании за разясняване и предоставяне на информация за ПО на хранителни отпадъци в т.ч. относно значението на "Най-добър до" и "Годен до" на	10 000	средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО спонсорство от партньори	2021-2028	Гражданите и бизнеса са запознати с ползите от ПО на хранителните отпадъци и възможните действия за ПО на хранителните отпадъци	брой проведени мероприятия брой участници	проведени най-малко 5 информационни кампании

Цел 1:	**Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване**					
Мерки/Дейности	**Бюджет (лв.)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**	
					Текущи	**Целеви**
търговските хранителни продукти						
Подготовка и реализиране на проект за предотвратяване на хранителните отпадъци	100 000	„Програма за околна среда 2021-2027“	2025	Изпълнен проект за предотвратяване на хранителни отпадъци и реализирани разпространени добри практики	Брой изпълнени мерки	Предотвратени отпадъци

II.9.2. ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ - ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Рециклирането на битовите отпадъци е също ключова мярка в изпълнение на европейските и национални политики за т.нар. кръгова икономика и за ефективно използване на отпадъците като ресурси и в контекста на увеличаващите се цели за рециклиране на битовите отпадъци:

- до 1 януари 2020 - най-малко 50 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2025 - най-малко 55 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2030 - най-малко 60 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2035 - най-малко 65 на сто от общото им тегло.

В тази връзка са поставени изисквания към общините за разширяване и подобряване на системите за рециклиране на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса, текстил и стъкло.

През последните години община Долна Баня е предприела действия за въвеждане, разширяване и подобряване на системите за разделно събиране, сепариране и предаване за рециклиране на рециклируеми битови отпадъци.

Мерките, предвидени в настоящата програма, отчитат вече предприетите от общината действия, и по-конкретно:

- От 2019 г. на регионален принцип общината разполага със съоръжение за предварително третиране на смесените битови отпадъци, преди депониране чрез сепариране на полезните компоненти. Разположена е на регионалното депо за неопасни отпадъци гр. Самоков, като част от сепарираните битови отпадъци се предават за рециклиране;
- Анализът на морфологичния състав на битовите отпадъци в община Долна Баня също има важно значение за прецизиране на количествата по потоци битови отпадъци, вземане на важни управленски решения и отчитане на изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци.

Община Долна Баня ще постигне посочените цели за рециклиране на отпадъците, като осъществи допълнителни мерки, с които ще надгради вече реализираните дейности. По-конкретно общината ще предприеме следните допълнителни мерки:

- Определяне на условия и ред, за организиране система за разделно събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;
- Сключване на договори за организиране система за разделно събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло. В договорите е уредено разделното събиране на отпадъци от домакинствата, административните, социалните и обществените сгради, заведенията за обществено хранене, търговските обекти и обектите за отдих, забавления и туризъм;

- Закупуване на допълнителни съдове за разделно събиране на „зелени“ биоотпадъци и разширяване на организираната система;
- Създаване, поддържане и актуализиране на общински регистър на обхванатите лица от системата за разделно събиране на зелените биоотпадъци: общински площи; юридически лица, пазари;населени места, улици и квартали на обхванати домакинства;
- Осигуряване на площадки за предаване на разделно събрани битови отпадъци от домакинствата и други обекти;
- Издаване и публикуване на заповед на кмета на общината за детайлизиране на условията и реда за разделното събиране на битовите отпадъци;
- Публикуване на интернет страницата на общината и широко оповестяване на местонахождението на контейнерите за изхвърляне на разделно събраните отпадъци и осигурените площадките за предаване на разделно събрани отпадъци, какви отпадъци, при какви условия могат да се оставят на тези площадки и т.н.;
- Стартиране на общинска система за събирането на едрогабаритни отпадъци в т.ч. вещи с потенциал за повторна употреба от домовете, за да се избегне, където е практически възможно, увреждането на стоките с потенциал за многократна употреба и предаването им на съществуващи ремонтни работилници;
- Задължаване чрез общинската наредба за управление на отпадъците лицата, които извършват дейности с битови отпадъци територията на общината да предоставят информация на община Долна Баня;
- Събиране, обработване и систематизиране на информация за събраните и предадените за рециклиране битови отпадъци;
- Регулярен планов контрол за предоставяне на информация от задължените лица за събраните и предадени за рециклиране отпадъци;
- Ежегодно организиране и провеждане от общината на най-малко 4 кампании за събиране и предаване от граждани и юридически лица на разделно събрани отпадъци;
- Ежегодно планиране и осъществяване на тематични проверки за изпълнение на изискванията за разделно събиране и предаване на отпадъците от търговски обекти, административни, стопански, образователни и др. подобни обекти, както и за изпълнение на сключени договори с фирми;
- Изготвяне на годишен план и годишен отчет за осъществяване на контрол за изпълнение на изискванията на общинската наредба относно разделното събиране и подготовката за повторна употреба на битовите отпадъци;
- Прилагане на изисквания на ЗМДТ относно формиране на такса битови при новите бази за отделните услуги в рамките на план-сметките на общините;
- Извършване на морфологичен анализ на образуваните отпадъци на територията на общината.

В тази подпрограма не са включени част от мерките, които имат пряка връзка с постигане на специфичните й цели, но са тематично отнесени в други хоризонтални подпрограми, тъй като имат принос за постигането едновременно на няколко стратегически и оперативни цели. Пряко отношение

към постигане на специфичната цел на настоящата подпрограмата са мерките от другите подпрограми, свързани с:

- осъществяване на постоянни и широкообхватни информационните кампании сред населението и бизнеса на общината за ползите от разделното събиране на отпадъците и насърчаване на населението и юридическите лица да събират разделно отпадъците;
- определяне на ТБО на база количествата изхвърлени отпадъци, след въвеждане на нова методика и приемане на националните нормативни изисквания за определяне на ТБО по нов подход, както и след обсъждане със заинтересованите страни на възможности за облекчения за ТБО при включване в системите за разделно събиране;
- внедряване в общината на интегрирана информационна система за отпадъците, чрез която ще се събират данни за отпадъците и за проследяване и доказване на степента на постигане на целите за битовите отпадъци и вземане на съответните управленски решения;
- осигуряване на инспектори за контрол и обучителни мерки за поддържане и подобряване на капацитета на администрацията и контролиращите инспектори на общината.

Реализацията на мерите от настоящата подпрограма ще доведат до подобряване на услугите на населението по управление на битовите отпадъци, ефективно използване на отпадъците като ресурс и намаляване на финансовата тежест за общината от заплащането на нарастващите в годините отчисления за депониране. В резултат от изпълнението на мерките от програмата и последващите такива, определени в следващата програма до 2030 г., минимум 60% от общото тегло на битовите отпадъци ще бъдат подготвени за повторна употреба и рециклиране.

Таблица № 6 *План за действие - Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци*

Мерки/Дейности	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	
					Текущи	Целеви
Съставяне и постоянна актуализация на регистър на лицата, задължени да предават информация на общината за разделно събраните и предадени за рециклиране отпадъци		Общински бюджет	2021-2028	Общината разполага с информация за задължените за предаване информация лица	Етапи на съставяне на списъци и събиране на информация и	Създаден списък със задължените да предават информация лица
Събиране, обработване и систематизиране на информация за събраните и предадените за рециклиране битови отпадъци		Общински бюджет	постоянен 2021-2028	Общината разполага с информация за доказване изпълнение на целите за рециклиране	Дял на ОО/фирми и юридически лица, които са представили навременна и пълна информация	Всички задължени ОО/фирми и юридически лица са представили навременна и пълна информация
Регулярен планов контрол за предоставяне на информация от задължените лица за събраните и предадени за рециклиране отпадъци		Общински бюджет	2021-2028	Всички задължени лица предоставят информация на общината	Разработени и одобрени годишни планове за контрол	Одобрени отчети за осъществения контрол

Мерки/Дейности	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	
					Текущи	Целеви
Ежегодно организиране и провеждане от общината на най-малко 4 кампании за събиране и предаване от граждани и юридически лица на разделно събрани отпадъци	20 000	Общински бюджет, отчисления по чл.64 от ЗУО	2021-2028	Допълнителни количества разделно събрани отпадъци	Брой организирани кампании от общината Количество разделно събрани отпадъци по време на кампаниите	Най-малко 4 пъти в годината са организирани кампании
Поставяне на нови по-високи количествени цели в договора с организацията за оползотворяване на отпадъци от опаковки		Общински бюджет	2021	Общината разполага с допълнителни количества разделно събирани и рециклиран и битови отпадъци	Етапи на проучване и допълване на договора	Допълнен договор с организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки
Ежегодно планиране и осъществяване на тематични проверки за изпълнение на изискванията за разделно събиране и предаване на отпадъците от търговски обекти, административни, стопански, образователни и др.подобни обекти, както и за изпълнение на		Общински бюджет	2021-2028	Изпълнение на задълженията от всички лица съгласно изискванията на общинската	Брой осъществени тематични проверки	Всички обекти и договори са обхванати от системата за контрол

Мерки/Дейности	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	
					Текущи	Целеви
сключени договори с фирми				наредба за управление на отпадъците		
Изготвяне и изпълнение на проект от общината/юридически лица със стопанска цел за създаване на център/центрове за подготовка за повторна употреба на разделно събрани битови отпадъци	100 000	Общински бюджет, ДБ, частни инвестиции, Програма за околна среда 2021-2027 г.	2022-2028	Изградени центрове за подготовка за повторна употреба на разделно събрани битови отпадъци	Брой изготвени проекти; брой изпълнявани проекти	Брой изградени центрове а подготовка за повторна употреба на разделно събрани битови отпадъци
Изготвяне на годишен план и годишен отчет за осъществяване на контрол за изпълнение на изискванията на общинската наредба относно разделното събиране и подготовката за повторна употреба на битовите отпадъци		Общински бюджет	Ежегодно до 2028 г	Одобрен годишен план	Изготвен годишен план	Осъществена дейност по управление на отпадъците на основата на детайлно разработен план и отчитат изпълнението на годишните цели за контролната

Мерки/Дейности	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	
					Текущи	Целеви
						дейност на основата на годишния план
Прилагане на изисквания на ЗМДТ относно формиране на такса битови при новите бази за отделните услуги в рамките на план-сметките на общините		Общински бюджет	2022 г	Приложен е принципа "замърсителят плаща" по отношение определяне размера на такса битови отпадъци	Изменена общинска наредба	Приложен е принципа "замърсителят плаща" по отношение всички генератори за отпадъци
Модернизиране на инсталация за компостиране на зелените отпадъци и за въвеждане на система за разделното им събиране, вкл. доставяне на необходимите съдове за разделно събиране и техника	3 300 000	ПОС 2021-2027; Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО	2021	Осигурена инсталация за компостиране на зелените отпадъци и съдове и техника за разделното им събиране	Етапи на подготовка и изпълнение на проекта в съответствие с одобрения за финансиране проект	Инсталацията е въведена в експлоатация и съдовете и необходимата техника са доставени

Мерки/Дейности	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	
					Текущи	Целеви
Издаване и публикуване на заповед на кмета на общината за детайлизиране на условията и реда за разделното събиране на зелените биоотпадъци една година преди въвеждането в експлоатация на инсталацията		Общински бюджет	2021	Определени са подробни изисквания към задълженит е лица за разделно събиране на зелените отпадъци	Етапи на подготовка на заповедта	Издадена и публикувана заповед от кмета на общината
Създаване, поддържане и актуализиране на общински регистър на обхванатите лица от системата за разделно събиране на зелените биоотпадъци: общински площи; юридически лица, пазари;населени места, улици и квартали на обхванати домакинства		Общински бюджет	2021	Идентифицирани са обектите, включени в системата за разделно събиране на зелените отпадъци	Етапи на подготовката на регистъра	Регистърът е функциониращ с определен отговорник за актуализацията и поддръжката
Провеждане на активна разяснителна информационна кампания сред населението и юридическите лица, обхванати от системата за разделно събиране на биоотпадъците достатъчно време преди въвеждането й	в рамките на проекта за на компостираща инсталация и система за разделно събиране	ПОС 2021-2027; Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО	2021	Населението и юридическите лица са запознати със схемата за разделно събиране на биоотпадъц	Етапи на подготовка на информационната кампания	Дейностите по информационната кампания са изпълнени

Мерки/Дейности	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	
					Текущи	Целеви
				ите и ползите от нея		
Контрол върху изпълнение на плана за осигуряване на качеството на компоста, след въвеждане в експлоатация на компостиращата инсталация		Общински бюджет	Постоянен	Произведеният компост отговаря на изискванията	Приложени процедури от плана за осигуряване на качеството на компоста	Всички процедури и мерки за осигуряване на качеството на компоста се прилагат
Извършване на морфологичен анализ на образуваните отпадъци на територията на общината	20 000	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО	2025	Изготвен доклад	Извършени сезонни пробовземания	Определен състав на образуваните отпадъци
Надграждане/разширяване на съществуващата Регионална инсталация за компостиране, с което да се осигури възможност за приемане на цялото количество хранителни и градински отпадъци.	1 500 000	ПОС 2021-2027 г.	2025-2027	Подобрена/модернизирана инфраструктура за компостиране.	Етапи на възлагане и изпълнение на проект за Подобряване/модернизиране на инсталацията за компостиране.	Подобрена/модернизирана и въведена в експлоатация инсталация.

II.9.3. ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ-ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

Строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради се характеризират с висок потенциал за рециклиране и повторна употреба, като някои от техните компоненти имат висока ресурсна стойност. В националното законодателство заложената крайна цел за рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване до 1 януари 2020 г. от най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците също не е променяна и се запазва и за периода на ПУО 2021-2028 г.
Възложителите на строителни работи *(включително общините, когато са възложители на строителни дейности), с изкл*ючение на текущи ремонти, и възложителите на премахване на строежи, изготвят план за управление на строителни отпадъци в обхват и съдържание, определени с Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали. Изискването не се прилага за:

- премахване на сгради с разгъната застроена площ (РЗП), по-малка от 300 m²;
- премахване на сгради с паянтова конструкция;
- реконструкция и основен ремонт на строежи с РЗП, по-малка от 700 m²;
- промяна на предназначението на строежи с РЗП, по-малка от 700 m²;
- строеж на сгради с РЗП, по-малка от 700 m²;
- изграждане, реконструкция, основен ремонт и премахване на подземни и надземни линейни мрежи в областта на водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност с дължина до 1 500 m в урбанизирани територии;
- изграждане, реконструкция и основен ремонт на подземни и надземни линейни мрежи в областта на водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност с дължина до 5 000 m извън урбанизирани територии;
- премахване на подземни и надземни линейни мрежи в областта на водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност с дължина до 1 000 m извън урбанизирани територии;
- изграждане, рехабилитация, основен ремонт, реконструкция и премахване на пътища с дължина до 500 m;
- премахване на негодни за ползване или застрашаващи безопасността строежи, когато е наредено по спешност от компетентен орган, с РЗП, по-малка от 300 m²;
- изграждане и премахване на строежи от шеста категория.

Изпълнението на плана за управление на строителни отпадъци се установява:

- за строежите, за които се упражнява строителен надзор - с окончателния доклад по чл. 168 от ЗУТ на лицето, упражняващо строителен надзор, в който се описва изпълнението на целите за оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци и целите за влагане на рециклирани строителни материали при изпълнението на проекта;
- за строежите, за които не се упражнява строителен надзор - с отчет до кмета на общината по образец съгласно изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали.

Докладите и отчетите се представят за одобрение от органа, одобрил инвестиционния проект.
Съгласно националната нормативна уредба възложителите на СМР на проекти, финансирани с публични средства, имат задължението за влагането в строежите на рециклирани строителни материали или на третирани строителни отпадъци за материално оползотворяване в обратни насипи съгласно Приложение № 8 към Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали в количества
Както в преобладаващия брой общини в страната, така и в община Долна Баня управлението на строителните отпадъци изисква допълнителни усилия, за да се подобри йерархията на управление и на този поток отпадъци.
Отпадъците, образувани в резултат от строително-ремонтни дейности в жилища, офиси, търговски обекти, административни сгради и други от община Долна Баня, се изхвърлят на регионалното депо.
Тъй като отчисленията за депониране на строителни отпадъци нарастват прогресивно в годините (с идентични стойности, както за битовите отпадъци), за общината като Възложител на строителни дейности, за населението и бизнеса на община Долна Баня е най-перспективно част от строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради да се рециклират или да се използват за рекултивационни дейности, а при събаряне на сгради отпадъците да се разделят селективно с оглед повторната им употреба.
Също така е целесъобразно отпадъците от ремонтни дейности на домакинствата, генерирани на територията на общината, да се събират разделно, а не да се изхвърлят в и до контейнерите за смесени битови отпадъци. Събраните отпадъци могат да се използват за обратни насипи или рекултивационни дейности, както и за запръстяване на регионалното депо за битови отпадъци, т.е. за тези количества няма да се заплащат отчисления за депониране за битови отпадъци. Прилагането на такъв подход ще спести разходи на общината за транспортиране и депониране на строителни отпадъци на регионалното депо. В тази връзка е препоръчително в заповед на кмета да се предвиди строителни отпадъци от малки ремонтни дейности до определени количества да се събират безплатно от общината, по ред и условия регламентирани със същата заповед, каквато добра практика се прилага вече в някои общини в страната.

Мерките в настоящата Подпрограма за строителните отпадъци се отнасят основно до:

- Издаване на заповед на кмета на общината, с която да се определят реда и условията за разделно събиране и извозване от общината на строителни отпадъци в по-малки количества от текущи ремонтни дейности;
- Провеждане на процедурата за концесия и сключване на договор с избрания концесионер.

В настоящата подпрограма не са включени част от мерките, които имат пряка връзка с постигане на нейните цели, тъй като са включени в други подпрограми, например:

- програми за обучение и повишаване капацитета на служителите за целите на изпълнение на изискванията за строителните отпадъци;
- осъществяване на информационни кампании за насърчаване на населението и бизнеса да събира разделно отпадъците, в т.ч. строителните отпадъци;
- внедряване на интегрирана информационна система за управление на отпадъците, вкл. модул за строителните отпадъци и от разрушаване на сгради;
- подобряване на контролната дейност, в т.ч. относно спазване на изискванията за строителните отпадъци.

***Таблица № 7** План за действие - Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради*

Мерки/Дейности	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	
					Текущи	Целеви
Издаване на заповед на кмета за реда и условията за събиране и извозване от общината на строителни отпадъци от текущи ремонтни дейности на домакинствата		Общински бюджет	2021	Определени ред и условия за събирането и извозването от общината на ОРД от домакинства	Изготвени проекто-текстове на заповедта	Издадена заповед на кмета на общината
Прилагане на заповедта за условията и реда за събиране на разделно събрани строителни отпадъци от текущи ремонтни дейности от домакинствата и подобни източници	20 000	Общински бюджет	2021-2028	Отпадъците от малки ремонтни дейности се събират разделно и не се изхвърлят в контейнерите за битови отпадъци или на други места	брой удовлетворени заявки/реализирани предварително обявени графици от общината за събиране на разделно събрани строителни отпадъци от текущи ремонти	Всички заявки/всички предварително обявени графици са изпълнени
Включване в тръжните документи за строителство на изискването за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи		Общински бюджет	2021-2028	Строителни отпадъци се оползотворяват в обратни насипи	2021-2022 - 8% 2023-2024 - 9% 2025 - 10%	2025 - 10%

Мерки/Дейности	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	
					Текущи	Целеви
Включване в тръжните документи за строителство на сгради на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали		Общински бюджет	2021-2028	В строителството на сгради се влагат рециклирани строителни материали	2021-2023 - 2%; 2024-2025 - 2,5%	2025 - 2,5%
Проучване на възможностите за финансиране на проекти и изпълнение на проекти за системи, съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали	300 000	Общински бюджет ПОС 2021-2027 Юридически лица	2023-2028	Намален риск за околната среда и човешкото здраве от вредното въздействие на тези групи отпадъци	Сключен договор	Изпълнен проект

II.9.4. ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ - ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МРО

Съгласно ЗУО *„Масово разпространени отпадъци“* са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Съгласно националното законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи масово разпространени отпадъци:

- Отпадъци от опаковки;
- ИУМПС;
- ИУЕЕО;
- Отпадъчни масла и нефтопродукти;
- Отпадъци от гуми;
- Отпадъци от батерии и акумулатори.

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО и от батерии и акумулатори са заложени на общоевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми и за отпадъчни масла и нефтопродукти. Целите за оползотворяване и рециклиране на шестте групи МРО на територията на цялата страна се изпълняват успешно чрез въведените схеми за разширена отговорност на производителя. Поставени са изисквания за ясно определяне на ролите на отделните заинтересовани страни, ефективността на разходите, определянето на вноските, които производителите заплащат, изисквания за прозрачност, както и системи за отчитане и ефективен контрол на дейността на схемите.

Мерките, предвидени в настоящата програма, отчитат вече предприетите от общината редица успешни и резултатни действия, и по-конкретно общината е сключила договори за разделно събиране на територията на общината на масово разпространени отпадъци, вкл. НУБА и ИУЕЕО, които също могат да се отчитат за изпълнението на целите за рециклиране на битовите отпадъци.

Община Долна Баня ще постигне посочените цели за рециклиране на отпадъците, като осъществи допълнителни мерки, с които ще надгради вече реализираните дейности. По-конкретно общината ще предприеме следните допълнителни мерки:

- събиране, обработване и систематизиране на информация от всички организации за оползотворяване на МРО, което ще осигури пълнота на информацията за предадените за рециклиране битови отпадъци от пунктове за вторични суровини, организации за оползотворяване на ИУЕЕО, НУБА и т.н.;
- своевременна подготовка, преговори и сключване на договори с организации за оползотворяване на отпадъци от опаковки, ИУЕЕО и НУБА преди изтичане срока на текущите договори.

В Плана за действие към настоящата програма не са включени специфични мерки и дейности за подобряване на системите и достигане на целите относно

рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, тъй като те са включени в Плана за действие към Подпрограмата за управление на опаковките и отпадъците от опаковки и Програмата за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци предвид съвместяването на двете системи за разделно събиране и рециклиране.

Таблица № 8 *План за действие - Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО*

Мерки/Дейности	***Бюджет (лв.)***	***Източници на финансиране***	***Срок за реализация***	***Очаквани резултати***	***Индикатори за изпълнение***	
					Текущи	***Целеви***
Подготовка, преговори и сключване на договори с организации за оползотворяване на ИУЕЕО и НУБА преди изтичане срока на текущите договори		Общински бюджет	Шест месеца преди изтичане на съответния договор	Общината е осигурила допълнителни количества предадени за рециклиране отпадъци чрез схемата за РОП	Етапи на подготовка и възлагане на договорите	Сключени договори
Изпълнение на информационни кампании за обществеността от ОО на МРО от одобрените им програми		Средства на ОО	Ежегодно до 2028	ОО изпълняват одобрените им програми, вкл. в частта за информиране на обществеността	Брой проведени информационни кампании от ОО на МРО	Повишена информираността на обществеността по въпросите на управлението на МРО, отчетена при проучвания на общественото мнение
Съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч.		Общински бюджет	Ежегодно до 2028	Осигурени места за разполагане на необходимите елементи на системите за	Идентифицирани всички задължени лица в схемата за МРО	Повишаване на количествата на разделно събраните МРО

Мерки/Дейности	***Бюджет (лв.)***	***Източници на финансиране***	***Срок за реализация***	***Очаквани резултати***	***Индикатори за изпълнение***	
					Текущи	***Целеви***
определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци				разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци		

II.9.4.1. ПОДПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОПАКОВКИТЕ И ОТПАДЪЦИТЕ ОТ ОПАКОВКИ

За разлика от останалите МРО, в управлението на отпадъците от опаковки общините имат значително по-активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много по-добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки. В случай че нямат сключен договор с организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки, общините са длъжни да разработват и изпълняват сами програми за разделно събиране на отпадъци от опаковки и да предоставят ежегодно информация на МОСВ в тази връзка.

Всички МРО, с изключение на отпадъците от опаковки, се образуват в резултат на употребата на самия продукт, пуснат на пазара, който след употребата се превръща в отпадък. Отпадъците от опаковки са резултатът от употребата на продукти, които са опаковани и именно опаковките, а не самите продукти са предмет на изискванията за рециклиране и оползотворяване.

Съгласно новото определение за битови отпадъци, са смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от домакинства, включително хартия и картон, стъкло, метали, пластмаса, биологични отпадъци, дървесина, текстил, опаковки, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, отпадъци от батерии и акумулатори, както и обемни отпадъци, включително дюшеци и мебели. Поради тази причина системите за разделно събиране на рециклируемите битови се съвместяват със системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки. Отпадъците от опаковки имат ключово отношение при изпълнение на целите за рециклиране на битовите отпадъци. В допълнение към тези цели наскоро приетото европейско законодателство от пакета „Кръгова икономика“ поставя по-специални изисквания към едни от най-широко разпространените пластмасови опаковки, а именно пластмасовите бутилки за напитки за еднократна употреба.

Като се вземат предвид последните тенденции по отношение на опаковките и отпадъците от опаковки, европейските политики относно кръговата икономика и ефективното използване на ресурсите, както и новоприетото европейско законодателство в разглежданата област е целесъобразно достиженията на създадената система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, не само да се запазят, но и да се надграждат и развиват в следващите години. В тази връзка, е необходимо община Долна Баня да предприеме действия по разширяване на вече съществуващата система за разделно събиране на отпадъците от опаковки с цел увеличаване на количествата на разделно събраните и предадени за рециклиране отпадъци.

Община Долна Баня следва да фокусират вниманието си върху прилагащите и контролните механизми за спазване на изискванията от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно отпадъците си от опаковки и да ги предават на оторизирани за целта лица за последващо рециклиране и оползотворяване. Това ще доведе не само до екологични ползи (нараснали количества разделно събрани отпадъци от опаковки), но и до намаляване на разходите на общината за третиране на битовите отпадъци поради намалени количества битови отпадъци, извозването и третирането на които общината трябва да финансира.

***Таблица № 9** План за действие - Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки*

Мерки/Дейности	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	
					Текущи	Целеви
Разширяване на системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки с оглед новите цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки		Средства на ОО	2022-2028	Осигурена техническа инфраструктура за разширяване на системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки и постигане на целите	Осъществен анализ за необходимата допълнителна техническа инфраструктура	Реализирани мерки за разширяване на техническата инфраструктура за разделно събиране на отпадъците от опаковки
Изпълнение на информационни кампании за обществеността от ОО за опаковки	40 000	Средства на ОО	Ежегодно до 2028	ОО изпълняват одобрените им програми, вкл. в частта за информиране на обществеността	Брой проведени информационни кампании от ОО за опаковки	Повишена информираността на обществеността по въпросите на управлението на отпадъците от опаковки, отчетена при проучвания на общественото мнение

Мерки/Дейности	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	
					Текущи	Целеви
Съдействие на организациите за оползотворяване на опаковки, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци		Общински бюджет	Ежегодно до 2028	Осигурени места за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на отпадъци от опаковки	Идентифицирани всички задължени лица в схемата за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Повишаване на количествата на разделно събраните отпадъци от опаковки

II.9.5. ЦЕЛ 3: НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ - ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Предмет на настоящата подпрограма са осигуряване на необходимите условия за депониране на отпадъците на регионалното депо, депонираните утайки от ПСОВ и периодично възникващи нерегламентирани сметища.

Регионално депо за битови отпадъци

С въвеждане в експлоатация на РСУО – Самоков битовите отпадъци, генерирани на територията на община Долна Баня се депонират на Регионалното депо на РЦУО – Самоков.

Регионално депо е предвидено с три клетки с общ проектен капацитет 1 070 000 m³, от които на клетка 1 – 350 000 m³.

Регионалното депо обслужва общините Самоков, Долна баня, Костенец и Ихтиман и е разположено непосредствено до Регионалния център за управление на отпадъци – Самоков, на 3 km от центъра на града в местността „Катранджия“.

До въвеждането му в експлоатация смесените битови отпадъци от четирите общини са се депонирали на старото общинско сметище в м. местност „Катранджия”, на около 4 km от центъра на гр. Самоков, което е рекултивирано през 2021 г. с договор с ПУДООС за финансиране на техническата рекултивация по проект „Закриване и рекултивация на старо депо за твърди битови отпадъци на община Самоков“.

Нерегламентирани сметища

След като организираното сметосъбиране обхвана 100% от населението в общината, изхвърлянето на битови отпадъци на нерегламентирани места намалява. Всички нерегламентирани сметища са закрити. В подпрограмата се предвижда мярка за своевременно почистване и саниране в случай на новопоявили се нерегламентирани сметища в периода до 2028 г.

ГПСОВ – Долна Баня

Понастоящем, сектор отпадъчни води, генерира утайки само от почистване на канализацията. Тези материали се депонират на съществуващото депо за ТБО. Утайките не се ползват за оползотворяване в земеделието или за рекултивация.

Канализационната мрежа в община Долна баня е с обща дължина 28 км и обслужва цялото население на общината. Няма изградени събирателни колектори и пречиствателни съоръжения, което води до заустване на отпадните води директно в р. Марица. В село Свети Спас се ползват и септични ями.

На територията на общината няма ПСОВ.

Успоредно с решаването на проблема за третирането на утайките от почистване на канализацията трябва да се търси съпътстващо решение и за отпадъците от локалните пречиствателни съоръжения в града. В съответствие с принципът замърсителят плаща отговорността за тези отпадъци е на предприятията, които ги образуват.

***Таблица № 10** План за действие - Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци*

Мерки/Дейности	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	
					Текущи	Целеви
Своевременно почистване и саниране на новообразувани нерегламентирани сметища	1 200 000	Общински бюджет	2021- 2028	Предотвратен е риска за околната среда от сметища	Етапи на възлагане и изпълнение на почистващите дейности	Акт за приключени дейности за закриване и саниране на нерегламентирани сметища
Съгласуване от общината на проучването и идентифицирането от ВиК оператора на конкретни направления за оползотворяване на утайките от ГПСОВ	В рамките на бюджета на проекта за реконструкция на ПСОВ	ПОС 2021-2027	2028	Предназначението на утайките за оползотворяване е определено	Етапи на проучването	Одобрени от компетентните органи направления за оползотворяване на утайките
Създаване на общинска система за разделно събиране на опасните отпадъци от бита	20 000	Общински бюджет	2025	Намален риск за околната среда от депонирани опасни отпадъци	Брой системи за разделно събиране на опасни отпадъци от бита	Създадени са системи за разделно събиране на всички опасни отпадъци от бита

II.10. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

Програмата за управление на отпадъците до 2028 г. на община Долна Баня е в пълен синхрон с националните цели, приоритети и мерки в областта на управление на отпадъците. При разработване на Програмата са взети предвид основните постановки на националните програмни документи, които трасират националната политика в сектор отпадъци, в т.ч.:

- Национален план за управление на отпадъците 2021–2028 г. и Национална програма за предотвратяване на отпадъците, като част от него;
- България 2030: Национална програма за развитие (НПР 2030);
- Трети национален план за действие по изменение на климата за периода 2013 -2020 г., одобрен с Решение № 439 от 1 юни 2012 г. на Министерски съвет;
- Национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители в България 2020-2030 г.

Програмата за управление на отпадъците до 2028 г. на община Долна Баня осигурява приемственост на действията и целите във времето на политиката на общината в областта на управление на отпадъците и опазване на околната среда, отразена в предходните общински програмни документи, в които на практика се постави началото на целенасочено и последователно планиране на дейностите по отпадъците. Като елемент от цялостната система за планиране в община Долна Баня, Програмата е синхронизирана с ключови общински програмни документи с период на действие, съвпадащ с този на ПУО, по-специално със:

Общински план за развитие 2014-2020 г. и годишни планове за изпълнение на ОПР

Общинският план за развитие 2014-2020 г. очертава няколко основни приоритета за развитие на общината. Един от тези приоритети е насочен изцяло към подобряване и опазване на околната среда и на природните ресурси.

II.11. СИСТЕМА ЗА ОТЧЕТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПУО 2025-2028 Г.

Системата за отчет и контрол представлява процес на наблюдение (мониторинг) и събиране и анализиране на информация, свързана с изпълнението на мерките от дадена програма. От съществено значение е да се гарантира, че информацията е събрана по един организиран и планиран начин и през редовни интервали. Осъществяването на контрол за изпълнение на програмните мерки и достигане целите на програмата означава да има определени органи, пред които се отчита това изпълнение и които имат компетенциите да одобрят коригиращи действия при необходимост от актуализация на програмата.

Системата за оценка на резултатите от изпълнението на дадена програма, включва действия, които да осигурят, необходимата информация за изготвянето на междинни оценки, както и за окончателната оценка на степента

на изпълнение на целите на дадена програма. Тези оценки следва да съдържат анализ на причините за проблеми при изпълнението им.
Системата за отчет и контрол на изпълнението на ПУО представлява система на текущо наблюдение (мониторинг) чрез събиране на информация за изпълнението на отделните мерки, заложени в програмите на ПУО 2021-2028 г. и отчет за степента на тяхното изпълнение.
Текущото наблюдение ще се извършва чрез събиране на информация, свързана с изпълнението на мерките от Програмата, и анализиране и оценка на степента на изпълнение на целите, както и на проблемите при изпълнението и причините за тях. От съществено значение е да се гарантира, че информацията се събира по един организиран и планиран начин и през редовни интервали. Звеното, което ще осъществява текущото наблюдение по изпълнение на ПУО, ще анализира и оценява напредъка в изпълнение на мерките, причините за неизпълнение или за изоставане в изпълнението и всяка година до края на месец февруари ще изготвя годишен доклад за напредъка по изпълнение на мерките и програмните цели.
Контролът върху изпълнението на Програмата за управление на отпадъците ще се осъществява от Общинския съвет. Годишните доклади за изпълнение на ПУО ще се публикуват на интернет страницата на общината с цел информиране на обществеността.

II.12. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНКА НА РЕЗУЛТАТИТЕ И ЗА АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА

Оценката на резултатите от изпълнението на ПУО ще бъде фокусирана към събирането, съпоставянето и анализирането на информация през определен период от време за постигането на целите на ПУО чрез текущите и целевите количествени или качествени индикатори, определени за програмните цели.
Необходимост от актуализацията на ПУО може да възникне основно поради три причини:

- в резултат от въздействието на „*външни*“ фактори като например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в заложените стратегически и програмни цели на ПУО и в съответните програмни мерки;
- поради неизпълнение или значително изоставане в изпълнението на програмните мерки;

Наблюдението и оценката на изпълнението на Програмата за управление на отпадъците на общината са важни с оглед проследяване на напредъка по постигане на предварително поставените цели, срокове и ресурси и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките и постигане на програмните цели, а при необходимост.
Системата за наблюдение на прилагането на ПУО ще бъде регламентирана със заповед на кмета на общината и ще обхваща следните дейности и аспекти:

- Определяне на показатели за наблюдение, източниците на информация и периодичността на събиране на информацията;

- Създаване на система за събиране и обработване на достоверна информация (финансова, статистическа, техническа и т.н.) за напредъка по изпълнение на показателите за наблюдение;
- Създаване и функциониране на система от специализирани звена, които извършват мониторинга, в т.ч. определяне на отговорностите и правилата за осъществяване на дейностите по мониторинга;
- Дефиниране на начина на докладване на резултатите от наблюдението на изпълнението чрез изготвяне на доклади;
- Дейности за осигуряване на публичност и прозрачност на действията на общината, свързани с изпълнението на ПУО.

В Плана за действие на всяка подпрограма в ПУО са посочени специфични показатели, проследяващи изпълнението на конкретните мерки, включени в подпрограмата, на базата на които ще бъде изготвена системата от показатели.

III. АНАЛИЗИ НА ТЕКУЩОТО СЪСТОЯНИЕ ПРИ УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ В ОБЩИНА ДОЛНА БАНЯ

III.1. НОРМАТИВНИ И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ В КОНТЕКСТА НА ПРАВАТА И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА ОБЩИНА ДОЛНА БАНЯ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Анализът и оценката на нормативните и програмните документи на община Долна Баня в областта на управление на отпадъците е направен в контекста на правата и задълженията на местните власти, произтичащи от националната нормативна уредба и националните програмни документи. За да е фокусиран, анализът се концентрира върху три основни въпроса:

Първо, Кои са основните ангажименти на община Долна Баня, произтичащи от нормативната уредба за отпадъци?

Второ, Приета ли е нормативна уредба на местно ниво, която да съответства на изискванията на Закона за управление на отпадъците и да регламентира правата и задълженията на общинската администрация, на гражданите и юридическите лица по отношение на управление на отпадъците?

Трето, Разработена ли е общинска програма за управление на отпадъците в съответствие с изискванията на Закона за управление на отпадъците, Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г. и Методическите указания на МОСВ от 2015 г. за разработване на общински програми за управление на отпадъците, както и други национални програмни документи в разглежданата област?

В резултат на проучването, настоящият раздел от анализите завършва с основни изводи и препоръки за мерки, които общината трябва да предприеме, за да е в пълно съответствие с националните изисквания.

В *Приложение* към анализа са представени ключови разпоредби на националната нормативна уредба и ключови въпроси от националните програмни документи в областта на управление на отпадъците, които имат пряко отношение към компетенциите на местните власти.

За извършване на настоящия анализ и осигуряване на необходимата информация са събрани, проучени и анализирани следните *информационни източници*:

- Национални нормативни, стратегически и програмни документи, свързани с управлението на отпадъците;

- Нормативни и програмни документи на община Долна Баня относно управление на отпадъците.

III.1.1. ОСНОВНИ АНГАЖИМЕНТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА ДОЛНА БАНЯ

ЗУО и наредбите към него регламентират детайлно редица ангажименти на общините, свързани с управлението на отпадъците. Националната нормативна рамка и програмни документи в сектор отпадъци следват европейската йерархия на управление на отпадъците и са разработени на основата на общовалидни на международно и европейско ниво принципи. Йерархията на отпадъците определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата възможност за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците. Спазването на йерархията за управление на отпадъците осигурява ефективно използване на ресурсите, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин. Йерархията задава пет възможни начина за правителствените институциите, местните власти и бизнеса за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

- Предотвратяване;
- Подготовка за повторна употреба;
- Рециклиране;
- Друго оползотворяване;
- Обезвреждане.

III.1.2. ПРИНЦИПИ

Националното законодателство и политика в областта на управление на отпадъците се основават на следните основни принципи:

Устойчиво развитие – Основната цел на устойчивото развитие е да се достигне разумно и справедливо разпределение на нивото на икономическо благосъстояние, което да бъде продължено за много поколения. Устойчиво развитие в областта на управление на отпадъците означава използване на природните ресурси по начин, който не ги унищожава или уврежда и не ограничава възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения. Това налага максимално използване на възможностите за предотвратяване на образуването на отпадъци и за оползотворяване и рециклирането им.

Най-добрите налични техники, не изискващи прекомерни разходи (НДНТНПР) - консултативен процес за вземане на решения, в който се отчитат относителните преимущества на различните възможности за управление на отпадъците, имащи отношение към опазването на околната среда, на приемлива цена. Йерархията на управление на отпадъците предоставя теоретичната рамка, която може да се използва като ръководство при оценяването на различните възможности. НДНТНПР е решение (или комбинация от решения), което за дадени цели и обстоятелства предоставя най-големи ползи или застрашава в най-малка степен околната среда както в краткосрочен, така и в дългосрочен аспект. Независимо че йерархията е полезна като обща цел на политиката по управление на отпадъците, нейното прилагане трябва да бъде съпоставяно с принципа на НДНТНПР, в зависимост от съществуващите обстоятелства и икономически условия.

Интегрирано управление на отпадъците - изисква вземане на решения и прилагане на ясно определени количествени цели в рамките на една система, състояща се от законови, технически, организационни и икономически мерки, идентифицирани източници на ресурси и определени отговорности за всички участници, изпълняващи тези цели. Интегрираното управление съчетава всички останали принципи на политиката по управление на отпадъци. То гарантира взаимодействие и оптимално съчетаване на различните методи и подходи, целящи достигане на икономически и екологически ефективно управление на отпадъците

Участие на обществеността – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на плановете за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

Предотвратяване - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.

Отговорност на производителя и замърсителят плаща – тези, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда, трябва да покрият пълните разходи за своите действия.

Превантивност – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.

Близост – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване.

Основните ангажименти на общините, произтичащи от нормативната уредба за отпадъци, също са подчинени на тази йерархия и принципи.

Съгласно нормативната уредба, кметът на общината отговаря за:

- осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им. Следва да се подчертае, че кметът на общината е длъжен да осигури условия, при които всеки притежател на битови отпадъци да се обслужва от лицата/фирмите, на които общината е възложила тези дейности, като тези лица трябва да притежават съответните разрешителни или регистрационни документи, изисквани от ЗУО;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии в населените места, предназначени за обществено ползване;
- избор на площадки, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци. Изискванията към площадките, съоръженията и инсталациите за битови отпадъци са регламентирани в Наредбата за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци и Наредбата за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци;

- организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община. Следва да се подчертае, че за разлика от отменения ЗУО в новия закон отпада задължението на общините за осигуряване на депа за депониране на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради, извън отпадъците от ремонтна дейност на жилищата на домакинствата;
- разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и за поетапното постигане на целите на общината за повторна употреба и рециклиране на тези отпадъци;
- организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, излезли от употреба моторни превозни средства и електронно и електрическо оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, отработени масла, излезли от употреба гуми);
- изпълнението на решенията на Общото събрание на Регионалното сдружение, в което участва дадена община, в т.ч. относно инвестиционната програма на сдружението, провеждане на обществените поръчки и др.;
- организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци от бита и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане, като напр. опаковки от негодни препарати за растителна защита, използвани за градините на домакинствата, опаковки от химикали и препарати и стари такива и др.;
- разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци и зелени отпадъци, (в т.ч. за определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на тези отпадъци и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане), както и за постигане за целите за намаляване на депонираните биоразградими и зелени отпадъци на общинските депа и постигане на целите за оползотворяването им;
- осигуряването до средата на 2014 г. на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата, зелени отпадъци и други във всички населени места над 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места;
- почистването от отпадъци на общинските пътища, вкл. техните сервитути, което е също нов ангажимент за всички собственици на пътища;
- поддържането на регистър на пунктовете за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната

община и на площадките, осигурени от общините за безвъзмездно предаване на битови отпадъци, което е също нов ангажимент за кметовете на общини;

- предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища, организиране на почистването им;
- съдействие за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;
- осигуряване на информация на обществеността по всички ангажименти на общината чрез интернет-страницата на общината, както и по друг подходящ начин и провеждане на информационни кампании за населението и бизнеса, свързани с разделното събиране на отпадъците;
- организира събирането на данни и предоставя информация на НСИ, ИАОС, съгласно изискванията на Наредбата за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри;
- разработване на общинска наредба за управление на отпадъците и общинска програма за управление на отпадъците;
- организиране и внасянето на отчисленията за следексплоатационни грижи за депата за битови отпадъци и за депониране на отпадъци в необходимия размер и срок;
- контрол на изпълнението на общинската наредба за управление на отпадъците;
- предлагане за одобряване от Общинския съвет на такси за заплащане на услугите, предоставяни от общината, свързани с отпадъци;
- определя изискванията към площадките за пунктовете за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките (отнася се до пунктовете за предаване на посочените отпадъци в рамките на населените места, известни сред населението и като пунктове за вторични суровини).

Кметът на общината съвместно с другите кметове на общините от Регионалното сдружението за управление на отпадъците, предприема действия по възлагане и извършване на прединвестиционни проучвания за осигуряване на ново съоръжение за третиране на битовите отпадъци най-малко три години преди изчерпване обема на депото за битови отпадъци или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията, за което уведомява съответната РИОСВ.

ЗУО регламентира и обхвата на контролните правомощия на общините: Кметът на общината или оправомощено от него длъжностно лице контролира:

- дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на битови и строителни отпадъци;
- дейностите по депониране на производствени и опасни отпадъци на общински и/или регионални депа;
- площадките за дейностите с отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ);
- спазването на други изисквания, определени с наредбата по чл. 22.

Кметът на общината организира и контролира закриването, рекултивацията на терените и последващия мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци на територията на съответната община.
Съгласно чл.118 от ЗУО кметът на общината по местонахождение на площадката за дейности с отпадъци от черни и цветни метали упражнява контрол за спазване на условията и реда за извършване на тези дейности, съобразно своите компетенции. За констатираните нарушения при проверките за спазване на условията и реда за извършване на тези дейности кметът на общината уведомява в 14-дневен срок директора на съответната РИОСВ, като му изпраща всички документи.
ЗУО определя и размера на глобите, които кметовете или оправомощени от тях лица могат да налагат на основание на ЗУО.
ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали въведе и специални изисквания към оползотворяване на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради.
Съгласно ЗУО общините са отговорни и за организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата. В новия ЗУО отпада ангажиментът на общините да осигуряват депа и други съоръжения за всички строителни отпадъци на територията на общината. Общините имат ангажименти по отношение на строителните отпадъци и в случаите, когато общината е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи, както и в случаите, когато местната администрация е компетентна да одобрява и разрешава инвестиционните проекти, и по-конкретно – одобрението на плановете за управление на отпадъците като неразделна част от инвестиционните проекти.

III.1.2.1. РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

III.1.2.1.1. БИТОВИ ОТПАДЪЦИ ОТ МЕТАЛИ, ПЛАСТМАСИ И СТЪКЛО

За тази група битови отпадъци ЗУО определя изискване във всеки регион за управление на отпадъците да се достигне подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци. Целите се постигат поетапно съгласно сроковете, определени в § 15 от преходните и заключителните разпоредби на закона.

Фигура № 14 *Цели по* § 15 от *ЗУО*

В разработения проект на ЗИД на ЗУО в края на 2020 г. са въведени нови цели, а именно:

- до минимум 50% до 2025 г.;
- до минимум 55% до 2030 г.;
- до минимум 60% до 2035 г.

Общините могат да изпълняват задълженията си за участие в системите за разделно събиране на битови отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло, като сключват договори при условия и ред, определен с решение на общинския съвет, с:

- организации по оползотворяване на масово разпространени отпадъци и/или
- други лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ, издаден по реда ЗУО за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци на територията на съответната община, и/или комплексно разрешително, издадено по реда на ЗООС.

С договорите трябва да се определят най-малко следните условия:

- изискванията към системата за разделно събиране на отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата, в т.ч. обслужвано население, вид, брой и разположение на съдовете и площадките за разделно събиране на отпадъците, честота на обслужване;
- количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от домакинствата и подобни отпадъци, както и условията и редът за отчитане на тяхното изпълнение;
- задълженията за контрол по спазване на изискванията за разделно събиране на територията на съответната община;
- задълженията за предоставяне на информация на гражданите на съответната община по прилагане на системата за разделно събиране, провеждане на образователни и информационни кампании и работа с обществеността.

Съгласно ЗУО системите за разделно събиране на отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло, включително отпадъците от опаковки от хартия, метал, пластмаса и стъкло, трябва да обхванат задължително всички населени места с население, по-голямо от 5 000 жители, и курортните населени места. За тези населени места законът изисква отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метал, образувани от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да се събират разделно по реда и условията, регламентирани в общинска наредба за управление на отпадъците.

Целесъобразно е системата за разделно събиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло да бъде съвместена със системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки от същите материали, организирана съобразно принципа за разширена отговорност на производителя, като по подходящ начин се включат и пунктовете за изкупуване на отпадъци от хартия, метал, пластмаса и стъкло и общинските площадки.

III.1.2.1.2. БИТОВИ БИОРАЗГРАДИМИ И БИООТПАДЪЦИ

ЗУО изисква кметът на общината да организира разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци и зелени отпадъци, (в т.ч. определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на тези отпадъци и предаването им за компостиране или друг вид третиране), както и за постигане за целите за намаляване на депонираните биоразградими и зелени отпадъци и постигане на целите за оползотворяването им.
С Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците се забранява:

- депонирането, изгарянето на биоотпадъци и/или обезвреждането им по какъвто и да е друг начин, в случай, че могат да бъдат рециклирани или оползотворени;
- смесването на разделно събрани биоотпадъци с други рециклируеми или опасни отпадъци;
- изхвърлянето на биоотпадъци в контейнерите за събиране на битови отпадъци или контейнери за отпадъци от опаковки, при наличие на изградени системи за разделно събиране за биоотпадъци.

Наредбата изисква кметът на общината да осигурява разделно събиране и оползотворяване на цялото количество на образуваните биоотпадъци от поддържането на обществени площи, паркове и градини на територията на съответната община, както и да разработи подробен график за обслужване на съдовете за събиране на биоотпадъци и да го оповестява на населението чрез интернет страницата на общината и/или по друг подходящ начин.
Наредбата изисква във всеки регион за управление на отпадъците най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

Фигура № 15 *Цели по ЗУО*

Промените, заложени в ЗИД на ЗУО предвиждат до 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да се намали до 10% или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци. За някои страни-членки, между които и България, е предоставена възможност целта да се постигне до 2040 г. и страната възнамерява да се възползва от изключението.
Опасни отпадъци от бита
Голямо е разнообразието на опасни отпадъци от бита – кутии от бои и лакове от ремонтната дейност и остатъци в тях, препарати за растителна защита, използвани в къщите и т.н. Те могат да се събират както чрез мобилни пунктове (специално оборудвани автомобили) и предварително оповестяване на графиците за населението, така и да се предават на площадките за предаване на разделно събрани отпадъци.

III.1.2.1.3. МАСОВО РАЗПРОСТРАНЕНИ ОТПАДЪЦИ

Общината трябва да организира дейностите за разделно събиране на масово разпространени отпадъци (МРО) в съответствие с принципа „разширена отговорност на производителя“ като сключи договори с организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), излезли от употреба гуми (ИУГ), отработени масла. За целта кметът на общината определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на МРО и местата за предаване на такива отпадъци.

III.1.2.2. ОСИГУРЯВАНЕ НА ПЛОЩАДКИ ЗА ПРЕДАВАНЕ НА РАЗДЕЛНО СЪБРАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ ОТ ДОМАКИНСТВАТА

До 13 юли на 2014 г. общините следваше да определят площадки в населените места над 10 000 ж. на територията на общината, на които жителите да предават разделно събрани отпадъци от домакинствата. На тези площадки могат да се приемат широк диапазон разделно събрани отпадъци, като напр. обемисти домакински отпадъци (шкафове, гардероби, легла, дивани, фотьойли, матраци и други), строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата в малки количества, биоразградими, вкл. зелени отпадъци, батерии, електрически уреди, опасни отпадъци от домакинствата в малки количества и др.

III.1.3. ОБЩИНСКА НАРЕДБА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Член 22 от ЗУО изисква всяка община да приеме Наредба за управление на отпадъците на нейна територия. От съществено значение за постигане на целите на екологосъобразното управление на битовите отпадъци е в наредбата детайлно да бъдат регламентирани задълженията на физическите и юридическите лица за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъци, както и ангажимента на общинските структури и звена в разглежданата област.

ЗУО определя минималните изисквания за съдържание на общинските наредби за управление на отпадъците, които трябва като минимум да уреждат:

- условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови, включително биоразградими (в т.ч. и биоотпадъци) и опасни битови отпадъци;
- условията и реда за създаването и функционирането на системите за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали, включително образувани такива отпадъци от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради и населените места, за които се въвеждат тези системи;
- условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради, в т.ч. от ремонтната дейност на домакинствата;

- условията и реда за изхвърлянето, събирането, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки; излезли от употреба моторни превозни средства, излязло от употреба електронно и електрическо оборудване; негодни за употреба батерии и акумулатори; отработени масла; излезли от употреба гуми);
- изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките /отнася се до пунктовете за предаване на посочените отпадъци в рамките на населените места, известни сред населението и като пунктове за вторични суровини/, изискването за поддържане на публичен регистър от общината с точното местоположение и какви отпадъци приемат, работно време и т.н. Това са изисквания, например, свързани с местоположението на тези пунктове – в определени зони, обозначенията на тези пунктове и други технически изисквания, работно време, какви отпадъци се приемат и др.;
- условията за предаване на отпадъци на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други в населените места над 10 000 жители, както и населените места, за които общините доброволно осигуряват такива площадки, ако са под 10 000 жители;
- заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на ЗМДТ;
- реда и начина за организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата.

Освен посочените по-горе минимални изисквания за съдържание на общинските наредби по чл. 22 от ЗУО, общините могат да включат детайлизирането и уреждането на широк кръг въпроси от компетенции на общините, свързани с отпадъците и чистотата, произтичащи от ЗУО и други закони.

III.1.4. ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Във връзка с процеса на програмиране от общините на процесите на управление на отпадъците, ЗУО съдържа няколко ключови изисквания:

Първо: Общинската програма да се разработи в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците.

Второ: Общинската програма се разработва и приема за период, който следва да съвпада с периода на действие на НПУО. Периодът, за който МОСВ разработва Националния план, е 2021-2028 г.

Трето: Общинската програма трябва да включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината, регламентирани в Глава втора, Раздел III на ЗУО.

Четвърто: Общинската програма за управление на отпадъците се разработва като се вземат предвид и Методическите указания на МОСВ за разработване на общински програми за управление на отпадъците, одобрени със Заповед на министъра на околната среда и водите в края на март 2015 г.

Пето: Да се осигури обществен достъп до програмата на общината за управление на отпадъците.

Общинската програма за управление на отпадъците трябва да съответства на структурата, целите и предвижданията на НПУО.

НПУО трябва да съдържа анализ на текущото състояние на управлението на отпадъците, мерките, които трябва да се предприемат за подобряване на съобразената с околната среда подготовка за повторна употреба, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, както и оценка на начина, по който планът ще подпомогне изпълнението на целите и прилагането на разпоредбите на закона. НПУО трябва да включва и мерки за създаване на интегрирана и адекватна мрежа от съоръжения и инсталации за обезвреждане на отпадъците, както и на инсталации за оползотворяване на битови отпадъци (1) чрез прилагане на най-добрите налични техники; (2) в най-близките съоръжения/инсталации, намиращи се до източника на образуване на отпадъците, като се използват най-подходящите методи и технологии, осигуряващи висока степен на защита на човешкото здраве и околната среда. Планът трябва да предвижда и мерки за прилагане на системи за разделно събиране най-малко на следните отпадъци: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло, и мерки за изпълнение на целите за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на отпадъчни материали по чл. 31 и 32 от ЗУО.

При разработването на общинските програми за управление на отпадъците специално внимание трябва да се отдели на чл. 10, ал. 3 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците, и по-конкретно, че кметът на общината като неразделна част от програмата за управление на отпадъците включва мерки за предотвратяване образуването на биоотпадъци, разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците на територията на общината, отчитайки специфичните условия на отделните видове населени места (големина, тип, брой жители и др.). Разделното събиране на биоотпадъците на територията на общината е една от предпоставките за постигане на количествените цели за оползотворяване на биоотпадъците.

Одобрение и отчитане на общинската програма

Съгласно ЗУО ангажиментът за разработване на програмата е на кмета на общината, а за нейното одобрение – на Общинския съвет. Кметът на общината е длъжен ежегодно до края на месец март да информира Общинския съвет за изпълнението на мерките от програмата през предходната година. Целесъобразно е ежегодният отчет за изпълнение на общинската програма да се публикува на интернет страницата на общината с цел информиране на гражданите и бизнеса.

Процедура на екологична оценка на общинската програма за управление на отпадъците

Общинската програма за управление на отпадъците преди внасянето ѝ за разглеждане от Общинския съвет подлежи на процедура „Преценка на необходимостта от извършване на екологична оценка“, в изпълнение на чл. 2, ал. 2, т. 1 от *Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми*, издадена на основание на ЗООС. Тази процедура включва подготовка от страна на общината на „*Искане за издаване на решение по преценка необходимостта от извършване на екологична*

оценка“, което се внася за разглеждане в РИОСВ. В общия случай, без утежняващи обстоятелства, процедурата отнема 1 месец, което следва да се има предвид в процеса на разработка и одобрение на общинската програма.

III.1.5. ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ С ЦЕЛ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА

В съответствие с европейските практики и политика, ЗУО въведе финансови инструменти за общините в областта на управление на отпадъците.
При изпълнение на целите за отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци, което цели общините да увеличават рециклираните и оползотворени битови отпадъци.
При изпълнение на целите за биоразградими отпадъци, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци, целящи увеличаване на оползотворени битови биоразградими отпадъци и намаляване на дела на депонираните такива.
Освобождаването от заплащане на отчисления по горните две точки е независимо едно от друго. Ако общините изпълнят двата вида цели, те се освобождават на 100% от заплащане на отчисленията за депониране.
При неизпълнение на изискванията за осигуряване на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци за населени места с над 10 000 ж. до средата на 2014 г., общината заплаща такси за депониране увеличени с 15%.
Освобождаването от отчисленията за депониране представлява много съществен стимул за достигане на целите от общините, като се има предвид нормативно регламентирания от МС нарастващ в годините размер на отчисленията е представено на следващата фигура.

Фигура № 16 *Размер на отчисленията за депониране*

III.1.6. НОРМАТИВНИ И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА ДОЛНА БАНЯ.

Важна предпоставка за решаване на въпросите от местно значение, в това число и управлението на отпадъците, е създаването на законосъобразна и целесъобразна нормативна уредба от органите на местното самоуправление.

III.1.6.1. НАРЕДБИ

Община Долна Баня е приела следните наредби, които имат отношение към управление на отпадъците на територията на общината.
Наредба за чистотата и опазване на околната среда на територията на община Долна баня, приета с Решение №56, Протокол №5/12.04.2007 г.;
Наредба за предоставяне на общински концесии; приета с Решение №116, Протокол №9/28.11.2006 г.;

Наредба за определянето и администрирането на местни данъци и такси и цени на услуги, приета с Решение №47 взето с Протокол №3 от 24.03.2015 година на редовно заседание на Общински съвет град Долна баня;
Наредба №1 за осигуряване и поддържане на обществения ред в община Долна баня, приета с Решение №177, Протокол №12/05.12.2008 г.;
Наредба за изграждане и запазване на зелената система на територията на община Долна баня, приета с Решение №174, Протокол № 12/05.12.2008 г.
В съответствие с новите изисквания на ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му в действащата нормативна уредба следва да се регламентират отговорностите на възложителите по отношение на изготвяне на планове за управление на строителните отпадъци и задълженията на общинската администрация по одобряването на плановете и отчетите във връзка с изпълнение целите, заложени в Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали. Необходимо е също регламентиране на задълженията на собствениците или наемателите на търговски обекти, собствениците (или наематели) на еднофамилни жилища за изпълнение на новите изисквания за разделно събиране на рециклируеми и биоразградими отпадъци, дейността на площадките за безвъзмездно приемане и др.

В Община Долна Баня е налична следната документация, свързана с управление на отпадъците:

- Програмни документи, планове – програми за опазване на околната среда и др.
- Нормативни документи на общинско ниво – наредби, правилници и др.;
- Документи във връзка с определяне на цени и такси за услугите – план – сметки за необходимите разходи по ЗМДТ за битови отпадъци и определяне на такса за битови отпадъци;
- Заповеди на кмета на общината, свързани с управление на отпадъците.
- Решения на общинския съвет, свързани с управлението на отпадъците;
- Документация от проведени обществени поръчки за възлагане на дейности по отпадъците;
- Договори, сключени от общината с външни фирми за изпълнение на дейности по отпадъците;
- Отчети за изпълнение на сключените договори – вдигнати контейнери, количества събрани и транспортирани отпадъци, количества отпадъци, предадени за рециклиране/ обезвреждане, периодични справки, съгласно клаузите на договорите;
- Справки за изплатени средства по договори за услуги за събиране, транспортиране и депониране на отпадъци;
- Документация по изпълнение на екологични проекти, свързани с управление на отпадъците;
- Документи от контролната дейност, извършвана от общината;
- Констативни протоколи от извършени проверки от контролни органи по изпълнение на задълженията на кмета на общината в областта на управление на отпадъците;

Посочената документация се събира, съхранява и обработва от различни структурни звена от общинската администрация, в съответствие с функционалните им характеристики съгласно Устройствения правилник на Общинска администрация.

III.1.6.2. ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ

Управлението на отпадъците на община Долна Баня се извършва въз основа на приети стратегически и програмни документи. Както в специфичните програми за опазване на околната среда и за управление на отпадъците, така и в общите стратегически документи на общината, управлението на отпадъците е важен приоритет и общината планира и изпълнява редица мерки в тази област.
Община Долна Баня има изготвена *Програма за управление на отпадъците за периода 2015-2020 г.* Изпълнените мерки от Програмата водят до значително подобряване на системите за събиране, вкл. разделно, и транспортиране на отпадъците и до съществен напредък в изграждане на инфраструктура за третиране на отпадъците, отговаряща на европейските стандарти и нормативните изисквания.
Програмата е разработена при действието на Закона за управление на отпадъците и Националната програма за управление на отпадъците

III.1.7. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Нормативната уредба на община Долна Баня отговаря на минималните изисквания на чл. 22 от ЗУО.
Управлението на отпадъците на община Долна Баня се извършва въз основа на приети стратегически и програмни документи.
Във връзка с въвеждането на изискванията на Пакета „Кръгова икономика“ в националното законодателство, община Долна Баня следва да предприеме действия по актуализиране на общинската наредба по чл. 22 от ЗУО.

III.2. АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Съгласно Методическите указания на МОСВ за разработване на общински програми за управление на отпадъците, анализът на отпадъците трябва да включва анализ на битовите отпадъци, анализ на утайките от ПСОВ и анализ на строителните отпадъци.

III.2.1. АНАЛИЗ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Анализът на битовите отпадъци е ключов анализ, който предшества разработването на общинската програма. Освен смесените битови отпадъци, в него трябва да се обърне внимание и на битовите отпадъци от хартия, картон, пластмаси, метали и стъкло, на биоразградимите отпадъци и биоотпадъците, тъй като за тях в българското законодателство са въведени конкретни количествени цели, които страната ни трябва да постигне.
По смисъла на ЗУО *битовите отпадъци* са *„отпадъци от домакинствата и подобни на отпадъците от домакинствата*“. Определението включва всички отпадъци образувани от домакинствата и от фирми и други организации, които

по характер и състав са сравними с тези от домакинствата. Изключват се производствените отпадъци и тези, образувани от селското и горското стопанство.
Биоразградимите отпадъци са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като например хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.
Биоотпадъците от своя страна са биоразградимите отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.
Анализът на битовите отпадъци трябва да даде отговор на различни въпроси:

- какви са количествата и тенденциите на битовите отпадъци в общината;
- каква е нормата на натрупване;
- какъв е морфологичният състав на образуваните битови отпадъци;
- какви са количествата на повторно използваните, рециклираните, оползотворените и обезвредените битови отпадъци;
- доколко се изпълняват целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци съгласно националното законодателство в областта на отпадъците.

За изготвянето на настоящия анализ е използвана информация от различни източници, сред които НСИ, ИАОС и др.

III.2.1.1. СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ ОТНОСНО БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

В следващата таблица е представена информация за количествата на генерираните смесени битови отпадъци в община Долна Баня и общо за страната.

Таблица № 11 *Събрани смесени битови отпадъци и брой население за страната и община Долна Баня*

Количество на събраните смесени битови отпадъци (тона)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Община Долна Баня	46,240	42,810	22,870	17,210
България - общо	2 829 000	3 058 000	3 157 000	3 165 000
Население - брой				
Община Долна Баня	4 427	4 366	4 220	4 249
България - общо	6 916 548	6 838 937	6 447 710	6 445 481

Източник: НСИ

През разглеждания период годишните количества на смесените битови отпадъци в община Долна Баня бележат спад. Основната причина за наблюдавания спад на общите количества на смесените битови отпадъци е намалението на броя на населението в общината.

***Таблица № 12** Разделно събрани отпадъци*

	2020	2021	2022	2023	2024
Разделно събрани отпадъци	46,240	42,810	22, 870	17,210	23,400

Източник: Община Долна Баня

Тъй като община Долна Баня подобно на повечето общини в страната, все още не изпълнява мерки за разделно събиране и рециклиране на биоотпадъци, може да се заключи, че не изпълнява целите относно рециклирането на битовите биоотпадъци.

Общината следва да изпълнява цели и за рециклиране на битови отпадъци от хартия, картон, пластмаси, метали и стъкло. Анализът показва, че количествата на разделно събраните отпадъци от тези фракции чрез организацията по оползотворяване и количествата отделени отпадъци чрез инсталацията за сепариране на регионалното депо за неопасни отпадъци все още не са достатъчни, за да се постигнат от общината годишните цели за рециклиране на битовите отпадъци. Това се доказва и от издадените заповеди за изпълнение на целите на Изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по околна среда, съгласно които общината е сред общините които на изпълняват целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от Закона за управление на отпадъците.

За да се отчитат прецизно всички количества предадени за рециклиране и оползотворяване битови отпадъци, в т.ч. отклонени от депониране биоразградими отпадъци, общината трябва да въведе задължение за предоставяне на информация от всички лица, които осъществяват такава дейност по видове (кодове) отпадъци и видове третиране за всеки вид отпадък (кодове за третиране съгласно приложението на ЗУО).

III.2.2. АНАЛИЗ НА СТРОИТЕЛНИТЕ ОТПАДЪЦИ

На територията на общината няма специално депо за СО. Услугите за третиране на СО се изпълняват от Общината. Депонираните количества не се измерват. Транспортирането на СО се извършва от генераторите на отпадъци и се депонират срещу съответно заплащане. От общинската администрация се издават специални разрешителни за издаване на направление за извозване/третиране на излишни земни маси и строителни отпадъци от строителни обекти на територията на Община Долна Баня, както и за определяне на мястото и маршрут за извозването и възстановеното на терена след приключването на строително-монтажните работи (чл. 12 от Наредбата за чистотата и опазване на околната среда на територията на Община Долна баня).

Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежината им се повреждат и повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили.

За да отговаря на законодателните изисквания, община Долна Баня е препоръчително да предприеме следните действия:

- Да предприеме действия за разделно събиране от домакинствата на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности. Гражданите биха могли да се задължат да оставят тези отпадъци в добре завързани чували до контейнерите, които да се извозват от общината до депо или да се въведе възможност при предварителна заявка и до определени количества общината да извозва от домакинствата такива отпадъци без те да заплащат за това;
- Да предостави възможност за безплатно приемане на определена площадка на разделно селектирани отпадъци при разрушаване на сгради, които биха могли да се използват ползотворно (напр. тухли, керемиди и др.) и които да се предоставят безвъзмездно на нуждаещи се граждани;
- Да реализира намеренията за рециклиране и оползотворяване на строителните отпадъци на старата кариера за инертни материали.

III.2.3. АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИТЕ ОТ УТАЙКИ ОТ ПСОВ

Понастоящем, сектор отпадъчни води, генерира утайки само от почистване на канализацията. Тези материали се депонират на съществуващото депо за ТБО. Утайките не се ползват за оползотворяване в земеделието или за рекултивация.
Канализационната мрежа в община Долна баня е с обща дължина 28 км и обслужва цялото население на общината. Няма изградени събирателни колектори и пречиствателни съоръжения, което води до заустване на отпадните води директно в р. Марица. В село Свети Спас се ползват и септични ями.
На територията на общината няма ПСОВ.
Успоредно с решаването на проблема за третирането на утайките от почистване на канализацията трябва да се търси съпътстващо решение и за отпадъците от локалните пречиствателни съоръжения в града. В съответствие с принципът замърсителят плаща отговорността за тези отпадъци е на предприятията, които ги образуват.

III.2.4. МЕДИЦИНСКИ И БИОЛОГИЧНИ ОТПАДЪЦИ

Медицинските отпадъци имат някои по специфични характеристики и изискват специално третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци за се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически отпадъци и др. Управлението на отпадъците от лечебни и здравни заведения е уредено основно чрез Закона за управление на отпадъците и Наредба № 1 от 09.02.2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения.
Съгласно действащата нормативна уредба, във всяко лечебно заведение, отпадъците се разделят на мястото на тяхното образуване на опасни и такива, които не притежават опасни свойства (неопасни). Отговорността за управлението на болничните отпадъци е на медицинските заведения, в които се образуват. Към момента не функционира система за получаване на данни за болничните отпадъци в общината.

Опасните отпадъци, които могат да се генерират на територията на общината от хуманното здравеопазване са от общинския Медицински център „Д-р Ясен Шамов”.
В съответствие със ЗУО и Наредба № 1 за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения дейностите по събиране и третиране на медицинските отпадъци отпадъци са задължение на лицата които ги образуват и по конкретно:
лечебните заведения по чл. 8, 9 и 10 от Закона за лечебните заведения;
здравните заведения по чл. 21 от Закона за здравето.

Директорът на РЗИ и директорът на РИОСВ или оправомощени от тях длъжностни лица упражняват контрол на дейностите по третиране на опасни отпадъци в лечебните и здравните заведения.

III.3. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Нормата на натрупване за община Долна Баня е под средната за страната за този тип селища. Проучването за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в рамките на общината има важно значение за прецизиране на количествата и отчитане на изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци и за отклоняване на биоразградимите битови отпадъци от депата.
Общината следва да планира и изпълни мерки за намаляване на депонираните и увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци, за да изпълни националните цели за битовите отпадъци в съответствие със ЗУО и Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.
Общината следва да изпълни мерки за разделно събиране и оползотворяване на зелените биоотпадъци на територията на общината.
Община Долна Баня трябва да предприеме допълнителни мерки за увеличаване на разделно събираните и рециклираните количества отпадъци от хартия, картон, пластмаса, метали и стъкло, за да може да изпълни нормативно заложените цели.
За да може да отчете всички количества рециклирани и оползотворени битови отпадъци, общината трябва да въведе задължения за всички лица да предоставят съответната информация на общината и да изгради интегрирана информационна система за отпадъците.
Препоръчително е община Долна Баня да предприеме действия за разделно събиране от домакинствата на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности, както и да се консултира с други съседни общини и бизнеса за рециклиране на отпадъците от строителния бранш.
Община Долна Баня следва да участва в консултации с ВиК оператора при предлагане и обсъждане на варианти за оползотворяване на утайките от ПСОВ.

III.4. ПРОГНОЗИ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ

III.4.1. ПРОГНОЗИ ЗА ОБРАЗУВАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

За изготвяне на прогнозите за количествата на образуваните отпадъци и постигане на целите до края на програмния период на настоящата общинска

програма е необходимо първо да се проследи текущото състояние на отпадъците, да се определи прогнозния брой на населението за периода до 2028 г., както и очакваната норма на натрупване. За охарактеризиране на демографското положение в общината са ползвани данните на Националния статистически институт (НСИ). За изготвянето на реалистична прогноза за броят на населението са отчетени и тенденциите за промяна на механичният прираст на населението. В основата на миграцията са главно: семейни причини, трудова заетост, по-добри условия на живот и др. Историческите данни за населението на България и Община Долна Баня по данни на НСИ са представени на следващата таблица.

Таблица № 13 *Население в Община Долна Баня*

Бр. жители	**2019 г.**	**2020 г.**	**2021 г.**	**2022 г.**	**2023 г.**
Общо за страната	7 245 677	7 202 198	7 153 784	7 101 859	7 050 034
Община Долна Баня	4 387	4 427	4 366	4 220	4 249

Източник: НСИ

На фона на намаляването на общия брой на населението в общината е налице и сериозно застаряване на населението, което се явява и следствие от повишаване равнището на миграция на младото поколение и желанието им за реализация с по-добро заплащане. Процесът на застаряване на населението се изразява в намаляване на относителния дял на децата до 15 години и увеличението на дела на лицата на 65 и повече навършени години.
На база на тенденциите за демографско развитие на населението на България се приема, че тенденцията за спада на населението в Община Долна Баня ще се забави. Приема се, че демографското развитие на общината ще протича при по - благоприятни социално-икономически процеси от тези, характерни за изследвания до момента период. Съобразявайки се така направените допускания са направени и прогнозите на населението за община Долна Баня.

Таблица № 14 *Прогноза на населението в община Долна Баня*

Население бр. жители	**2025 г.**	**2030 г.**	**2035 г.**	**2040 г.**	**2045 г.**
Община Долна Баня	4249	4025	3827	3658	3513

Въз основа на отбелязаните тенденции и дългосрочната прогноза на НСИ за демографското развитие на страната до 2060 г. се предвижда като най-вероятен сценарият за демографско развитие, при който различните административни единици следват естествената крива на досегашното си развитие, с относително запазване броя на населението.
На база на тенденциите за демографско развитие на населението на България и на регион Костенец са приети следните допускания, като основа за прогнозиране на изменението на населението. Тенденцията за

демографско изменение на населението показано по-горе е прогнозирано на база конвергентност до 2045г. и последващо задържане до съответното ниво.

Прогнозата за количеството на генерираните отпадъци предвижда, че количеството на отпадъците и (съответно търсенето на услуги по управление на отпадъците) ще се намалява, но темпът на намаление ще е по-малък в сравнение с този на населението.
Количествата образувани битови отпадъци за дадена административна единица са в зависимост от броя жители и потребителските навици и възможности. За да се отчетат тези фактори е въведен терминът „*норма на натрупване*“ (НН), отчитащ средното годишно количество образувани битови отпадъци, които се падат на един жител. Тази норма се използва при определянето на потенциала за образуване на битови отпадъци в дадена общност.
За прогнозиране ръста на битовите отпадъци са предложени три сценария, които се различават по различното нарастване на НН, като предполагат увеличаване на НН като дял от ръста на БВП, като се постига постепенно намаляване на този дял във времето и като резултат се получава постоянно нарастване на отпадъците, но с постепенно затихващ ръст. При оптимистичния и прогресивен Сценарий 1 се предполага състояние близо до устойчивост през целия прогнозен период (ръстът на образуването на отпадъци е в рамките на 4 - 5% от ръста на доходите). Този сценарий, макар и привлекателен, изглежда малко вероятен, тъй като дори страните с най-висока екологична култура и дългогодишна практика в опазването на околната среда не са постигнали все още категорично етапа на устойчивост, дори и при факта, че нормата на натрупване при тях е по-висока от настоящата в страната. Сценарий 2, който приемаме за базов, предполага прогресиращо относително разделяне водещо към слабо, но постоянно намаляване на годишна база, изразено в намаляване нормата на натрупване с около 2% ежегодно. Сценарий 3, който считаме за по-малко вероятен от сценарий 2, предполага развитие при практически постоянно относително разделяне в първите години от намаляващото годишно нарастване, без постигане на устойчивост в края на прогнозния период, в условията на интензивните икономически промени и занижена обществена съзнателност относно околната среда. Съобразявайки се гореописаните сценарии, в следващите таблици е представена информация за прогнозата на очакваното количество образувани отпадъци на двете общини, направена за целите на настоящата програма.

Таблица № 15 *Прогноза на нормата на натрупване в община Долна Баня*

Норма на натрупване, кг/ж/год	**2025 г.**	**2026 г.**	**2027 г.**	**2028 г.**
Община Долна Баня	268	270	273	276

III.4.2. ПРОГНОЗИ ЗА ОБРАЗУВАНИТЕ СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

В Националния стратегически план за управление на строителни отпадъци 2011 - 2020 г., одобрен от Министерския съвет са определени петте области (София,

Варна, Бургас, Благоевград и Пловдив), в които се очаква количествата отпадъци от строителство и разрушаване на сгради да са най-големи. Основната причина за това е, че според данни на НСИ в тези области се извършва най-мащабно строителство на жилищни, административни и други сгради. Също така тези области са индустриални центрове, което допринася за генериране на строителни отпадъци от индустрията. Друг важен фактор е, че тези пет области са с развита пътна инфраструктура, което налага извършването на мащабни строително-ремонтни дейности, което води до образуване на строителни отпадъци. Община Долна Баня не попада сред тези пет области, поради което се очаква запазване на количествата на строителните отпадъци.

III.4.3. ПРОГНОЗИ ЗА УТАЙКИТЕ ОТ ПСОВ

Предвид на това, че не се планира изграждане на пречиствателни станции за отпадъчни води на територията на общината и прогнозите за населението са негативни, не се очаква увеличаване на генерираните утайки от ПСОВ.

В съответствие с европейското законодателство, утайките от ПСОВ са неопасни отпадъци, които при подходящо управление не представляват опасност за околната среда и човешкото здраве. След правилното и екологосъобразно третиране, те могат да бъдат от полза за околната среда. В средносрочен и дългосрочен аспект генерираните утайки могат да се оползотворят в земеделието или за рекултивация на нарушени терени. Депонирането им е допустимо единствено в краткосрочен период, тъй като то не отговаря на съвременните изисквания на ЕС за ограничаване на размера на площите за депониране на отпадъци. Поради това се препоръчва само като временна или аварийна мярка, когато поради някаква причина липсва друга алтернатива за оползотворяване на утайките.

Също така е възможно да се търси регионален подход за последващото оползотворяване на утайките от ПСОВ заедно с утайките от други ПСОВ в региона, тъй като регионалният подход се препоръчва и в Националния стратегически план за управление на утайките от ПСОВ до 2020 г.

III.5. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Предмет на анализа е инфраструктурата за управление на битовите отпадъци, на отпадъци от строителство и разрушаване и на утайките от ГПСОВ в община Долна Баня, тъй като общината има компетенции за тези видове отпадъци.

Анализът на инфраструктурата търси отговор на следните основни въпроси:

- Какви са настоящата ситуация и тенденциите по отношение на осигуряване от общината на инфраструктура за отпадъци;
- Достатъчен ли е капацитетът на наличната и в процес на изграждане инфраструктура за изпълнение на нормативните изисквания за третиране на отпадъците и за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците;
- Необходима ли е допълнителна инфраструктура за подобряване на услугите и прилагане на йерархията на управление на отпадъците в общината.

В края на анализа са направени основни изводи и препоръки, с цел идентифициране на необходимите мерки по отношение на инфраструктурата за отпадъците.
Информационни източници за анализа е информацията, налична в община Долна Баня, както и програмни, отчетни и други документи на национално ниво, публикувани от МОСВ, ИАОС и РИОСВ.

III.6. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Двата основни компонента на инфраструктурата за управление на битовите отпадъци са:

- Съдове и техника за събиране и транспортиране на битовите отпадъци;
- Площадки, съоръжения и инсталации за третиране на битовите отпадъци.

III.6.1. СЪДОВЕ И ТЕХНИКА ЗА СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Смесени битови отпадъци
Община Долна Баня използва различни по вид и обем съдове за събиране на смесените битови отпадъци, като всички съдове са собственост на общината. Наличните съдове са дадени в следващата таблица.

Таблица № 16 *Брой и вид съдове за събиране на смесени битови отпадъци*

№	Вид на контейнерите	Материал	Обем (m³)	Брой	Общ обем (m³)
1	Кофи тип „Кука“	Метал	0,11	7007	770,77
2	Контейнери тип „Бобър“	Метал	1,1	1568	1724,8
3	Контейнери тип „КТО“	Метал	4	45	180
4	Контейнер тип „Иглу“	Пластмаса	1,5	350	525
5	Контейнер тип „Лодка“	Метал	2	2	4
6	Контейнер тип „Лодка“	Метал	4	2	8

Източник: Община Долна Баня

Общината периодично закупува нови съдове за подмяна на вече амортизираните.
Общият обем на използваните съдове е 3 212,57 m³, или 0,049 m³/inh (49 l/inh). По този показател община Долна Баня показва сравнително добро ниво на обезпечаване със съдове за събиране на отпадъците в сравнение със сходни по размер общини. Изчисленията за наличния обем на използваните съдове съобразно честотата на обслужване на съдовете показват, че общината има възможност да извозва 728 432,1 m³ отпадъци годишно.
Системата за организирано сметосъбиране обхваща цялата територия и цялото население в община Долна Баня.
За транспортиране на събраните смесени битови отпадъци до съоръжения за третиране се използват специални автомобили, собственост на общината.

Наличния автомобилен парк е 1 сметосъбирач и 1 контейнеровоз за 4 кубикови контейнери В периода до 2028 г. ще е необходимо закупуване на два нови специални автомобила, вкл. и нови автомобили във връзка с въвеждане на разделно събиране на биоотпадъците.

III.6.2. РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Контейнери за разделно събиране на текстилни отпадъци

В Община Долна Баня има поставен един контейнер за събиране на текстилни отпадъци.

Контейнери за разделно събиране на отпадъци от опаковки и на други битови отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса стъкло

В община Долна Баня функционира система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, като за целта общината е сключила договор с *„Булекопак*“ АД - организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки. Системата оперира с контейнери в три цвята – зелени контейнери за стъклени отпадъци от опаковки, жълти - за пластмасови и метални, и сини - за хартия и картон. На територията на общината са разположени общо 31 цветни пластмасови контейнери тип „Иглу“ Жълти с надпис пластмаса и метал 16 бр. И зелени с надпис стъкло 15 бр. Осигурените точки и разположените контейнери на територията на община Долна Баня отговарят на изискванията на Наредбата за опаковки и отпадъци от опаковки.

III.6.3. ПЛОЩАДКИ, СЪОРЪЖЕНИЯ И ИНСТАЛАЦИИ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата

В община Долна Баня няма действащи площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани битови отпадъци от домакинствата, съгласно изискванията на чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО.

Инсталации за сепариране и сортиране на битови отпадъци, вкл. отпадъци от опаковки, за рециклиране и изгаряне с оползотворяване на енергията

Всички събрани смесени битови отпадъци се транспортират до регионалното депо за неопасни отпадъци, където се третират предварително преди депониране в сепарираща инсталация, разположена на територията на регионалното депо. се транспортират за третиране на Инсталацията за предварително третиране /сепариране/ на битовите отпадъци, разположена на РЦУО-Самоков и последващото им депониране на Регионалното депо.

През програмен период 2007–2013г. по оперативна програма „Околна среда“ (ОПОС 2007-2013г.) е финансирано изграждането на Етап I по проект „Регионална система за управление на отпадъците“ на територията на град Самоков. Регионалният център за управление на отпадъците – гр. Самоков /РЦУО/ е един от елементите на цялостната система за управление на отпадъците в регион Костенец.

С въвеждане в експлоатация на РСУО – Самоков битовите отпадъци, генерирани на територията на община Долна Баня се депонират на Регионалното депо на РЦУО –Самоков. Регионално депо е предвидено с три клетки с общ проектен капацитет 1 070 000 m³, от които на клетка 1 – 350 000

m³. Понастоящем около 76% от капацитета на клетка 1 е запълнен. За периода на Програмата за управление на отпадъците община Самоков ще се нуждае от допълнителен капацитет за депониране на отпадъци, което ще бъде постигнато с изграждане на клетка 2 на регионалното депо.

След въвеждане в експлоатация на Регионалния център за управление на отпадъците – Самоков, дейността „Оператор на РЦУО“ се изпълнява от общинско предприятие „Регионален център за управление на отпадъците“. На РЦУО са изградени:

- общински център за рециклиране (общински пункт за събиране на отпадъци);
- инсталация за сепариране;
- инсталация за компостиране.

Общинското предприятие „Регионален център за управление на отпадъците – Самоков“ е създадено за осъществяване на следните дейности:

- управление, експлоатация и поддържане на регионално депо „Самоков“;
- разделно събиране на отпадъци от опаковки и други разделно събрани отпадъци;
- сепариране и рециклиране на отпадъци;
- обезвреждане на неопасни отпадъци чрез депониране;
- компостиране на биоразградими отпадъци.

Дейността на общинското предприятие „Регионален център за управление на отпадъците – Самоков“ се финансира от бюджета на община Самоков.

Площадката на Регионален център за управление на отпадъците – гр. Самоков, е разположена в землището на гр. Самоков, местност „Катранджия” на около 3 km североизточно от центъра на града.

Смесените битови отпадъци от населените места в общината се депонират на Регионално депо за отпадъци на общини Самоков, Долна баня, Костенец и Ихтиман.

Фигура № 17 *Инсталация за сортиране*

Инсталации за оползотворяване на битови биоразградими отпадъци
Както в повечето общини, в община Долна Баня няма изградено съоръжение за третиране на биоразградими битови отпадъци към края на 2024 г. За осигуряване на такова съоръжение, общината кандидатства по проект на ПОС 2021-2027 г. и към настоящия момент е в процес на оценка. Предвижда се съоръжението да обслужва общините членки на РСУО.

Инсталации за сортиране и сепариране на отпадъци от опаковки
Количествата разделно събрани отпадъци от опаковки от хартия и картон, стъкло и пластмаса се събират и транспортират от фирма „*Булекопак*“. Негодните за рециклиране отпадъци се транспортират за депониране на регионалното депо за битови отпадъци.

Съоръжения за крайно обезвреждане на битови отпадъци
Битовите отпадъци, генерирани на територията на община Долна Баня, след предварително сепариране и отделяне на полезните компоненти се депонират на регионално депо за неопасни отпадъци, разположено в местността *„Катранджия”* в землището на гр. Самоков. Регионалното депо отговаря на нормативните изисквания и европейските стандарти и е проектирано да приема битовите отпадъци от населените места на общините Самоков, Долна баня, Костенец и Ихтиман. Регионалното депо е предвидено с три клетки с общ проектен капацитет – Общ проектен обем 1 070 000 m³, от които на клетка 1 – 350 000 m³. На етап I, финансиран по ОП „Околна среда 2007–2013 г.” е изградена клетка 1 на регионалното депо. РЦУО – Самоков е въведен в експлоатация през 2016 г. и приема за третиране неопасни битови отпадъци от всичките 4 общини в регион Костенец. След въвеждане в експлоатация на Регионалния център за управление на отпадъците – Самоков, дейността „Оператор на РЦУО“ се изпълнява от общинско предприятие „Регионален център за управление на отпадъците“.

III.6.4. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА ОТПАДЪЦИ ОТ СТРОИТЕЛСТВО И РАЗРУШАВАНЕ

Отпадъците, образувани в резултат от строително-ремонтни дейности в жилища, офиси, търговски обекти, административни сгради и други, се транспортират до регионалното депо. Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са неконтролираното изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите и фирмите, което води до формирането на нерегламентирани сметища. Въпреки наличието на определено място за извозване и депониране често населението неконтролирано изхвърля строителни отпадъци на незаконни сметища. За строителните отпадъци, от обичайните ремонти на жилищата, няма форма, по която да бъдат контролирани.

Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежината им се повреждат и повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили.

Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и изграждането и функционирането на съоръжения за материално оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци, което може да се извърши в сътрудничество с другите общини от региона и частния сектор.

Правилното регулиране на дейностите, свързани със строителните отпадъци и контрола върху тях са регламентирани със Закона за управление на отпадъците, Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, съответно с общинската наредба за управление на отпадъците. В бъдеще общината ще може да получава надеждни данни в случаите, когато извършва процедурите за одобрение на плановете за управление на строителните отпадъци и инвестиционните проекти, както и при проверката на документите с които възложителите на строителството доказват изпълнението на целите за рециклиране на строителни отпадъци.

III.6.5. ИНСТАЛАЦИИ И СЪОРЪЖЕНИЯ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА УТАЙКИТЕ ОТ ПСОВ

На територията на община Долна Баня не функционира инсталация и съоръжение за третиране на утайки от ПСОВ.

III.6.6. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

През следващите години ще е необходима само текуща подмяна на амортизирани и повредени съдове в малък обем и закупуване на специализирани автомобили за подмяна, както и техника за събиране и извозване на разделно събраните зелени биоотпадъци.

Община Долна Баня прилага последователни и целенасочени мерки за спазване на йерархията за управление на отпадъците и увеличаване на дела на разделно събраните рециклирани и оползотворени отпадъци. Общината е изпълнила задължението си по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО, като е осигурила инфраструктура за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата. Общината е осигурили контейнер за разделно събиране на текстилни отпадъци. Сключени са договори с организации за оползотворяване

и с лица, притежаващи разрешителни по ЗУО, за разделно събиране и временно съхранение на масово разпространени отпадъци.
Община Долна Баня не разполага с депо за строителни отпадъци. Основното количество строителни отпадъци се генерират от дейността на фирми, извършващи строителна и ремонтна дейност.

III.6.7. ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

Нерегламентираните сметища в общината се почистват своевременно. След присъединяване на селата към организираната система за събиране и транспортиране на отпадъци всички съществуващи нерегламентирани сметища са закрити.

III.6.8. СЪЩЕСТВУВАЩИ СХЕМИ ЗА СЪБИРАНЕ, ТРАНСПОРТИРАНЕ И ТРЕТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Дейностите по третиране на битовите отпадъци, съгласно чл.4 от Наредба за чистотата и опазване на околната среда на територията на Община Долна баня включват:

1. чистене /метене и миене/ на градските площи: улици, площади и тротоари по график, разработен от компетентните длъжностни лица и утвърден от Кмета на Общината.
2. събиране, извозване и депониране на ТБО;
3. поддържане на определените депа за ТБО;
4. зимно снегопочистване и опесъчаване на уличната мрежа и други определени територии;
5. почистване и провеждане на озеленителни мероприятия в градските паркове и градини.

В Община Долна Баня е изградена система за организирано събиране на твърди битови отпадъци. С наличната техника и съдове е обхванато 100% от населението на общината.
Дейностите но сметосъбиране и сметоизвозване се извършват от община Долна баня.
Община Долна баня разполага със сметоизвозваща техника, както и със специализирана бордова и друга техника.
Ежегодно със заповед на Кмета на Общината се определят районите за организирано сметосъбиране и се утвърждава график за почистване, сметосъбиране, сметоизвозване, снегопочистване и опесъчаване. За 2015г. дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване са определени със Заповед на кмета на община Долна Баня.
Организираното събиране, извозване, обезвреждане на битовите отпадъци и поддържането на чистотата на териториите за обществено се извършва в цялата община – град Долна баня, село Свети Спас и производствените зони.
Сметопочистването и сметоизвозването се извършва по графици, които се изготвят за всяка седмица от зам. кмета на общината.
В община Долна баня кофите и контейнерите принадлежат на общината и се извършва събиране основно само на битовите отпадъци. По график колите минават и изпразват контейнерите и кофите.

Почистването и метенето на улиците, парковете и други общински площи, снегопочистване и поддръжка на зелените площи се изпълняват основно чрез прилагане на програмата „от социални помощи към заетост" на Министерството на труда и социалната политика. Анализът се концентрира върху следните въпроси:

- Какви схеми е въвела общината за предоставяне за услугите за събиране (вкл. разделно), транспортиране за различни потоци отпадъци (в т.ч. хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло; биоотпадъци – зелени и хранителни; опасни битови отпадъци; едрогабаритни, строителни от ремонтни дейности), предварително третиране, оползотворяване и обезвреждане;
- Осигурила ли е общината всички услуги, свързани с отпадъците, нормативно определи като ангажимент на общините;
- Какви източници използва общината за финансиране на дейностите с отпадъци и достатъчни ли са приходите за покриване на всички разходи за управление на отпадъците.

Анализът завършва с изводи и препоръки в разглежданата сфера.

СЪЩНОСТ НА ПРИНЦИПИТЕ „*ЗАМЪРСИТЕЛЯТ ПЛАЩА*" И „*РАЗШИРЕНА ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ*"

Анализът на прилаганите схеми за управление на отпадъците, в т.ч. формите на управление и възлагане на услугите в разглежданата област, е осъществен през призмата на два основополагащи принципа на европейските и националната екологични политики, в т.ч. и политиките по управление на отпадъците.

Принципът „Замърсителят плаща" е заложен в Договора за създаване на Европейската общност (чл.174). Този принцип във връзка с отпадъците изисква:

- причинителят и притежателят на отпадъци да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита за околната среда и човешкото здраве
- причинителите на отпадъци да поемат отговорност за отпадъците си
- разходите за опазване на околната среда и човешко здраве, свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и услугите
- разходите за третиране и транспортиране на отпадъците са за сметка на причинителите и притежателите на отпадъците.

В съответствие с принципа „*Замърсителят плаща*", домакинствата и лицата, които образуват битови отпадъци и подобни на битовите отпадъци, са отговорни за изхвърлянето, включително разделното събиране и изхвърляне, на битовите отпадъци в определените за целта съдове и места и заплащат пълните разходи за услугите по временно съхраняване, събиране, транспортиране, третиране на отпадъците, закриване, рекултивация и последващ мониторинг на депата и съоръженията за битови отпадъци чрез ежегодна такса битови отпадъци в съответствие със ЗМДТ, ЗУО и наредбите на общините за управление на отпадъците. В съответствие с принципа, лицата,

които образуват строителни отпадъци, заплащат разходите за събиране, предварително съхраняване, третиране и транспортиране на тези отпадъци.

Принципът „*Разширена отговорност на производителя*“ (РОП) е екологичен принцип, който се прилага като съвкупност от мерки с цел намаляване на общото въздействие върху околната среда от даден продукт. РОП въвежда задължения и отговорности за производителя на продукта по време на целия му жизнен цикъл за: ограничаване на съдържанието на опасни вещества, обратно приемане, предотвратяване на отпадъците и повторна употреба, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците, получени в резултат на употребата на продукта. В съответствие с този принцип, производителите на продукти трябва да поемат отговорност, включително за финансирането на:

- предотвратяване и намаляване на отпадъци, образувани при производството на техните продукти;
- проектиране и разработване на продукти, които подлежат на многократна употреба, технически издръжливи са, не съдържат или имат ограничено съдържание на материали и вещества, представляващи риск за околната среда;
- развиване на пазари за повторната употреба и рециклирането на отпадъците, образувани след крайната употреба на пусканите на пазара продукти.

Организацията за икономическо сътрудничество и развитие определя разширената отговорност на производителя като подход за екологична политика, при който отговорността на производителя за продукта обхваща и етапа след потреблението от целия жизнен цикъл на продукта. Политиката за разширената отговорност на производителя се характеризира с:

- (1) изместването на отговорността (физически и/или икономически, напълно или частично) във възходящ ред към производителя и извън общините;
- (2) осигуряването на стимули на производителите, за да вземат предвид екологичните съображения при създаването на своите продукти. Докато други инструменти на политиката обикновено имат за цел изолирана точка от веригата, разширената отговорност на производителя се стреми да интегрира сигналите, свързани с екологичните характеристики на продуктите и производствените процеси в цялата продуктова верига.

Принципите „*замърсителят плаща*” и „*разширена отговорност на производителя*“ се реализират чрез административни разпоредби и икономически инструменти - такси за услугите, продуктови такси, такси за депониране и други екотакси, плащане при изхвърляне и други.

III.6.8.1. СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА СМЕСЕНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Едно от най-съществените предизвикателства в европейското законодателство, въведено като задължение на общините, е на всеки притежател на отпадъци да бъдат предоставяни услуги за осигуряване на съдове за битови отпадъци,

събиране и транспортиране на отпадъците до депа или други инсталации и съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане. Това налага да се планират мерки за обхващане на всички населени места на територията на общината в системи за събиране и транспортиране на битовите отпадъци до съоръжения за обезвреждане/оползотворяване.

Системата за организирано сметосъбиране и транспортиране на смесените битови отпадъци обхваща и двете населени места в община Долна Бяня и 100% от населението на общината.

Съдовете и транспортните средства за събиране на смесените битови отпадъци са собственост на община Долна Баня. Използва се стационарна контейнерна система. Състоянието на контейнерния парк се контролира, като комисия от общинска администрация прави годишна инвентаризация на съдовете и негодните за употреба се бракуват съобразно искане на изпълнителя на дейността. Общината подменя вече амортизираните.

Организираното сметосъбиране и транспортиране на смесените битови отпадъци, както и поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване се извърша по график, утвърден със заповед на кмета на общината. Схемата за разполагане на необходимите съдове по райони и населени места се изготвя, контролира и актуализира ежемесечно от общинска администрация и се публикува на интернет страницата на общината.

При така организираната честота на обслужване на контейнерите системата за организирано сметосъбиране и транспортиране на смесените битови отпадъци се оценява като ефективна.

III.6.8.2. РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

В Община Долна Баня няма площадки за разделно събиране и предаване на битовите отпадъци от домакинствата и бизнеса.

III.6.8.3. РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ ОТ ТЕКСТИЛ

В Община Долна Баня има поставен 1 бр. контейнер за разделно събиране и предаване на текстилни отпадъци от домакинствата и бизнеса.

III.6.8.4. РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА ОПАСНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

В община Долна Баня няма осигурени площадки за безвъзмездно приемане на отпадъци от домакинствата, вкл. опасни отпадъци от бита. Два пъти в годината се организират кампании за събирането на този отпадъчен поток от домакинствата. Общината публикува на интернет страницата данни за местата, където жителите могат да предават разделно събрани опасни отпадъци от бита, и видовете отпадъци, които се приемат. Публикуването на тази информация е съпроводено с допълнителни разяснения относно необходимостта от разделното събиране на опасните битови отпадъци и начините на обезвреждането им.

III.6.8.5. РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА МАСОВО РАЗПРОСТРАНЕНИ ОТПАДЪЦИ

Общината е сключила договори с организации за оползотворяване и фирми с разрешителни по ЗУО за организиране и прилагане на система за разделно събиране, временно съхранение и транспортиране на шестте вида масово разпространени отпадъци.

В община Долна Баня функционира система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. Общината е сключила договор с фирма *„Булекопак“ АД*, която организира дейността за своя сметка. Системата оперира с контейнери в два цвята – зелени контейнери за стъклени отпадъци от опаковки и жълти - за пластмасови и метални. Цветните контейнери за рециклируеми отпадъци се обслужват по график, утвърден от кмета на общината, който се публикува на интернет страницата на общината. Организацията по оползотворяване обработва информацията и предоставя на общината годишни данни за количествата разделно събрани, сортирани и предадени на крайни преработватели отпадъци от опаковки. Препоръчително е в договора с организацията по оползотворяване да се поставят и количествени цели за разделно събрани и предадени за рециклиране отпадъци от опаковки, например на жител/година. Това ще подпомогне усилията на общината за изпълнение на целите за рециклиране на битовите отпадъци от метали, пластмаса и стъкло.

Общината информира населението чрез интернет страницата за всички предоставяни услуги във връзка с разделното събиране на МРО, вкл. места, график, контакти.

МРО се събират и от други фирми, притежаващи разрешения за съответните дейности с отпадъци по ЗУО, с които общината няма сключени договори.

Необходимо е общината да осъществява постоянен контрол и да изисква предоставяне на информация за събраните на територията на общината и рециклирани отпадъци от ИУЕЕО и НУБА, тъй като те се отчитат за целите на рециклираните отпадъци от общината.

III.6.9. ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Предотвратяването на отпадъци е най-ефикасният начин за подобряване на ресурсната ефективност и за намаляване на въздействието на отпадъците върху околната среда. Поради това е важно държавите-членки на ЕС да предприемат подходящи мерки за предотвратяване образуването на отпадъци, да наблюдават и оценяват напредъка в прилагането на такива мерки. Като част от тези мерки държавите-членки следва да подпомагат иновативни модели на производство, търговия и потребление, които намаляват наличието на опасни вещества в материалите и продуктите, които насърчават увеличаването на продължителността на живота на продуктите и повторната им употреба, включително чрез създаване и подкрепа на мрежи за повторна употреба и за ремонт и схемите за обратно изкупуване и връщане за повторно пълнене, както и като стимулират повторното производство, обновяването и, по целесъобразност, повторната употреба на продуктите и платформите за споделяне.

Тъй като в редица случаи ненужните покупки водят до образуване на обемисти отпадъци, които не се събират в контейнерите за битови отпадъци, Община Долна Баня е принудена да организира тяхното събиране тъй като в противен случай ще

се изправи пред опасността от появата на незаконно изхвърляне. Предприемането на превантивни действия за предотвратяване образуването на този вид отпадъци е свързано с далеч по-малко разходи в сравнение със събирането им и оползотворяването/ обезвреждането им за сметка на общинския бюджет.
Община Долна Баня възнамерява да предприеме мерки за увеличаване на възможностите за повторна употреба на продуктите чрез популяризиране на тази дейност и насърчаване на фирмите извършващи поправка и продажба на стоки втора употреба.

ОБЩИНА ДОЛНА БАНЯ ВСЕ ОЩЕ НЕ Е ОСИГУРИЛА УСЛУГИ ОТНОСНО:

Разделно събиране на пепел и сгурия от домакинствата. Генерираните от домакинствата пепел и сгурия, които са отпадък от използването на дърва и въглища за отопление, се изхвърлят в контейнерите за смесени битови отпадъци. Топлата пепел създава проблем, тъй като създава условия за запалване на контейнерите. Това възпрепятства и подмяната на контейнерите за сменени битови отпадъци с нови контейнери със сменяеми пластмасови дъна. Освен това тези отпадъци се депонират на депото и за тях се заплащат отчисления по чл.64 от ЗУО. Препоръчително е тези отпадъци да се събират разделно и оползотворяват за рекултивация и други подобни.
Разделно събиране и транспортиране на зелени отпадъци. Към момента на територията на община Долна Баня не функционира е детайлно планирана система за разделно събиране на битови биоразградими отпадъци и зелени отпадъци.
На територията на общината събирането на зелените отпадъци е част от общата схема за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци. Домакинствата изхвърлят тези отпадъци (зелени листа, трева, клони), образувани от почистването на фамилни градини и дворове, в контейнерите за битови отпадъци, и те се събират заедно със смесения битов отпадък от контейнерите.

III.6.10. ПРЕДВАРИТЕЛНО ТРЕТИРАНЕ

Всички събрани смесени битови отпадъци се транспортират до регионалното депо за неопасни отпадъци, където постъпващите отпадъци се сортират в сепарираща инсталация. Там се извършва сепариране, транспортиране и предаване на отсортираните при сепарирането отпадъци за последващо оползотворяване (рециклиране и термично оползотворяване), както и транспортиране и предаване за обезвреждане на остатъчните отпадъци в РСУО.
Отделянето на оползотворимите компоненти допринася за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване и за намаляване количеството депонирани отпадъци. Допълнително намаляване на обема на отпадъците, предназначени за депониране, се постига чрез компактирането на остатъчните отпадъци, като по този начин се повишава коефициентът на използваемост на депото.

III.6.11. ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ И ОБЕЗВРЕЖДАНЕ

Понастоящем в общината няма въведено домашно компостиране. Дървесните отпадъци се изгарят за отопление. Около 40% от стъкления амбалаж се използва повторно. Разделно събраните материали се рециклират.

Депонирането на отпадъци остава основния метод за обезвреждане на отпадъци в страната и в частност на територията на Община Долна баня.

III.6.12. СЪБИРАНЕ, ТРАНСПОРТИРАНЕ И ТРЕТИРАНЕ НА СТРОИТЕЛНИТЕ ОТПАДЪЦИ

Основното количество строителни отпадъци се генерират от дейността на фирми, извършващи строителна и ремонтна дейност.
На територията на общината няма специално депо за СО. Транспортирането на СО се извършва от генераторите на отпадъци и се депонират срещу съответно заплащане. От общинската администрация се издават специални разрешителни за издаване на направление за извозване/третиране на излишни земни маси и строителни отпадъци от строителни обекти на територията на Община Долна Баня, както и за определяне на мястото и маршрут за извозването и възстановяването на терена след приключването на строително-монтажните работи (чл. 12 от Наредбата за чистотата и опазване на околната среда на територията на Община Долна баня).
Част от строителните отпадъци не достигат до депото, а се използват като инертни материали за подравняване на терени /частна собственост/ или се струпват незаконно на общински места и образуват нерегламентирани замърсявания. Общината е предприела необходимите мерки за ликвидирането им и за недопускане на повторното им образуване.
Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са неконтролираното изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите и фирмите, което води до формирането на нерегламентирани сметища.
Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежината им се повреждат и повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили.
Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и изграждането и функционирането на съоръжения за материално оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци, което може да се извърши в сътрудничество с другите общини от региона и частния сектор.
Правилното регулиране на дейностите, свързани със строителните отпадъци и контрола върху тях са регламентирани със Закона за управление на отпадъците, Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, съответно с общинската наредба за управление на отпадъците. В бъдеще общината ще може да получава надеждни данни в случаите, когато извършва процедурите за одобрение на плановете за управление на строителните отпадъци и инвестиционните проекти, както и при проверката на документите с които възложителите на строителството доказват изпълнението на целите за рециклиране на строителни отпадъци.

III.6.13. ФИНАНСИРАНЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Принципите „*замърсителят плаща*" и „*разширена отговорност на производителя*" се реализират, чрез административни разпоредби и икономически инструменти. икономически инструменти – такси за услугите,

продуктови и други екотакси, такси за депониране, плащане при изхвърляне и други.
Основен икономически инструмент и източник за финансиране на управлението на отпадъците в общините е такса битови отпадъци. Общините използват също и възможностите за безвъзмездно финансиране за проекти в сектор отпадъци със средства от държавния бюджет и фондовете на Европейския съюз.

ТАКСА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ
Разходите за услуги по управлението на отпадъците се възстановяват от събрани от населението чрез „такса битови отпадъци", която е ‰ от стойността на имота (промил от оценената стойност на имота). Жителите плащат за услугите по управление на отпадъците в съответствие с техния стандарт на живот/жилищен стандарт. Промилните степени за такса смет са определени за три различни типа потребители: жители, промишлен сектор и търговския сектор.
Общината определя „такса битови отпадъци", като процент от собствеността на имота, съгласно планираните бюджети, които се планират веднъж годишно и се гласуват на Общински съвет всяка година.
Събраните такси се използват за заплащане на предоставените услуги.
Такса битови отпадъци се определя в годишен размер за всяко населено място, въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации, или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията и обезпеченията по Закона за управление на отпадъците;
- почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Основа за определяне на ТБО е количеството на битовите отпадъци, а за поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване – данъчната оценка или отчетната стойност на недвижимите имоти. Когато не може да се определи количеството на битовите отпадъци за всеки отделен имот, основа за определяне на таксата е данъчната оценка или отчетната стойност на недвижимия имот.
При определяне на такса битови отпадъци на база данъчната оценка или отчетната стойност на недвижимите имоти, таксата се изчислява въз основа на следните промили:

- За жилищни имоти на физически, юридически лица и еднолични търговци върху данъчната оценка на недвижимите имоти — 3 ‰
- За нежилищни имоти на физически лица върху данъчната — 7,5 ‰

оценка на недвижимите имоти и на юридически лица и еднолични търговци по отчетната стойност на имотите

Динамиката на приходите показва относително постоянни приходи от ТБО през последните четири години.
Подобно на средното за страната и за повечето общини в България, в община Долна Баня делът на приходите от домакинствата в общите приходи от такса битови отпадъци е по-нисък от този на бизнеса, като данните са близки до средните за страната.
Събираемостта на ТБО от задължените лица е относително постоянна през анализирания период, с леко по-висока събираемост от юридическите лица.

Годишните разходи за управление на отпадъците се извършван съобразно приета от Общинския съвет годишна план-сметка. Общите разходи в план сметките за управление на отпадъците за 2024 г. са представени в следващата таблица.

Таблица № 17 *Разходи за управление на отпадъците (хил. лв.)*

година	**2024 г.**
Разходи за сметосъбиране на битови отпадъци	97 600
Разходи за третиране и депониране на отпадъци	129 745
Разходи за ремонт и техническо обезпечаване на дейностите	9 400
Разходи за ликвидиране на незаконни сметища	118 563
Разходи за лятно почистване на местата за обществено ползване	62 563
Разходи за зимно почистване на местата за обществено ползване	50 000
Разходи за проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на	25 800

година	2024 г.
съоръжения за третиране и обезвреждане на отпадъци	
Разходи по други дейности по чистота	26 257

Източник: Община Долна Баня

Събраните от общината приходи от такса битови отпадъци не покриват разходите за управление на отпадъците. Генераторите на отпадъци не заплащат пълните разходи за управление на битовите отпадъци, поради което общината субсидира управлението на битови отпадъци от други източници. В следващите години ще е необходимо да нарастват приходите от такса битови отпадъци, за да се покрият разходите за инвестиции и оперативните разходи за експлоатация на новоизградените съоръжения. Общината трябва да преразгледа начина на определяне и размера на ТБО, така че да осигури пълно покритие на разходите за дейностите по отпадъци.

БЕЗВЪЗМЕЗДНО ФИНАНСИРАНЕ ЗА ПРОЕКТИ НА ОБЩИНАТА В СЕКТОР ОТПАДЪЦИ СЪС СРЕДСТВА ОТ ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ И ФОНДОВЕТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

С прилагането на икономически инструменти може да се постигне значително съкращаване употребата на първични природни ресурси, намаляване на образуваните отпадъци и свързаните с това рискове за околната среда. Те трябва да се използват по начин, който изключва засягане на свободната конкуренция. В съответствие с политиката на Европейския съюз следва да са насочени към осигуряване поемането на разходите по управление на отпадъците от причинителя им или производителя на продукта, след употребата на който се образуват.

В държавите от Европейския съюз се прилагат следните инструменти:

- данъци и такси върху природните суровини – полезни изкопаеми, строителни материали, дървесина и др.
- данъци и такси върху продукти:
    - масово разпространени отпадъци, образувани след употребата на батерии, електрическо и електронно оборудване, МПС, опаковки, масла, гуми;
    - найлонови торбички, пластмасови прибори и др. продукти за еднократна употреба;
    - диференцирани (намалени) такси върху продукти пригодени за повторна употреба или продукти с екомаркировка; ☐ такси върху отпадъци:
    - такса за депониране или изгаряне- целящи да повишат цената за депониране/ изгаряне, които са с най-ниските приоритети в йерархията за управление на отпадъците, което принуждава

задължените лица да предприемат мерки за предотвратяване, рециклиране и оползотворяване на отпадъци;
    - определяне размера на таксата в зависимост от количеството на образуваните отпадъци;
- стимули за производство на екологосъобразни продукти:
    - данъчни приспадания - с цел защита на конкуренцията се прилагат само за иновации, научни изследвания, а в някои случай за инвестиции в опазване на околната среда;
    - намаляване на амортизационния срок на инвестициите в опазване на околната среда;
    - субсидии (в т.ч. безвъзмездни) за финансиране на проекти за предотвратяване на отпадъците;
    - субсидиране на консултантски услуги;
    - други:
    - данъчни облекчения – за центрове за поправка и повторна употреба;
    - депозитни системи – с цел увеличаване на многократната употреба при връщане на използвания продукт депозита се възстановява.

III.6.13.1. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Община Долна Баня изпълнява ангажиментите си, произтичащи от националната и местната нормативна уредба за отпадъците, като прилага разнообразни и подходящи форми за предоставяне на услугите и извършване на дейностите – чрез структурни звена в общинската администрация, чрез възлагане по реда на ЗОП, вкл. на общински дружества, и чрез сключване на договори с колективни организации за оползотворяване и с лица, притежаващи разрешителни за дейности с отпадъци по ЗУО.

Община Долна Баня работи целенасочено за управление на отпадъците, генерирани на територията й, съобразно с йерархията за управление на отпадъците.

Организираното сметосъбиране и транспортиране на смесените битови отпадъци обхваща и двете населени места в общината и 100% от населението на общината.

Организираното от общината разделно събиране на битови отпадъци обхваща почти всички отпадъчни потоци.

Община Долна Баня е осигурила 1 съд за разделно събиране на отпадъци от текстил.

Общината е сключила договори с колективни организации за оползотворяване и фирми с разрешителни за дейности с отпадъци по ЗУО за организиране и прилагане на системи за разделно събиране, временно съхранение и транспортиране на масово разпространени отпадъци.

Все още не се предоставят услуги за разделно събиране и транспортиране на зелени отпадъци, тъй като не е изградена необходимата инфраструктура за въвеждане на система за разделно събиране и оползотворяване на биоразградими и зелени отпадъци. Общината обаче е предприела действия в тази посока.

Основните източници за финансиране на управлението на битовите отпадъци са такса битови отпадъци и безвъзмездни финансови средства от държавния бюджет и европейски източници.
Събираемостта на приходите от такса битови отпадъци през анализирания период е относително постоянна. Приходите са недостатъчни за изграждане на инфраструктура за осигуряване на всички услуги и дейности, които по закон общината трябва да изпълнява, вкл. да постигне нормативно определените цели за отпадъците.
За да се постигнат изискванията на новоприетото законодателство и във връзка с преминаването към регионално управление на отпадъците е необходимо приходите от ТБО да нарастват за да покриват оперативните и инвестиционните разходи.
Анализът на прилаганите схеми и състоянието на финансовите потоци за управление на отпадъците дава основание да се препоръча, с оглед разширяване на предоставяните услуги и постигане на нормативно определените цели за отпадъците, общината да предприеме мерки в следните направления:

- Повишаване на ефективността на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки, вкл. разяснителни дейности сред населението и бизнеса и засилен контрол с налагане на санкции. Препоръчително е също в договора с организацията по оползотворяване да се поставят и количествени цели за разделно събрани и предадени за рециклиране отпадъци от опаковки. Това ще подпомогне усилията на общината за изпълнение на целите за рециклиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло;
- Въвеждане на система за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъци.
- Изготвяне на анализ на разходите и оценка на размера на такса битови отпадъци, съобразно възприетата на национално ниво методика. В изчислителния модел и особеностите при формирането на такса „битови отпадъци“ и проверката на нейната поносимост следва да се вземат предвид и разходите, които ще възникнат във връзка с планираното въвеждане на нови услуги за разделно събиране на биоотпадъците и свързаната с това инфраструктура, които ще породят нови категории разходи. При определянето на подхода за изчисляване на такса битови отпадъци, следва да се инициира кампания за информиране на жителите на общината относно предприетите действия, очаквани резултати и ефекта от тях върху домакинствата.

III.7. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Анализът на капацитета на община Долна Баня е направен през призмата на задачите, възложени на общините с нормативната уредба в областта на управлението на отпадъците. Административният капацитет се разглежда като способност на общинската администрация успешно да изпълнява тези задачи, като постига планирани резултати и удовлетворява обществените потребности, изисквания и очаквания. Целите на анализа са:

- да оцени степента на функционална осигуреност на нормативно възложените отговорности на кмета, изпълнението на тези функции и постигнатите резултати;
- въз основа на това да установи евентуални недостатъци и несъответствия в капацитета на общината в сферата на управлението на отпадъците и да изведе препоръки за оптимизиране и подобряване на административния капацитет в съответствие с общинските правомощия и функции.

Направен е анализ и на състоянието на човешките ресурси, на които са възложени функции във връзка с управление на отпадъците. Заключенията от аналитичния преглед ще осигурят обосновка за избора на приоритети и мерки за развитие и подобряване на капацитета, които ще бъдат включени в Програмата за управление на отпадъците на община Долна Баня.

За извършване на анализа са проучени нормативни, стратегически и вътрешноведомствени документи на общината.

Анализът завършва с изводи относно текущото състояние на административния капацитет за управление на отпадъците в община Долна Баня и препоръки за развитие на капацитета.

III.7.1. АНАЛИЗ НА ФУНКЦИИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

В *„Анализ на нормативната уредба“* подробно са описани правомощията на общините за управление на отпадъците. Функциите, произтичащи от анализа на нормативната уредба, условно могат да се групират в следните направления на компетентност:

- *функции по политиката за отпадъците* - разработване на общински програмни и нормативни документи;
- *функции по предоставяне на услуги* - събиране, включително разделно, транспортиране и третиране на отпадъците;
- *функции по наблюдение и контрол* – извършване на контрол и инспекции, в т.ч. превантивен, текущ и последващ контрол и координация с други органи;
- *спомагателни функции* – информационно обезпечаване на управлението на отпадъците, информиране и привличане на обществеността;
- други.

В съответствие с възложените с нормативната уредба функции на общината в областта на отпадъците, е направен анализ изпълняват ли се в пълен обхват нормативните правомощия и отговорности на кмета в сферата на управление на отпадъците и доколко възложените в общинска администрация функции съответстват на тези правомощия.

Функциите на общинска администрация и отговорностите на служителите са конкретизирани в длъжностните характеристики и/или в заповеди на кмета на общината.

В община Долна Баня общото ръководство, организация и контрол в сектор отпадъци се осъществява от ресорния Заместник Кмет и отговорния административен персонал имащи следните задължения:

- отговаря за изготвянето на графици за миене, метене, сметоизвозване и снегопочистване, като ги съгласува и контролира тяхното изпълнение;
- упражнява редовен контрол по опазване на чистотата и зелените площи;
- съгласува договорите за дейността по сметопочистване и сметоизвозване, поддържането на депата за твърди битови отпадъци и контролира тяхното изпълнение;
- участва в изготвянето на програми, стратегии и други дългосрочни материали за устойчиво развитие на околната среда;
- координира екологичната дейност на общината с държавните структури: РИОСВ, ДВСК, както и с неправителствените екологични и природозащитни организации;
- координира взаимоотношенията на общината с министерства, ведомства, фирми и организации в направлението, за което отговаря;
- подпомага дейността на Регионалното сдружение за управление на отпадъците.

Функции по политиката за отпадъците. Съгласно изискванията на националното законодателство за отпадъци, общината има задължение да разработва общинска програма за управление на отпадъците (чл. 52 от ЗУО) и наредба за управление на отпадъците (чл. 22 от ЗУО).

Функции по предоставяне на услуги. За предоставяне на услугите за събиране, включително разделно, транспортиране и третиране на отпадъците община Долна Баня прилага много добра практика на комбинация от няколко подхода за организация и изпълнение на дейностите:

- чрез структурни звена в общинската администрация,
- чрез възлагане на външни изпълнители по реда на ЗОП,
- чрез сключване на договори с организации по оползотворяване и с лица с разрешителни за дейности с отпадъци по ЗУО.

Функциите за предоставяне на услугите са ясно разпределени, като общинската администрация има основно организационни, регулиращи и контролни функции.

Функции по наблюдение и контрол. По отношение на контролната дейност липсват систематизирани данни относно изпълнението и наложените санкции през анализирания период, което затруднява оценката на ефективността на контролната дейност относно управление на отпадъците, както и относно профила на нарушителите.

Информационно обезпечаване на управлението на отпадъците. В община Долна Баня няма вътрешноведомствена уредба на информационното обезпечаване в областта на управление на отпадъците и не са възложени конкретни отговорности на никое звено в общинска администрация

Информиране и привличане на обществеността. Основно е във връзка с актуализиране на информацията на интернет страницата. Анализът на информирането на обществеността относно управление на отпадъците в община Долна Баня показва, че изпълнението на тези функции е на добро равнище.

III.7.2. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ ФУНКЦИИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

В община Долна Баня пряко отговорни по въпросите, свързани с управление на отпадъците, са служители от дирекция Екология, които са отговорни по въпросите за управление компонентите от околната среда.
Няма точно определен брой служители в другите дирекции с възложени отговорности, свързани с управление на отпадъците. Финансово, административно, правно и информационно подпомагане на дейността на служителите от специализираната администрация се осигурява от служители от дирекциите в общата администрация.
Служителите разполагат с необходимите помещения, офис оборудване и компютърна техника за работа.

III.7.3. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Община Долна Баня прилага добра практика на комбинация от няколко подхода за организация и изпълнение на дейностите - чрез общинска администрация, чрез договори с изпълнители по реда на ЗОП и чрез договори и доброволни споразумения с колективни организации за оползотворяване и с лица с разрешителни по ЗУО за дейности с отпадъци.
Квалификацията на служителите с функции за отпадъци е подходяща за изпълнение на възложените дейности
Целесъобразно е община Долна Баня да изгради единна информационна система за управление на отпадъците, която да обхваща всички процеси и да позволява автоматизирано управление на данните, улеснявайки изготвянето на отчети, справки и др. Липсват данни за набиране на качествена информация от страна на общината чрез провеждане на периодични допитвания чрез анкети или друга форма до населението относно тяхното мнение и препоръки за предоставяните услуги по управление на отпадъците.
Нормативните документи в областта на околната среда на Община Долна Баня е необходимо да бъдат актуализирани.

III.8. ИНФОРМИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНОСТТА

Ключово значение за успеха и постигане на целите на общинската политика за отпадъците в съответствие с йерархията за тяхното управление има подходящо информиране на обществеността и провеждане на разяснителни дейности за повишаване на осведомеността относно необходимостта и ползите от намаляване на количеството генерирани отпадъци и разделното събиране на отпадъците.
Предмет на този анализ е информационната политика и работата с обществеността и бизнеса по въпросите, свързани с образуване и управление на отпадъците.

III.8.1. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

В резултат на анализа на текущото състояние относно информационната политика на община Долна Баня в сектор отпадъци са изведени следните основни изводи и препоръки:

На първо място може да се стартира с разработването на интернет страница и ръководства (препоръки) за различните индустриални сектори, но е необходимо обаче да се прилагат и по-интерактивни и по-практични услуги, които да са винаги на разположение и посветени в служба на бизнеса по отношение на предотвратяване на отпадъците и рециклирането им.
Все още липсват целенасочени кампании за повишаване на общественото разбиране за необходимостта от предотвратяване образуването на отпадъци. Не се провеждат допитвания сред населението относно тяхното мнение за предоставяните услуги и дейности във връзка с отпадъците. Необходимо е общината да разшири работата с обществеността и да планира и провежда целенасочени кампании за специфични видове отпадъци, като прилага подходящи стимули за специфични целеви групи, с цел изграждане на устойчиви екологосъобразни навици и поведение сред населението за предотвратяване, намаляване и разделно събиране на отпадъците. За целта общината може да използва и натрупаните средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО.

IV. ОСНОВНИ НОРМАТИВНИ И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ В СЕКТОР ОТПАДЪЦИ

ЗАКОН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ (ЗУО)
ЗУО е приет през 2012 г. Той определя правата и задълженията на централните и местните власти, изискванията при трансграничен превоз на отпадъци, изискванията към съоръженията и инсталациите за отпадъци, въвежда икономически и регулаторни механизми и инструменти за прилагане на законодателството; правила за управление на масово разпространените отпадъци; права и задължения на лицата, генериращи отпадъци и преработващи отпадъци, определя глобите и санкциите за неспазване на закона.
Обхват:
Законът и подзаконовите актове към него се отнасят до следните видове отпадъци:

- битови отпадъци;
- производствени отпадъци;
- строителни отпадъци;
- опасни отпадъци.

Законът изрично изключва от обхвата си 11 вида отпадъци, в т.ч. радиоактивни; отпадъци от миннодобивната промишленост; отпадъчни води и газове; слама и други естествени неопасни материали от селското или горското стопанство, използвани в земеделието и лесовъдството, или за производството на енергия от такава биомаса чрез процеси или методи, които не увреждат околната среда и не застрашават човешкото здраве; трупове на животни и странични животински продукти и др.
Ключови разпоредби, произтичащи от ЗУО:
Въвежда количествени цели като отговорност на общините за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и от други източници, които общините трябва да достигнат, както следва:

- до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 на сто от общото им тегло;

- до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло.

Въвежда изисквания към общините най-късно:

- до 31 декември 2013 г. количеството на депонирани биоразградими битови отпадъци да се ограничат до 50 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани през 1995 г.;
- до 31 декември 2020 г. количеството на депонираните биоразградими битови отпадъци да се ограничат до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани през 1995 г.

Въвежда цели за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, включително при насипни дейности чрез заместване на други материали с отпадъци, като отговорност на възложителите на строителни дейности, както следва:

- до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците;
- до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците;
- до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

Въвежда детайлни правила и изисквания за сдружаване на общините в регионални сдружения за решаване управлението на битовите отпадъци на регионално ниво, чрез регионални съоръжения и организация.

Регламентира отговорността на собствениците на пътища за почистване на техните сервитути.

Въвежда изисквания към търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места над 5000 жители и курортните населени места да събират разделно отпадъците от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло и да ги предават на лица, притежаващи разрешение, комплексно разрешително или регистрационен документ по чл. 35 от ЗУО и/или на организация по оползотворяване.

Въвежда икономически инструменти:

- За извършване на дейности по обезвреждане на отпадъци чрез депониране всеки собственик на депо предоставя обезпечение, покриващо бъдещи разходи за закриване и след експлоатационни грижи на площадката на депото;
- За обезвреждане на отпадъци на общинско или регионално депо за неопасни отпадъци или на депо за строителни отпадъци се заплащат отчисления за всеки тон депониран отпадък. Отчисленията имат за цел да се намали количеството депонирани отпадъци и да се увеличи рециклирането и оползотворяването им. При изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци отчисленията се намаляват с 50% - когато се изпълнят изискванията за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метал, пластмаса и стъкло и с 50% - когато се изпълнят изискванията за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци.

Регламентира изискванията и реда за предоставяне на информация за дейности, свързани с отпадъци.

ПОДЗАКОНОВИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ, ИЗДАДЕНИ НА ОСНОВАНИЕ ЗУО

Приети са редица подзаконови нормативни актове, които регламентират задължения за институциите, физическите и юридическите лица. Основните актове, които имат отношение към дейностите на общините, са:

Наредба за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци. При избор от общините на площадки за разполагане на депа и други съоръжения за отпадъци трябва да се съобразят с техническите изисквания към площадките, посочени в Наредбата.

Наредба за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци. При изграждане от общините на депа и други инсталации и съоръжения за отпадъци те трябва да включат в документацията за избор на изпълнители на договорите за изграждането и за последваща експлоатация на инсталациите и съоръженията съответните технически условия и изисквания, заложени в наредбата.

Наредба за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и за съвместно изгаряне на отпадъци. Наредбата се отнася и за изгаряне на битови отпадъци в инсталации на общините. Определя реда за получаване на разрешения за дейностите по изгаряне на отпадъци, изискванията за приемане на отпадъци в инсталациите, условията за проектиране, изграждане и експлоатация, вкл. отпадъчните газове във въздуха и съответните емисионни норми, изискванията към остатъците от изгарянето и др.

Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистване на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието. При оползотворяване на утайките от пречиствателните станции на общините за отпадъчни води от населените места, операторът на който е възложена с тази дейност трябва да осигури изискванията на наредбата относно качеството на утайките, когато се използват в земеделието, осигуряването на проби и мониторинг.

Наредба за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци. Тази наредба е от много съществено значение за общините, тъй като определя размера на отчисленията за депониране и за закриване на депата (т.нар. екотакси за депониране) до 2020 г. които заплащат общините, реда за тяхното превеждане и възможностите за използване на приходите от отчисленията от общините, както и случаите, в които общините се освобождават от заплащане.

Наредба за разделно събиране на биоотпадъците и третиране на биоразградимите отпадъци. С тази наредба се определят:

- изискванията към дейностите по събиране, в т.ч. разделно събиране и третиране на биоотпадъците;
- целите за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците; Наредбата задължава кметовете на общини във всеки от регионите за управление на отпадъци по чл. 49, ал.9 от ЗУО, да постигат целите за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци:
- методиките за изчисляване и докладване на целите по чл. 31, ал. 1 от ЗУО;

- редът за разпределението на целите по чл. 31, ал. 1 от ЗУО и по чл. 10, ал. 1 между отделните общини в регионите по чл. 49, ал. 9 от ЗУО;

Наредбата не се прилага за естествени неопасни материали от селското или горското стопанство, вкл. оборска тор, слама, растителни остатъци или остатъци от преработка и съхранение на селскостопански продукти, които се използват в земеделието и за утайки от пречиствателни станции за отпадъчни води от битови източници

Наредбата регламентира основните критерии за третиране на биоотпадъците, включително изискванията за качество на компоста, ферментационния продукт, органичния почвен подобрител и стабилизираната органична фракция от МБТ. Определени са условията при които компостът и ферментационният продукт престават да бъдат отпадък и могат да бъдат пуснати свободно на пазара. Наредбата включва изискванията за вземане на проби за качество на материалите, получени при третиране на биоотпадъците, както и минимални изисквания за етикетиране и областите на употреба на крайните продукти от биологичното третиране на биоотпадъците. Изискванията на наредбата са от съществено значение за общините, които ще изграждат системи за третиране на биоотпадъците и ще произвеждат компост.

Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали. Наредбата определя случаите, в които общините имат отговорности за отпадъци от строителство и от разрушаване на сгради, както и изискванията към възложителите на строителни дейности, включително когато общините се явяват възложители на строителните дейности.

Наредба за класификацията на отпадъците. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините.

Наредба за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на НСИ и ИАОС на информация относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъците, включително информация и от общините.

Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци. Изискванията се отнасят и за общините, когато осъществяват/възлагат дейности с производствени и опасни отпадъци.

Шест отделни наредби за управление на масово разпространените отпадъците от: опаковки, електронно и електрическо оборудване, излезли от употреба моторни превозни средства, батерии и акумулатори, отработени масла, автомобилни гуми. Наредбите поставят изисквания към производителите и вносителите на съответните продукти, които след тяхната употреба се превръщат в отпадъци, и определят възможните начини за прилагане на принципа „отговорност на производителя". В наредбите са посочени и известни ангажименти на кмета на община с оглед изграждане на системите за разделно събиране на посочените отпадъци и намаляване на количествата отпадъци, депонирани на общинските депа:

- сключва договори с организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки или с лице, притежаващо разрешително по ЗУО за изграждане на системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки на територията на общината;
- осигурява местата за поставяне на съдовете за разделно събиране на отпадъците от опаковки, задължително за курортните населени места и населените места над 5000 жители. В Наредбата са посочени минималният общ обем на съдовете за разделно събиране на всеки 400 жители и изискванията за разполагането на съдовете;
- осигурява и организира подходящи мерки за недопускане на посегателства и кражби от контейнерите за разделно събиране на отпадъците от опаковки;
- съдейства при подготовката и провеждането на разяснителните кампании на организациите по оползотворяване;
- определя местата за събиране на излезли от употреба гуми, когато се разполагат върху общински терен и информира обществеността за местоположението им и условията за приемането на гумите;
- съдейства за събирането и съхраняването на излезлите от употреба гуми и предаването и за оползотворяване и обезвреждането им, съгласно условията на договор с организация за оползотворяване на гуми или с лица, индивидуално изпълняващи задълженията си, ако общината е сключила такъв договор;
- определя местата по чл. 19, ал. 3, т. 7 ЗУО на територията на общината за предаване на ИУМПС в съответствие с програмата по чл. 52, ал. 1 ЗУО и наредбата по чл. 22 ЗУО;
- организира дейностите по събирането на ИУМПС по чл. 143, ал. 7 и 8 Закона за движение по пътищата и предаването им в центрове за разкомплектуване, за което уведомява звеното "Пътна полиция" при областната дирекция на Министерството на вътрешните работи по месторегистрация на МПС;
- извършва дейностите по предходните две точки, като сключва договор с. организации по оползотворяване на ИУМПС и с лица, които изпълняват задълженията си индивидуално.Кметовете на общини с районно деление могат да сключват договори за всеки район поотделно;
- организира контрола за изпълнението на договори с организации по оползотворяване или с други лица притежаващи разрешения по ЗУО, свързани със системите за разделно събиране на масово разпространените отпадъци.

ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ

Програмните документи на национално ниво представляват пакет от Национален план за управление на отпадъците до 2028 г. и Национална програма за предотвратяване на отпадъците, като част от националния план, които имат хоризонтален характер и се отнасят за всички отпадъци в обхвата на Рамковата европейска директива за отпадъците.

Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г. и Национална програма за предотвратяване на отпадъците, като неразделна част от плана.
Основна цел на НПУО 2021-2028 г. е общество и бизнес, които подобряват прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива.
Стратегическите цели, гарантиращи постигането на генералната стратегическа цел и съответстващите на тях програми от мерки са представени на следващата таблица.

Таблица № 18 *Стратегически цели*

Цел	Програма
Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци с Подпрограма за хранителните отпадъци
Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци	Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО с Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки
Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци	Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци

В рамките на НПУО 2021-2028 г. са разработени пет програми, които, чрез своите дейности водят до постигане на изпълнението на конкретните програмни цели.
За постигане на набелязаните цели с фокус върху краткосрочните такива, е избран сценарият „*Рязко ускоряване на процесите по разделно събиране на рециклируемите отпадъци*“.

ПРОЦЕДУРА ЗА ОЦЕНКА ЗА СЪВМЕСТИМОСТ С ПРЕДМЕТА И ЦЕЛИТЕ НА ОПАЗВАНЕ НА ЗАЩИТЕНИТЕ ЗОНИ НА РЕГИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ В СЪОТВЕТСТВИЕ С ИЗИСКВАНИЯТА НА ЗБР

Изискванията и последователността на провеждане на процедурите са уредени в Закона за биологичното разнообразие и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г., /обн., ДВ, бр. 73 от 11.09.2007 г., в сила от11.09.2007 г., изм. и доп., бр. 81 от 15.10.2010 г., в сила от 15.10.2010 г., бр. 3 от 11.01.2011 г., бр.94 от 30.11.2012 г., в сила от 30.11.2012г.

Компетентен орган за провеждане на процедурата е РИОСВ, в териториалния обхват на която попадат всички общини от РСУО. За регионалната програма за управление на отпадъците в зависимост от вероятността от въздействието й върху защитените зони и след проверка за допустимост по чл. 12 от наредбата, компетентният орган преценява начина на процедиране. За извършване на преценка за приложимата процедура възложителят на регионалната програма за управление на отпадъците на ранен етап уведомява компетентния орган чрез уведомление съгласно приложение № 1 към чл. 10, ал. 1 от цитирана по-горе наредба, като представя следната информация.

- Информация за регионалното сдружение за управление на отпадъците: име, пълен пощенски адрес, лице за връзка - телефон, факс и адрес на електронна поща.
- Обща информация за предложената програма:
    - основание за изготвяне на програмата - нормативен акт;
    - период на действие и етапи на изпълнение на програмата;
    - териториален обхват (с посочване на общините);
    - засегнати елементи на Националната екологична мрежа;
    - основни цели на програмата;
    - финансиране на програмата (например държавния и общинския бюджет, международни програми, финансови институции);
    - срокове и етапи на изготвянето на програмата и наличие на нормативно регламентирано на изискване за обществено обсъждане или друга процедурна форма за участие на обществеността;
- Орган, отговорен за прилагането на програмата;
- Орган за приемане/одобряване/утвърждаване на програмата;
- Друга информация по преценка.

Към уведомлението с горната информация се прилага:

- Характеристика на програмата относно:
    - инвестиционните предложения по приложение № 1 към чл. 92, т. 1 и приложение № 2 към чл. 93, ал. 1, т. 1 и 2 ЗООС и/или други инвестиционни предложения с предполагаемо значително въздействие върху околната среда, спрямо които предлаганият план/програма определя критерии, нормативи и други ръководни условия от значение за бъдещото им разрешаване или одобряване по отношение на местоположение, характер, мащабност и

експлоатационни условия;
    - мястото на предлагания план/програма в цялостния процес или йерархия на планиране, степен на подробност на предвижданията;
- Задание за изготвяне на плана, програмата и проекта;
- План-извлечения за ползване на гори;
- Карта или друг актуален графичен материал на засегнатата територия, таблици, схеми, снимки и др. - по преценка на възложителя, приложения.

При установени непълноти, пропуски или неточности в уведомлението, компетентният орган изисква от възложителя да предостави допълнителна информация и определя срок за това. За улеснение на възложителите, на интернет страниците на МОСВ и съответните РИОСВ са представени образци на заявления, чрез попълването на които се представя горната информация.

При установяване на допустимост на регионалната програма за управление на отпадъците компетентният орган преценява вероятната степен на въздействие на програмата върху конкретните местообитания и/или видове - предмет на опазване в защитените зони.

Преценката се извършва въз основа на следните критерии:

- характеристики на програмата: обхват, подробност, времева рамка, местоположение на предвижданите инвестиционни предложения спрямо защитената зона или нейни ключови елементи, кумулативни въздействия с други планове, програми и проекти и инвестиционни предложения;
- характеристики на инвестиционните предложения: обем, площ, генерирани емисии и отпадъци, необходима инфраструктура, природни ресурси, предвидени за използване, продължителност на строителството, местоположение на инвестиционните предложения спрямо защитената зона или нейни ключови елементи, възможни кумулативни въздействия с други инвестиционни предложения, планове, програми и проекти;
- значимост на вероятните въздействия самостоятелно или в комбинация с въздействия от други планове, програми, проекти и инвестиционни предложения по отношение на:
    - процент на загубената площ от дадено местообитание спрямо площта на местообитанието в защитената зона или в мрежата като цяло;
    - степен на фрагментация на местообитанието/местообитанията или популацията на вида/видовете спрямо първоначалното им състояние, продължителност;
    - времетраене на безпокойството на видове;
    - време за възстановяване на засегната популация;
- природозащитно състояние на засяганите местообитания и видове - благоприятно или не.

Когато компетентният орган прецени, че има вероятност плановете, програмите и проектите/инвестиционните предложения да окажат значително отрицателно въздействие върху съответната защитена зона, компетентният орган издава решение да се извърши оценка за степента на въздействие на плановете, програмите и проектите/инвестиционните предложения върху

защитените зони съгласно раздел IV от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони.

Настоящата Програма за управление на отпадъците за периода 2025-2028г. е приета с Решение №41 взето с Протокол №7 от 03.06.2025г. на извънредно заседание на Общински съвет Долна баня.

Председател на Общински съвет
град Долна баня /П/
/Лиляна Драганова/